

Samrådsredogörelse inför miljökonsekvensbeskrivning av planerat dagbrott vid Liikavaara

Samrådsredogörelse, version 2

Produktion: Enetjärn Natur AB 2018

enetjärn
natur

2018-02-27

Om samrådsredogörelsen

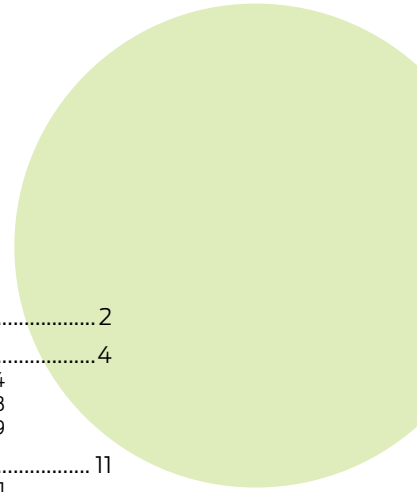
Samrådsredogörelsen har sammanställts från juni 2017 till januari 2018 efter det att Boliden Mineral AB mottagit yttranden och synpunkter i det öppna samrådet inför den planerade gruvan vid Liikavaara.

Samrådsredogörelsen är reviderad efter det kompletterande samråd som hölls i februari 2018.

Samrådsredogörelsen är sammanställd av Filipa Giertta och granskad av Kristina Johansson, Marie Lindh och Åsa Karlberg vid Enetjärn Natur AB.

Omslagsbild: Bild från naturvärdesinventering, objekt 7 i nordöstra delen av det planerade verksamhetsområdet.

Foto: Enetjärn Natur AB

Innehåll

Om samrådsredogörelsen	2
1 Samrådets genomförande.....	4
1.1 Samrådsprocessen	4
1.3 Samråd med allmänhet och övriga	8
1.4 Kompletterande samråd.....	9
2 Sammanställning av inkomna yttranden	11
2.1 Inkomna yttranden.....	11
2.2 Yttranden och bemötanden	12
3 Sammanställning av inkomna yttranden – kompletterande samråd	20
3.1 Inkomna yttranden.....	20
3.2 Yttranden och bemötanden	21
Bilaga 1 – inkomna yttranden	25
Bilaga 2 – Minnesanteckningar	52
Bilaga 3 – Inkomna yttranden kompletterande samråd.....	77
Bilaga 4 - Mötesanteckningar kompletterande samråd	93

1

1 Samrådets genomförande

I detta kapitel beskrivs hur samrådet genomförts, vilka som bjudits in till samråd samt i vilken omfattning det kommit in synpunkter under samrådet

Vad är en samrådsredogörelse?

En samrådsredogörelse är en beskrivning av hur samrådet gått till:

- Hur verksamhetsutövaren (i detta fall Boliden Mineral AB) valt att inbjuda till samråd.
- Vilka yttranden och synpunkter som inkommit och vilka samrådsmöten som hållits.
- Hur verksamhetsutövaren väljer att bemöta yttrandena.

1.1 Samrådsprocessen

Enligt 3 § punkt 1 i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar ska den typ av verksamhet det är frågan om här (dagbrottsbrytning för malmutvinning) alltid antas medföra betydande miljöpåverkan.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska upprättas i enlighet med Miljöbalken 6 kap. Boliden Mineral AB (hädanefter Boliden) avser ansöka om dels bearbetningskoncession enligt minerallagen och dels miljötillstånd enligt miljöbalken för den planerade verksamheten. En MKB kommer att tas fram till respektive ansökan.

En specifik miljöbedömning avser den process som bland annat innebär att ett beslutsunderlag i form av en miljökonsekvensbeskrivning tas fram, att samråd genomförs och att hänsyn tas till miljökonsekvensbeskrivnings innehåll och det som framkommit i samråden när beslut fattas.

Samrådet som ska ligga till grund för MKB:n ska ske med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Eftersom verksamheten antas medföra betydande miljöpåverkan ska samråd också ske med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Boliden har utformat samrådet för att uppfylla dessa krav.

Samrådsprocessen inför planerat dagbrott i Liikavaara (se figur 1) inleddes i juni 2017 med att Boliden träffade Länsstyrelsen i Norrbotten län i Luleå för att samråda om planerade utredningar under kommande barmarksäsong och inom den kommande ansökningsprocessen. Därefter har Boliden bjudit in till flera individuella möten och möten i grupp myndigheter, närboende och fastighetsägare.

Nya regler för MKB införs vid årsskiftet

3 § punkt 1 i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar ersätts den 1 januari 2018 av miljöbedömningsförordningen (2017:966). Detta är en följd av att det från den 1 januari 2018 inrättas ett nytt 6 kap. Miljöbalken om miljöbedömningar. För den aktuella verksamheten har dessa förändringar inte någon betydelse för samrådsförandet eftersom gamla regler enligt övergångsbestämmelserna ska gälla för samråd som skett före ikraftträdandet.

Den formella samrådsprocessen har under en längre tid föregåtts av många olika informationsmöten och kontakter med både myndigheter och enskilda. Det har under lång tid varit känt att Boliden avser att starta verksamhet i Liikavaara och företaget har därför kontinuerligt informerat om sina planer och haft kontakter med närboende och andra.

Formella samrådsmöten inför kommande ansökningar hölls sedan under hösten 2017, vilket beskrivs mer ingående i avsnitt 1.2 och 1.3 nedan. I februari 2018 hölls även ett kompletterande samrådsmöte, då önskemål om att få ytterligare information när projektet utvecklats längre framkom under de tidigare nämnda samrådsmötena. Det kompletterande samrådet beskrivs i avsnitt 1.4 nedan.

Miljökonsekvensbeskrivningen kommer att finnas tillgänglig på Bolidens hemsida, både efter det att ansökan lämnats in till länsstyrelsen och i reviderad version efter att länsstyrelsen kungjort ansökan.

För att få tillgång till en tryckt version av handlingarna, kontakta Boliden.

Inför samrådet togs en samrådshandling fram.

Samrådshandlingen innehöll redogörelser för bakgrund och beskrivning av den planerade verksamheten (lokalisering, omfattning och utformning), områdesbeskrivning (planförhållanden och skyddade områden, naturmiljö, kulturmiljö, bygden, rennäring, ytvatten, geologi och hydrogeologi samt markanvändning), preliminär bedömning av påverkan samt påverkan på väg E10, risk och säkerhet, lista över underlagsutredningar, samt en översikt över miljökonsekvensbeskrivningarnas innehåll och utformning. Utöver samrådshandlingen tog Boliden och konsulten Enetjärn Natur AB fram en presentation som informerade om verksamheten, gav en områdesbeskrivning och beskrev steg i skadelindringshierarkin.

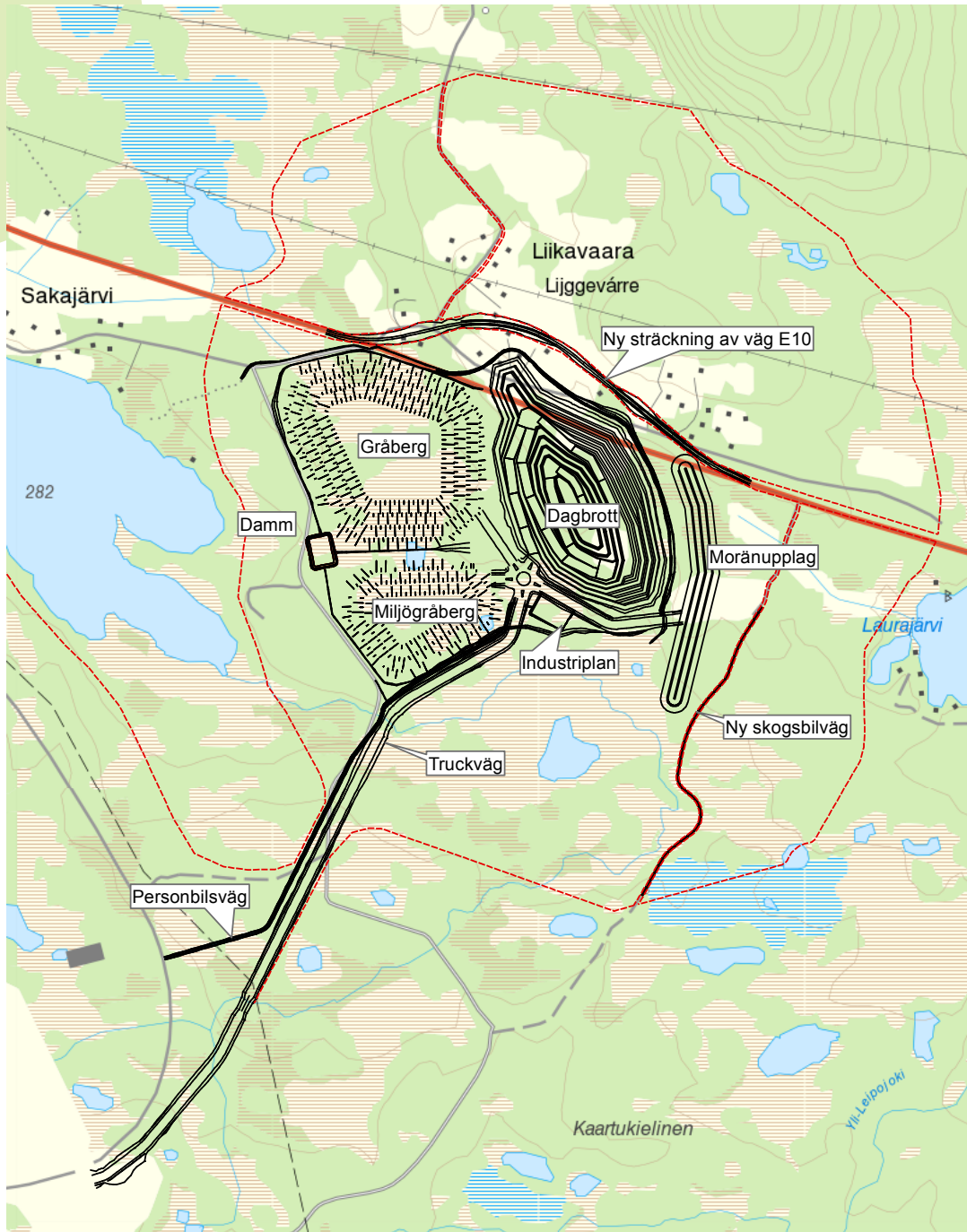
Samrådshandlingen har funnits tillgängligt på Bolidens hemsida. Samrådet avslutas i och med att Boliden lämnar in sin tillståndsansökan.

När prövningsmyndigheten mottagit ansökan och MKB och ser dem som kompletta kommer ansökan att kungöras i lokalpressen. Prövningsmyndigheten kommer att skicka ansökan med MKB till några remissinstanser för yttrande. En aktförvarare utses, där intresserade kan ta del av handlingarna, förutom att de också finns tillgängliga hos prövningsmyndigheten. Den som har något att invända får tillfälle att yttra sig i skriftlig form till prövningsmyndigheten inom den tid som angivits i kungörelsen. De inkomna yttrandena skickas till Boliden som får tillfälle att bemöta det som framförts.

Efter detta kan mark- och miljödomstolen ta ställning i ärendet.

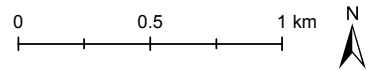
Som en del av den specifika miljöbedömningen görs också en rennäringensutredning. Yttranden gällande rennäringen redogörs inte för i denna samrådsredogörelse utan har arbetats in i den separata utredningen för rennäring.

I kapitel 2 redogörs för inkomna synpunkter, skriftliga och muntliga. I kapitel 3 redogörs för yttranden och synpunkter som inkommit under det kompletterande samrådet. Samtliga skriftliga yttranden återfinns i bilaga 1 och mötesanteckningar i bilaga 2. Yttranden från det kompletterande samrådet finns i bilaga 3 och mötesanteckningarna i bilaga 4

Planerad verksamhet

- Stängsel
- Planerad verksamhet

Figur 1 Översiktskarta över det planerade verksamhetsområdet vid Liikavaara.

1.2 Samråd med myndigheter

En tidig samrådsprocess inleddes med att Boliden den 8 juni 2017 inkom till länsstyrelsen med ett samrådsunderlag. På det inledande samrådsmötet den 14 juni 2017 som hölls hos Länsstyrelsen i Norrbottens län i Luleå deltog länsstyrelsen, Boliden, konsulten Enetjärn Natur AB och konsulten Bergab. Länsstyrelsen delgav sina synpunkter på projektet. Mötet var ett tidigt möte med syfte att säkerställa att Boliden gjorde rätt utredningar under barmarkssäsong. Synpunkterna finns nedtecknade i minnesanteckningar från mötet, se bilaga 2.

Den 15:e september fortsatte samrådsprocessen med att Boliden skickade ut en inbjudan per post till samråd till följande berörda myndigheter:

- Arbetsmiljöverket
- Bergsstaten
- Försvarsmakten
- Gällivare kommun, miljöförvaltningen
- Gällivare kommun, byggförvaltningen
- Gällivare kommun, räddningsförvaltningen
- Havs- och vattenmyndigheten
- Kammarkollegiet
- Länsstyrelsen i Norrbottens län
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Naturvårdsverket
- Räddningstjänsten
- Sveriges Geologiska undersökningar
- Trafikverket
- Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt

Sex myndigheter har kommit in med skriftliga yttranden med synpunkter angående den planerade gruvan vid Liikavaara: Gällivare kommun, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Trafikverket, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Naturvårdsverket och Sveriges geologiska undersökning.

Övriga myndigheter har valt att inte inkomma med något skriftligt yttrande.

Den 12 oktober på eftermiddagen hölls ett samrådsmöte för de inbjudna myndigheterna på Bolidens besökscenter vid Aitik i Gällivare. Närvarande vid samrådet för myndigheter var Boliden, konsulten Enetjärn Natur, konsulten Bergab, Gällivare kommun, Räddningstjänsten, Trafikverket, Länsstyrelsen i Norrbottens län och Naturvårdsverket. Länsstyrelsen i Norrbottens län och Gällivare kommun lämnade muntliga yttranden under samrådsmötet den 12 oktober 2017.

Skriftliga och muntliga yttranden presenteras i kapitel 2. Samtliga skriftliga yttranden finns som bilaga till samrådsredogörelsen (bilaga 1).

1

1.3 Samråd med allmänhet och övriga

Samrådet med allmänheten inleddes den 4 oktober med en inbjudan att medverka i samrådet om den planerade gruvan vid Liikavaara genom annons i tidningarna NSD, NK (Norrbottens-Kuriren) och det lokala annonsbladet Kometen (se figur 2). Under hela samrådstiden har det funnits möjlighet att ta del av samrådsunderlaget på Bolidens hemsida.

Samråd med samebyn har förts i anslutning till rennäringsutredningens framtagande. Boliden har träffat samebyn vid nio tillfällen där samebyn haft möjlighet att lämna synpunkter på det underlag som tagits fram. Dessa synpunkter har sedan inarbetats i rennäringsutredningen. I de fall samebyn i bedömningar eller beskrivningar haft en annan uppfattning framgår detta av utredningen. Då samebyn i samband med rennäringsutredningen träffat Boliden vid flertalet tillfällen, där den planerade utökningen och förebyggande åtgärder diskuterats, har samebyn i processen inte kommit in med något skriftligt yttrande till Boliden eller myndigheter. De har dock fått ta del av samrådsunderlaget och löpande presentationer av projektet.

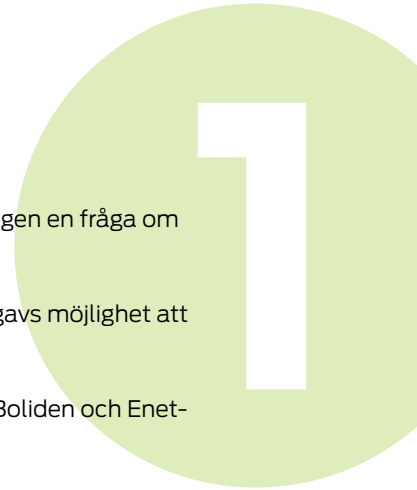
Samrådsmöte

Samrådsmöte för närboende, övrig allmänhet samt intresseorganisationer hölls senare på dagen efter mötet med myndigheter den 12 oktober 2017 på samma plats, Aitik's besökscenter i Gällivare. Medverkade gjorde utöver allmänheten Boliden, konsulten Enetjärn Natur och konsulten Bergab. På mötet medverkade ungefär 50 personer från allmänheten. Mötet varade i tre timmar och avslutades med fika.

På mötet presenterade Boliden, konsulten Enetjärn Natur och konsulten Bergab verksamheten, utredningar och arbetet med MKB:n. De presenterade: bakgrunden och historiken för Aitik och befintlig koncession, flyttning av väg E10, karakterisering av gråberg och morän, hydrogeologi, vattenmiljöer, planförhållanden, riksintresseområden infrastruktur och mineral, kulturmiljö, naturvärden, fågelinventering, efterbehandling och ekologisk kompensation, vibrationer, luftstötsvågor och stenkast, fastighetsin-

Figur 2 Foto på annons med inbjudan till samråd. Inbjudan annonserades i tidningarna NSD, NK och lokala annonsbladet Kometen. Inbjudan skickades även ut med post till samtliga boende och fastighetsägare inom den planerade verksamhetens närområde.

lösen, samrådsprocessen, detaljplan för verksamhetsområdet och Laurajärvi och slutligen en fråga om test av varningssystem.

Under presentationens gång fick allmänheten ställa frågor. I slutet av presentationen gavs möjlighet att ställa frågor om sådant som inte berörts under presentationen.

Synpunkter, information och frågor som uppkom på samrådsmötet nedtecknades av Boliden och Enetjärn Natur och sammanställdes i minnesanteckningar (bilaga 2).

Samråd med allmänheten har, förutom synpunkter under samrådsmötet, resulterat i skriftliga yttranden från: boende i Laurajärvi, Samverkansgruppen för Sakajärvi, Liikavaara och Laurajärvi samt Skogsfastighetsägare i Liikavaara. Dessa skriftliga yttrandena finns som bilaga 1.

1.4 Kompletterande samråd

Under samrådet i oktober 2017 var projektet i ett tidigt skede. Det framkom då önskemål om att få ytterligare information när projektet utvecklats längre. Boliden genomförde därför ett kompletterande samrådsmöte med myndigheter, närboende och allmänhet i februari 2018.

Samrådsmötet och samrådshandlingen presenterade endast den nya informationen som kommit fram under den fortsatta utredningen.

Inbjudan till det kompletterande samrådet tillsammans med samrådshandlingen skickades med brev den 18 december 2017 till berörda myndigheter:

- Arbetsmiljöverket
- Bergsstaten
- Försvarmakten
- Gällivare kommun, miljöförvaltningen
- Gällivare kommun, byggförvaltningen
- Gällivare kommun, räddningsförvaltningen
- Havs- och vattenmyndigheten
- Kammarkollegiet
- Länsstyrelsen i Norrbottens län
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Naturvårdsverket
- Räddningstjänsten
- Sametinget
- Sveriges Geologiska undersökningar
- Trafikverket
- Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt

Den 25 januari skickades samrådsunderlaget till samtliga berörda myndigheter som är listade ovan.

1

Inbjudan utannonserades även i tidningarna NSD, NK (Norrbottnens Kuriren) och det lokala annonsbladet Kometen. Särskild inbjudan skickades även till SNF Norrbotten. Brev med inbjudan skickades den 25 januari till fastighetsägare inom verksamhetsområdet och till boende i byarna Liikavaara, Sakajärvi och Laurajärvi. Det kompletterande samrådsunderlaget har funnits på Bolidens hemsida sedan den 25 januari .

Det hölls två samrådsmöten, ett med myndigheter och ett med närboende och allmänhet. Båda samrådsmötena hölls den 7 februari. Mötet med myndigheter hölls i konferensrum 1 i Aitik, mötet med närboende och allmänhet hölls i Aitik's besökscentrum.

Mötena fokuserade på frågor om väg E10, karaktärisering av material, hydrogeologi, vattenmiljöer, rennärning, efterbehandling och fastighetsfrågor. Presentationen för myndigheter hölls av Boliden och konsulterna Enetjärn Natur och Bergab. Under samrådsmötet med allmänhet och närboende höll endast Boliden och konsulten Enetjärn Natur i presentationen. Efter och under presentationerna fanns möjlighet att ställa frågor.

Mötet med myndigheter hölls kl. 13.00-15.00. Närvarade gjorde åtta personer från Boliden, varav två projektanställda personer för ersättningsfastigheterna, två personer från konsulten Enetjärn Natur och en person från konsulten Bergab via länk. Myndigheter som närvarade var två personer från Gällivare kommun, två stycken från Länsstyrelsen i Norrbottens län via länk samt två personer från Naturvårdsverket via länk.

Mötet med allmänhet och närboende hölls senare samma dag kl 18.30-20.00. Där närvarade, utöver ovanstående från Boliden och Enetjärn Natur, 35 personer från allmänheten och närboende.

Sista dag för att inkomma med skriftliga yttranden var den 16 februari 2018.

Synpunkter, information och frågor som uppkom på samrådsmötena nedtecknades av Enetjärn Natur, granskades av Boliden, och sammanställdes i minnesanteckningar (bilaga 4).

Skriftliga och muntliga yttranden presenteras i kapitel 3. Samtliga skriftliga yttranden finns i sin helhet som bilaga till samrådsredogörelsen (bilaga 3). Mötesanteckningar finns som bilaga 4.

2 Sammanställning av inkomna yttranden

I detta kapitel redovisas koncentrerat de inkomna yttrandena och minnesanteckningarna. Här framgår också hur Boliden bemöter de inkomna synpunkterna. Skriftliga yttranden och minnesanteckningar finns redovisade i sin helhet i bilaga 1 till denna samrådsredogörelse.

2.1 Inkomna yttranden

Under samrådstiden har det inkommit nio skriftliga yttranden och tre muntliga yttranden enligt tabell nedan. De synpunkter som framkom under det tidiga samrådsmötet med länsstyrelsen har satt ramarna för vad miljökonsekvensbeskrivningen innehåller.

Förteckning inkomna yttranden

Nr	Namn	Form för inbjudan/ möte	Datum för yttrande	Form för yttrande
1	Gällivare kommun	Skriftlig inbjudan	2017-10-12 och 2017-10-18	Mötesanteckningar* och yttrande genom brev
2	Länsstyrelsen i Norrbottens län	Skriftlig inbjudan	2017-10-12 och 2017-11-13	Mötesanteckningar* och yttrande genom brev
3	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Skriftlig inbjudan	2017-10-11	Yttrande genom e- post
4	Sveriges geologiska undersökning	Skriftlig inbjudan	2017-10-20	Yttrande genom brev
5	Trafikverket	Skriftlig inbjudan	2017-10-26	Yttrande genom e- post
6	Naturvårdsverket	Skriftlig inbjudan	2017-11-17	Yttrande genom e- post
7	Boende i Laurajarvi	Annons 30/9 NSD, NK och lokalbladet Kometen	2017-10-27	Skriftligt yttrande
8	Samverkansgruppen för Sakajärvi, Liikavaara och Laurajarvi	Annons 30/9 NSD, NK och lokalbladet Kometen	2017-10-24	Skriftligt yttrande
9	Skogsfastighetsägare i Liikavaara	Annons 30/9 NSD, NK och lokalbladet Kometen	2017-10-24	Skriftligt yttrande
10	Allmänhet samrådsmöte	Annons 30/9 NSD, NK och lokalbladet Kometen	2017-10-12	Mötesanteckningar*

* Betyder att yttranden kommit in muntligt.

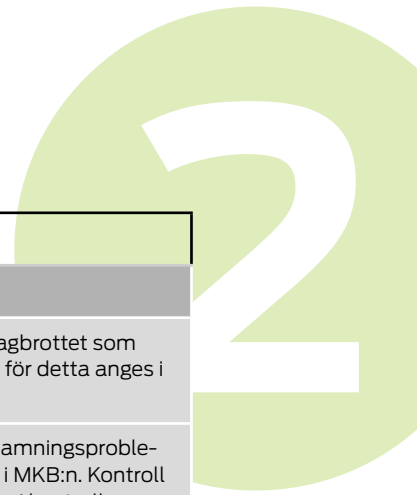
2.2 Yttranden och bemötanden

Nedan beskrivs de yttranden som inkommit och hur Boliden valt att bemöta dem. Redovisningen är uppdelad i Myndigheter och Allmänhet och redovisas per yttrande part. De inkomna yttrandena har valts att presenteras som synpunkter på eller upplysningar angående projektet.

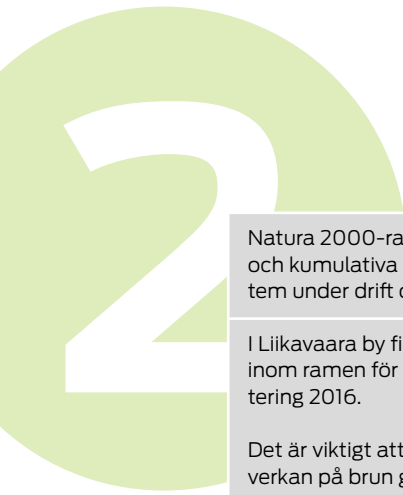
Gällivare kommun och Länsstyrelsen Norrbottens län har yttrat sig både skriftligt och muntligt. De yttranden som skedde muntligt redovisas i respektive tabellavsnitt med en asterisk. Yttranden som framkom i det muntliga samrådet med allmänheten framkom också i skriftliga yttranden, dessa redovisas som skriftliga yttranden, men markeras med en asterisk. De nummer som för respektive yttrande anges i kommande tabeller avser vem som lämnat yttrandet. Numret överensstämmer med numrering i tabell ovan.

Tabell 1. Yttranden från myndigheter

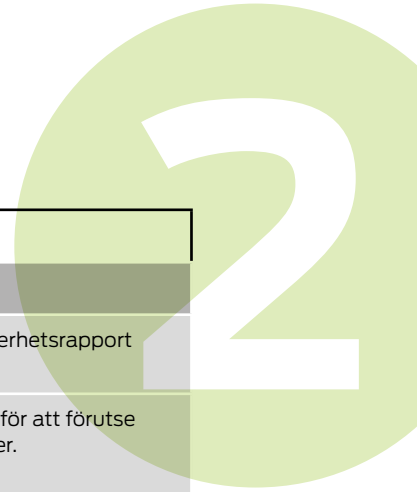
Nr 1 Gällivare Kommun	
Yttrande	Åtgärd/ bemötande från Boliden
Boendesituationen för boende i Laurajärvi är bristfälligt redovisad. Boenden hamnar innanför säkerhetszonen och påverkas av buller, damning, vibrationer, sprängningar osv. Boende ska inte behöva bli negativt påverkade av verksamheten och kan få fastigheterna inlösta på samma sätt som Liikavaara och Sakajärvi.	För att tydliggöra situationen för boende kallar Boliden till ett kompletterande samråd för att redogöra för de fördjupade studier man låtit utföra avseende buller, damning och vibrationer.
Vattenfrågor bör utredas noggrant gällande risken för påverkan av brunnar och grundvatten* kring Laurajärvi, se till att moränmassor inte följer med ner i vattendrag, risken för urlakning *, samt utred att Atiks vattenhanteringssystem är dimensionerat för den utökade vattentillförseln.	Vattenfrågan har utretts ytterligare och kommer att beskrivas i MKB:n. De försiktighetsåtgärder som Boliden kommer att vidta för att förhindra att exempelvis moränmassor följer med vattendrag, redogörs för i MKB:n.
Hur detaljplanen i Laurajärvi påverkas bör utredas, exempelvis placering av stängslet.*	Detaljplanefrågor redovisas i MKB:n.
Fler alternativa vägdragningar behöver undersökas.	Alternativa vägdragningar har utretts, detta framgår MKB, samt i Alternativutredningen.
Kontakta myndigheten när överenskommelse skett med täktinnehavaren för Liikavaara 1:2 eftersom myndigheten är tillsynsmyndighet.	Boliden kommer att kontakta tillsynsmyndigheten.
Ett nytt samrådsmöte behöver genomföras när merparten av utredningarna är klara.	Boliden kallar till ett kompletterande samråd för att redogöra för resultatet från fördjupade utredningar.

Nr 2 Länsstyrelsen i Norrbottens län	
Yttrande	Åtgärd/ bemötande från Boliden
Boliden bör redogöra för förutsättningarna att pröva det nya dagbrottet som en ändringsansökan.	Boliden kommer att pröva det nya dagbrottet som ändringsansökan. Förutsättningarna för detta anges i ansökan.
Anser att Boliden ska redovisa damningsproblematiken inklusive befintlig gruvverksamhet, åtgärder som vidtas för att begränsa ytterligare damning, bedriven kontroll samt uppföljning.	Boliden arbetar mycket aktivt med damningsproblematiken vilket kommer att redovisas i MKB:n. Kontroll och uppföljning kommer att redovisas i kontrollprogram som upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten. Kumulativa effekter som uppkommer med den befintliga gruvverksamheten kommer att redovisas i MKB:n.
Boliden bör redovisa all verksamhet med utvinningsavfall, återvinning, exempelvis krossning, sortering, betongtillverkning mm,	Bolidens verksamhet beskrivs i den upprättade MKB:n.
Efterbehandling är viktig att belysa i ansökan. Boliden bör beskriva den successiva och den slutliga efterbehandlingen. Efterbehandlingsplanen ska behandla långtidsstabilitet för anläggningar för utvinningsavfall, och om efterbehandlingsåtgärderna tillgodoser miljö kvalitetsnormerna för berörda vattenförekomster i ett långtidsperspektiv.	En efterbehandlingsplan kommer att upprättas där hänsyn tas till vattenförekomster som berörs i ett långtidsperspektiv. Boliden är medvetet om att MKN för vattendrag inte får påverkas negativt av den planerade verksamheten.
Boliden bör redovisa, utöver enhetskostnader för enskilda arbetsmoment, tillkommande kostnader för åtgärder och drift av anläggningar som kan komma att vara nödvändiga att vidta och bedriva innan, i samband med och efter genomförandet av efterbehandlingen.	Kostnader kommer att redovisas i samband med avfallshanteirngs- och efterbehandlingsplan.
En säkerhetsrapport och frågor gällande Sevesolagstiftningen ska ingå i ansökan.	En säkerhetsrapport kommer att upprättas.
Miljökonsekvensbeskrivningen ska redovisa vilka vattenförekomster och övriga vatten som berörs av verksamheten samt vilka konsekvenser den innebär för vattenmiljöernas ekologiska, kemiska och kvantitativa status (grundvatten). Redogör för risken att inte uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Underlag ska finnas för biologi samt vattenkemi och vattenflöden som visar på förändringar över året. Underlaget ska redovisas för att möjliggöra bedömning av miljö kvalitetsnormer för vatten och gynnsamm bevarandestatus för vattenmiljöer inom N2000-området för Torne-Kalix älvar. Underlaget ska möjliggöra en bedömning på kvalitetsfaktornivå.	Påverkan på samtliga vattendrag och vattenförekomster som berörs beskrivas i MKB:n, vilka skyddsåtgärder som vidtas och hur statusen för miljö kvalitetsnormen påverkas. En baseline-studie avseende vatten har utförts. I MKB:n och tillhörande utredningar redovisas den totala bilden av påverkan på vattenförekomster. Det kommer att redogöras hur dess olika parametrar påverkas som förändringar över tiden och på lång sikt och kort sikt. Boliden har också låtit utföra naturvärdesinventeringar för att kunna bedöma påverkan och utföra åtgärder för att minimera påverkan av den planerade gruvdriften. Ett kontrollprogram kommer att upprättas där uppföljande utredningar beskrivs. Kontrollprogrammet upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten. Boliden kommer att redovisa bakgrunden till utförda bedömningar avseende miljö kvalitetsnormer.

<p>Natura 2000-rapporten ska belysa direkta, indirekta och kumulativa påverkan på Torne- och Kalix älvsystem under drift och efter efterbehandling.</p>	<p>Boliden har låtit utföra en Natura 2000-utredning där påverkan på Torne- och Kalix älvsystem belyses.</p>
<p>I Liikavaara by finns en betesmark som inventerats inom ramen för Länsstyrelsens äng- och betesinventering 2016.</p> <p>Det är viktigt att den planerade verksamhetens påverkan på brun glada noga beskrivs eftersom arten är mycket ovanlig.</p>	<p>Naturvärdesinventering är utförd. Boliden har också låtit utföra en artskyddsutredning. I MKB:n beskrivs den planerade verksamhetens påverkan på samtliga förekommande arter.</p>
<p>Det är viktigt att miljökonsekvensbeskrivningen beskriver områdets kulturmiljövärden, vari landskaps-utnits historiska innehåll och landskapets tidsdjup framgår, samt förekomst av historiskt värdefulla byggnader, fornlämningar, odlingskap m.m. Redovisa vilka arkeologiska utredningar som genomförts i området. Redovisa skyddsåtgärder som planeras under verksamhetstiden för de kända fornlämningarna samt vilka tillstånd som erfordras enligt kulturmiljölagen. Samråd med länsstyrelsen för fortsatta utredningar fordras.</p>	<p>I MKB:n redovisas påverkan på kulturmiljön samt de skyddsåtgärder som kommer att vidtas för att förhindra påverkan. Boliden är väl förtrogen med Kulturmiljölagen och kommer att kalla till samråd.</p>
<p>Motivera föreslagen omläggning av väg E10. Alternativa omläggningar bör redovisas och motiv varför vissa alternativ inte har valts*. Redogör för påverkan på riksintresse Gällivare flygplats.</p>	<p>Alternativredovisning redovisas i MKB:n. Påverkan på riksintressen redovisas i MKB:n, liksom riksintresset för flyg.</p>
<p>Liikavaara, Sakavaara och Laurajärvi bör beröras i utredningen av sociala och socio-ekonomiska konsekvenser. Det är viktigt att bolaget kan beskriva verksamhetens samlade effekter/konsekvenser för de som kommer att bo kvar invid gruvområdet och redovisar och motiverar det utifrån Boverkets rekommendationer.</p>	<p>Boliden kallar till ett kompletterande samråd där det redogörs för konsekvenser för närboende utifrån de fördjupade utredningar bolaget låtit utföra, te.x. en socioekonomisk utredning.</p>

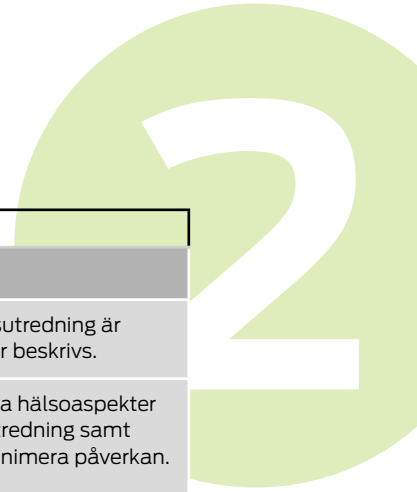

Nr 3 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	
Yttrande	Åtgärd/bemötande från Boliden
Ansökan behöver innehålla handlingsprogram och säkerhetsrapport som krävs enligt Sevesolagstiftningen.	Boliden kommer att lämna in en säkerhetsrapport enligt Sevesolagstiftningen.
Ansökan/miljökonsekvensbeskrivning bör beskriva risker för olyckor i verksamheten, vilka konsekvenser som kan uppstå samt skyddsåtgärder och försiktighetsmått.	Boliden har låtit utföra en riskanalys för att förutse och förebygga att skador uppkommer.
Säkerhetsrapporten för den planerade verksamheten rekommenderas läggas som ett tillägg/komplement till säkerhetsrapporten för Aitikgruvan..	Boliden kommer att inarbeta säkerhetsrapporten i en uppdaterad version av Aitik:s rapport.

Nr 4 Sveriges geologiska undersökning	
Yttrande	Åtgärd/ bemötande från Boliden
Provtagningsprogram och karakteriseringsmetoder bör utföras så att variationer i mineralogi och avfallskaraktistik representeras väl och motsvarar den variation som finns i mineralisering och gråberg.	Provtagningsprogram och karakteriseringsmetoder kommer att utföras så att det ger en representativ redovisning av den variation som finns i mineralisering och gråberg.
Att tydligt visa hur exempelvis sulfidhalter varierar i gråberg och malm underlättar senare bedömning av provtagningsprogram och värdering av avfallskaraktistik..	Boliden kommer att utföra den provtagning som krävs för att ge ett gott underlag i kommande bedömningar.
Det är viktigt att uppsamlade och avskärmande diken planeras för alla relevanta installationer med möjlighet till mätning av deras effektivitet. Funktionerna kan också minska energimängden som krävs för att lyfta inläckande vatten och därför vara en potential till resurshållning.	Hur dikena ska utformas redovisas i Teknisk beskrivning. Dimensionering av dessa kommer att utföras för att uppnå bästa funktion.
Tillgång till morän av god kvalitet är avgörande för hur utvinningsavfall kan täckas under efterbehandling och under täckning av utvinningsavfall.	Beräkningar utförs avseende moräntillgång.
Grundvattenkontrollen bör påbörjas så tidigt som möjligt för att kunna erhålla referensvärden.	Grundvattenkontroll hanteras i Bolidens kontrollprogram.
Ser gärna att den hydrogeologiska utredningen för ett resonemang om det finns områden där t.ex. grundvattensänkning skulle kunna förvärras av att påverkan sker från två håll.	Frågan hanteras i MKB:n samt tillhörande vattenutredning.

Nr 5. Trafikverket	
Yttrande	Åtgärd/bemötande från Boliden
Trafikverket har inget att erinra mot nytt dagbrott i Lii-kavaara under förutsättning att riksintressena fortsatt kan tillgodoses.	Påverkan på riksintressen redogörs för i MKB:n och stor hänsyn tas till dessa.
Nr 6 Naturvårdsverket	
Yttrande	Bemötande/åtgärd från Boliden
En avfallshanteringsplan behöver upprättas där samtliga utvinningsavfall karakteriseras, samt beskriva hanteringen, val av metoder för att förebygga avfallsets mängd och skadlighet, olika huvudbergsklasser och hur återvinning främjas. Utvinningsavfallsanläggningen behöver beskrivas i detta fall gråbergsupplagets lakvatten och dess kvalitet.	En avfallshanteringsplan kommer att upprättas.
Beskriv bergets geologiska förhållanden och den geologiska variabiliteten samt omgivande bergs kemiska, mineralogiska, och andra egenskaper.	Bergets geologi och dess egenskaper kommer att beskrivas.
Laktester som Boliden kommer att använda är inte lämpliga som information om den kemiska sammansättningen över tiden i lakvatten som bildas från vittrande gråberg. Fuktkammarförsöken kan inte användas för att ta fram information om den framtida lakvattensammanställningen.	Boliden har tagit del av synpunkten och kommer att utföra vedertagna tester för att i MKB kunna redogöra för dessa frågor
Boliden bör beskriva hur eventuell vittring av osprängt berg kommer att påverka länshållningsvattnets kvalitet under och efter gruvans drift.	
Boliden bör utföra successiv täckning på ett sätt som förhindrar att surt och metallhaltigt lakvatten bildas.	
Önskar en lokaliseringstudering för gråbergsupplagen där alternativen utreds samt eventuella möjligheter att samlokalisera gråbergsupplagen till redan befintliga upplag inom Aitik's verksamhetsområde.	En beskrivning av möjliga lokaliseringar för gråbergsupplag kommer att redovisas i MKB:n med tillhörande bilagor.
Den planerade verksamheten kan enligt Naturvårdsverkets mening komma att påverka Torne och Kalix älvsystem inklusive biflöden som är ett Natura 2000-område. Påverkan på Natura 2000-området behöver utredas.	Påverkan på Natura 2000 redovisas i en Natura 2000-utredning och beskrivs i MKB:n.
Undersöka hur verksamhetens påverkan förhåller sig till vattenmyndighetens statusklassifiering för aktuella vattenförekomster, hur verksamheten påverkar yt- och grundvatten som inte utgör vattenförekomster samt en beskrivning av s.k. "övriga vatten" och hur de direkt och indirekt påverkas av verksamheten.	En vattenutredning är utförd där påverkan på samtliga vattenförekomster redovisas i MKB:n.

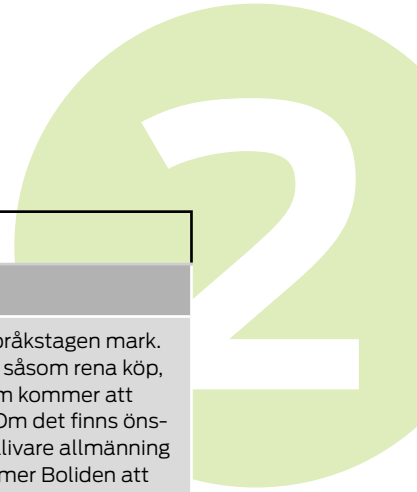
2018-02-27

Nr 6 Naturvårdsverket	
Yttrande	Bemötande/åtgärd från Boliden
Det är viktigt i miljökonsekvensbeskrivningen med en utförlig inventering av de rödlistade fågelarterna.	En fågelinventering och en artskyddsutredning är utförda, där bl.a. rödlistade fågelarter beskrivs.
Boliden bör fundera över och presentera i miljökonsekvensbeskrivningen hur och om boende kan komma att påverkas av buller, vibrationer, damning och andra olägenheter till följd av transporterna samt presentera lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått.	Buller, vibrationer, damning och andra hälsoaspekter redovisas i MKB:n med tillhörande utredning samt åtgärder som Boliden utför för att minimera påverkan.
Boliden behöver uppdatera beräkningsgrunden för storleken på den ekonomiska säkerheten som en följd av deponeringen av det tillkommande utvinningsavfallet.	I ansökan redovisas Bolidens ekonomiska säkerhet.
Nollalternativet bör vara att ingen verksamhet bedrivs inom Liikavaaraområdet.	Nollalternativet redovisas i MKB:n.
Boliden bör vidare utveckla frågan om brytning i Liikavaara utgör en begränsad och väl avgränsad ändring av verksamheten för att kunna ansöka om ändringstillstånd. Boliden bör i ansökningshandlingarna redogöra för vad gruvbrytningen i Liikavaara får för konsekvenser för Aitik och ifall ändringen av tiden innebär att brytningen av malm även kommer att fortsätta i Aitik efter år 2025.	Boliden avser ansöka om ändringstillstånd. Frågan belyses i ansökningshandlingarna.
Behöver beskriva de skyddsåtgärder som avser vidtas och hur de förhåller sig till "bästa möjliga teknik".	Boliden strävar efter att använda sig av bästa möjliga teknik.

Tabell 2. Yttranden från allmänheten

Nr 7 Boende i Laurajärvi	
Yttranden	Åtgärder/ bemötande från Boliden
Boendesituation i Laurajärvi påverkas mycket negativt om det nya dagbrottet öppnas och hus ligger förmodligen inom säkerhetsavståndet. Att bo nära gruvindustri är en dålig boendemiljö med stängsel, risk för stenkast, begränsat friluftsliv, påverkad psykosocial miljö, risk för försenad akutsjukvård samt visuellt försämrad miljö. Det blir en frånvaro av nya grannar och flertalet ödehus. Från ett attraktivt friluftsområde och en idyllisk by blir det en spökby vid en stor industri.	Påverkan på närboende från stenkast, damning, buller, vibrationer etc. utreds och redovisas i MKB:n. Som efterfrågats vid samråd kallar Boliden även till ett kompletterande samråd för att redogöra för närboende och myndigheter, de resultat som framkommit i de fördjupade studier som Boliden låtit utföra samt vilka skyddsåtgärder som kommer att vidtas för att minimera påverkan på människa och miljö.
Nr 8 Samverkansgruppen för Sakajärvi, Liikavaara och Laurajärvi	
Yttrande	Åtgärd/ bemötande från Boliden
Boliden bör visa exakt placering av dagbrottet, stängslet, väg E10, gråbergstippar, avskärningsdiken mm.	I den tekniska beskrivningen samt i MKB:n kommer det att finnas redovisande kartor som tydligt beskriver utbredningen av dagbrottet, angränsande vägar, gråbergssupplag, diken etc.
Påverkan för Laurajärvi måste utredas*. Boliden måste utreda: hur grundvattnet och Laurajärvi sjö påverkas av verksamheten, säkerställa att ingen miljöpåverkan sker.	Påverkan på vatten utreds och vilka skyddsåtgärder som kommer att vidtas för att minimera påverkan, redovisas i MKB:n.
Boliden bör beskriva hur de medverkar till att vattendragen Myllyjoki, Sakajärvi sjö, Sakalombolo och bäcken därifrån ner i Lina älv blir inräknade i Natura 2000, eller visa att vattendragen får samma skydd.	Myllyjoki, Sakajärvi sjö, Sakalombolo och Sakajoki som mynnar i Lina älv ingår i Kalix älvsystem men är idag inte skyddat enligt Natura 2000. Boliden kommer att utreda huruvida verksamheten riskerar att påverka Lina älv som ingår i Natura 2000-området.
Samrådsunderlaget var ofullständigt vad gäller inventering och påverkan på natur och omgivning. Vi vill se en fullständig redogörelse av flora, fauna och fauna samt kulturminnen som berörs. Inventeringar bör göras under olika tillfällen under året. Kulturminnen som vi närboende ser är inte upptagna i Bolidens förteckning. Redogör för påverkan på de kultur- och odlingslandskap som finns i området när de inte längre brukas. *	I MKB:n kommer inventering avseende natur- och kulturmiljö att redovisas samt vilka skyddsåtgärder Boliden kommer att vidta för att minimera skada. Påverkan på kultur- och odlingslandskapet beskrivs i MKB:n.
Sakajärvi bör inventeras och redovisas på samma sätt som Liikavaara eftersom de kommer beröras av Bolidens framtida verksamhet.	Boliden har bedömt att Sakajärvi samhälle inte behöver inventeras avseende naturvärden då området inte kommer att direkt påverkas av exploatering.

Nr 9 Skogsfastighetsägare i Liikavaara	
Yttrande	Åtgärd/ bemötande från Boliden
Svara på hur skogen värderas och av vem, hur vi kompenseras, hur Boliden ersätter ekonomiskt vid eventuell försäljning samt redogör för ersättningsmarkerna och hur det blir med delägarskapet i Gällivare Allmänningsskog och Liikavaara Viltvårdsområde.	Ersättning kommer att utgå för ianspråkstagen mark. Olika former av ersättningslösningar såsom rena köp, erbjudande av ersättningsmarker mm kommer att erbjudas i individuella diskussioner. Om det finns önskemål att kvarstå som delägare i Gällivare allmänning och Liikavaara viltvårdsområde kommer Boliden att så långt möjligt försöka tillgodose dessa önskemål.
Svara på hur vägarna som hamnar innanför gruvstängslet kommer ersättas och på hur vi tar oss runt i eller passerar området.	Boliden kommer att se över hur vägarna kommer att påverkas och säkerställa passage av verksamhetsområdet, Detta beskrivs i Alternativutredningen.
Nr 10 Allmänhet samrådsmöte	
Yttrande	Åtgärd/bemötande Boliden
Svara på hur urlakning från gråberg till Sakajärvi förhindras, varifrån vattnet för att fylla dagbrottet tas och om moränupplagen urlakas mot Laurajärvi. Utred påverkan på Natura 2000-området för hela verksamhetens påverkan på vattenmiljöer och inte enbart för den del som rör Laurajärvi. Även Sakajärvi rinner ut i älvssystemet.	I MKB:n utreds och beskrivs frågor avseende vatten och Natura 2000-områden. Boliden har låtit utföra såväl vatten- som Natura 2000-utredningar.
Det finns mycket fladdermöss i Liikavaara och Laurajärvi. Boende i Sakajärvi och Laurajärvi har noterat fågelförekomster under flera år.	I artskyddsutredningen beskrivs förekomst av fladdermöss.
En närboende har hittat en milsten och rapporterat in koordinaterna till Länsstyrelsen, vilken kan komma att påverkas av nya vägsträckningen.	Frågor som rör vägar och vilka åtgärder som vidtas kommer att redovisas i MKB:n.
Vill se mer än schematiska skisser, kan inte ge synpunkter annars. Vill få en samlad beskrivning av det Boliden kommer fram till samt tidplan över när utredningar och skisser är klara och kommande möten. Kommer vi få resultatet innan ni skickar in ansökan? Vi vill vara med i processen, inte sitta och undra när ni ringer och behöva initiera samtal om lösningar.	Boliden har genomfört ett särskilt möte med markägare och kommer att kalla allmänheten till ett kompletterande samråd som efterfrågats av allmänheten, för att ha en dialog och redovisa resultat av de fördjupade utredningar som utförts.
Boliden har behandlat småmarkägare och stormarkägare olika och inte kallat markägare till samråd.	Boliden har kallat till kompletterande samråd där alla är välkomna att inkomma med synpunkter.
Svara på hur detaljplanen för industriområdet kommer se ut. Närboende vill vara med i den processen.	Allmänheten är välkommen att inkomma med synpunkter t.ex. vid nästkommande kompletterande samrådsmöte.

3 Sammanställning av inkomna yttranden – kompletterande samråd

I detta kapitel redovisas de yttranden som inkommit i samband med det kompletterande samrådet som hölls i februari 2018. Här framgår också hur Boliden bemöter de inkomna synpunkterna. Skriftliga yttranden finns redovisade i sin helhet i bilaga 3 till denna samrådsredogörelse och minnesanteckningar från samrådsmötena finns redovisade i bilaga 4.

3.1 Inkomna yttranden

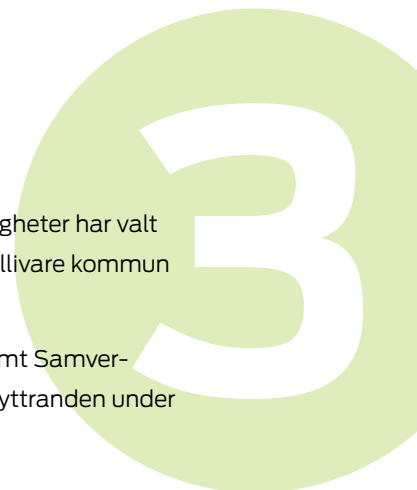
Under tiden för det kompletterande samrådet har det inkommit sex skriftliga yttranden och tre muntliga yttrande parter, se tabell nedan. De nummer som för respektive yttrande anges i tabellen avser vem som lämnat yttrandet. Numret överensstämmer med numreringen i nedanstående tabeller i följande avsnitt 3.2.

Tre myndigheter har lämnat skriftliga yttranden: SGU Sveriges geologiska undersökning, Naturvårdsverket och Gällivare kommun. Länsstyrelsen i Norrbottens län har valt att inte komma in med ett yttrande

Förteckning inkomna yttranden

Nr	Namn	Form för inbjudan/möte	Datum för yttrande	Form för yttrande
1	SGU	Skriftlig inbjudan	2018-02-08	Skriftligt yttrande
2	Länsstyrelsen i Norrbottens län	Skriftlig inbjudan	2018-02-07	Mötesanteckningar*
3	Gällivare kommun	Skriftlig inbjudan	2018-02-07 och 2018-02-15	Mötesanteckningar* och skriftligt yttrande
4	Naturvårdsverket	Skriftlig inbjudan	2018-02-15	Skriftligt yttrande
5	SCA SKOG AB	Skriftlig inbjudan	2018-02-12	Skriftligt yttrande
6	Anonym	Annons och skriftlig inbjudan	2018-02-08	Skriftligt yttrande
7	Allmänhet och närboende	Annons och skriftlig inbjudan	2018-02-07	Mötesanteckningar*
8	Samverkansgruppen för Sakajärvi, Liikavaara och Laurajärvi	Annons och skriftlig inbjudan	2018-02-16	Skriftligt yttrande
9	Sametinget	Skriftlig inbjudan	2018-02-23	Skriftligt yttrande

* Betyder att yttranden inkommit muntligt

till det kompletterande samrådet, utan kvarstår vid sitt tidigare yttrande. Övriga myndigheter har valt att inte inkomma med något skriftligt yttrande. Länsstyrelsen i Norrbottens län och Gällivare kommun lämnade muntliga yttranden vid samrådsmötet.

Tre skriftliga yttranden har lämnats in från allmänheten: SCA SKOG AB, en anonym samt Samverkansgruppen för Sakajärvi, Liikavaara och Laurajärvi. Närboende inkom med muntliga yttranden under samrådsmötet.

3.2 Yttranden och bemötanden

Nedan beskrivs de yttranden som inkommit under det kompletterande samrådet och hur Boliden valt att bemöta dem. Redovisningen är uppdelad i myndigheter och allmänhet och redovisas per yttrande part. Muntliga yttranden av närboende redovisas som en part. Tabellerna redovisar synpunkter på och upplysningar om verksamheten.

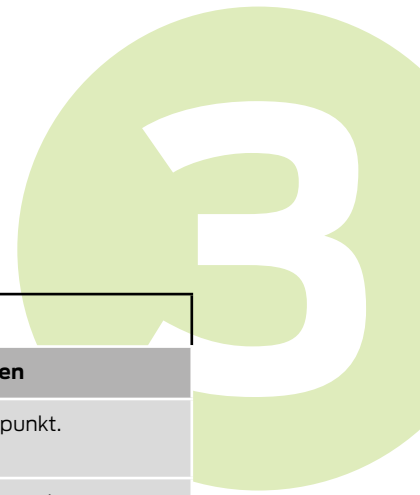
Muntliga yttranden visas med en asterisk. De nummer som för respektive yttrande anges i kommande tabeller avser vem som lämnat yttrandet. Numret överensstämmer med numrering i tabell ovan.

Tabell 3. Yttranden från myndigheter

Nr 1 SGU, Sveriges geologiska undersökning	
Yttrande	Åtgärd/bemötande från Boliden
SGU har inget ytterligare yttrande att framföra med anledning av det kompletterande samrådet utan hänvisar till tidigare yttrande.	Boliden har tagit del av SGU:s tidigare yttrande.
Nr 2 Länsstyrelsen i Norrbottens län	
Yttrande	Åtgärd/bemötande från Boliden
Länsstyrelsen kommer att titta på frågorna i ett längre tidsperspektiv då avsikten är att tillståndet söks tillsvi-dare*	Långtidsperspektiv kommer att belysas i miljö-prövningen. I ansökningshandlingen formuleras Bolidens avsikt, och kommer i sin helhet att beskrivas i MKB:n för miljöprövningen.
Viktigt för Länsstyrelsen att få en bild över hur efterbe-handlingen förändras över tid. *	Efterbehandlingen beskrivs i den rapport som Boliden tar fram.
Ställer sig frågande till det uppskattade influensområdet i berg. Om det finns hydrologisk kontakt kan påverkan ske i större område.*	Influensområdet beskrivs i den rapport som Bergab tagit fram (PM Hydrogeologi för planerat dagbrott).
En viktig fråga är hur rörligheten påverkas för människor och vilt*	Påverkan på människor och djur beskrivs utförligt i MKB:n för koncessionsansökan och även för miljöprövningen.
Viktigt att undvika att infrastruktur ska behöva flyttas i framtiden.*	Boliden har tagit del av synpunkten. Infrastruktur-frågor utreds i en separat transportutredning.
Viktigt att studera hur växtetableringen på gråbergssupp-lagen påverkar framtida vittring, exempelvis på grund av rötter.*	Frågan belyses i utredning avseende ekologisk efterbehandling.

Nr 3 Gällivare kommun	
Yttrande	Åtgärd/bemötande från Boliden
Enskilda tar dricksvatten från sjön Laurajärvi.* Det finns enskilda vattentäkter vid Laurajärvi. Påverkan på dessa bör tydliggöras.	Boliden har noterat att uttag av dricksvatten förekommer. Bedömningen är att den planerade verksamheten inte kommer att påverka uttaget i Laurajärvi som görs av enskilda.
Boliden behöver klargöra i vilken grad den planerade verksamheten påverkar Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem.	Belyses i Natura-2000 utredningen.
Boliden behöver förtydliga den planerade verksamhetens påverkan på utryckningsfordon.	Detta belyses i MKB:n för koncessionsansökan.
Nämnden förutsätter att Boliden i sin MKB tydliggör den planerade verksamhetens påverkan på människors hälsa, vad det gäller exempelvis markvibrationer, luftstötsvågor, damm och andra olägenheter.	Påverkan på människors hälsa beskrivs i MKB:n för koncessionsansökan och även för miljöprovningen. I Bolidens verksamhet i Aitik regleras dessa frågor i Bolidens villkor och beskrivs i dess kontrollprogram .
Nämnden förutsätter att Boliden i sin MKB till ansökan redovisar mer ingående bullerberäkningar/utredningar där både ekvivalenta och maximala ljudnivåer framgår samt dess påverkan på människors hälsa.	En bullerutredning är utförd. Påverkan på människor beskrivs i MKB:n.
Eftersom tillståndet söks tillsvidare bör verksamhetens påverkan ur ett kortsiktigt respektive långsiktigt perspektiv tydliggöras.	Kortsiktig och långsiktig miljöpåverkan beskrivs i MKB:n för miljöprovningen. En utvärdering kommer att utföras om en eventuellt tidsbegränsad ansökan.
Nr 4 Naturvårdsverket	
Yttrande	Åtgärd/bemötande från Boliden
Naturvårdsverket kvarstår vid de synpunkter som vi framförde i vårt tidigare yttrande.	Boliden har tagit del av Naturvårdsverkets tidigare yttrande.
Det är viktigt att Boliden i den fortsatta processen beskriver vad som utgör ett tillfredställande skick efter stängning och efterbehandling.	Frågan kommer att beskrivas i rapporten angående efterbehandling.
Vi förutsätter att utvinningsavfallsförordningen följs.	Bolaget följer gällande förordningar.

Tabell 3. Yttranden från allmänheten

Nr 5 SCA Skog AB	
Yttrande	Åtgärd/bemötande från Boliden
SCA ser positivt på att näringsverksamheten utvecklas och har inget att erinra.	Boliden har noterat SCA:s ståndpunkt.
Det är viktigt att SCAs pågående verksamhet runt det tilltänkta gruvområdet inte försvåras eller hindras gällande miljöpåverkan men också att åtkomsten av vägar säkerställs, såväl utanför som innanför staketet, i fall inte det sistnämnda också ingår i ersättningen för markintränet.	Boliden har tagit del av SCA:s yttrande.
Nr 6 Allmänhet och närboende	
Yttrande	Åtgärd/bemötande från Boliden
Ersättningstomterna är för små och grannen är för nära. Livsstilen kommer att behöva förändras och få alternativ presenteras.*	Boliden har i samråd med berörda fastighetsägare försökt identifiera lämpliga områden där en så långt möjligt likvärdig livsmiljö skapas.
I en MKB bör det ingå en psykosocial utredning av hur de närboende påverkas redan idag, också fram till att beslut har tagits. Nu har det som borde varit med från början inte utretts. Många mår dåligt och sen lång tid tillbaka har boendet och livet inte kunnat utvecklas.*	Psykosociala frågor kommer att beskrivas i MKB:n. En form av social konsekvensbeskrivning kommer att genomföras av Boliden.
Barnen påverkas av denna situation.*	Psykosociala frågor kommer att beskrivas i MKB:n. En form av social konsekvensbeskrivning kommer att genomföras av Boliden.
Bullermoränlimpan skyddar inte mot buller när truckarna kör upp och ner för upplagen. *	Boliden har noterat yttrandet om bullerpåverkan. En bullerutredning är utförd där utbredningen av buller modelleras.
Det går inte att ersätta vårt boende och den livskvalitet vi har idag.	Det är inte möjligt att ersätta de känslomässiga kopplingar man har till sin fastighet eller till området. Boliden har i samråd med berörda fastighetsägare försökt identifiera lämpliga områden där en så långt möjligt likvärdig livsmiljö skapas.
Ni lyssnar inte på människor som mår dåligt av att lämna sina byar med lång historia.	En form av social konsekvensbeskrivning kommer att genomföras av Boliden.

Nr 8 Samverkansgruppen för Sakajärvi, Liikavaara och Laurajärvi

Yttrande	Åtgärd/bemötande från Boliden
Vår absoluta ståndpunkt är att vi inte vill att Boliden beviljas varken bearbetningskoncession eller miljö tillstånd för det planerade dagbrottet.	Boliden har noterat ståndpunkten.
Det bör redovisas hur människan påverkas psykiskt och fysiskt av risken att förlora sitt hem och livsstil. Det är väldigt jobbigt nu och processen har inte fungerat bra. Det ska beskrivas en åtgärdsplan för hur de ska undvika att människors psykiska och fysiska hälsa påverkas negativt.	Psykosociala frågor kommer att beskrivas i MKB:n. En form av social konsekvensbeskrivning kommer att genomföras av Boliden.
Stor osäkerhet om vad som gäller under processen och även senast kom ny information vilket skapar oro, rädsla, ilska och frustration, och en känsla av att inte kunna påverka situationen.	Boliden har via information på sin hemsida (månadsbrev) uppdaterat närboende och även bjudit in till samråd för att informera och ta del av närboendes åsikter.
Det är inte rimligt att vi ska tvingas flytta innan förhandlingarna i domstolen avslutats. Tidsfristen framstår som ett förtäckt men tydligt hot från Bolidens sida.	Flytt sker efter överenskommelse med Boliden. Tidsfristen ska inte uppfattas som något hot. Det är normalt att erbjudanden begränsas i tid.
Vet inte vad man väljer mellan när det gäller att bo kvar eller inte utanför 1400-metersstreck. Premisser kan återigen ändras, eller att miljövillkoren inte uppfylls trots beräkningar. Hur kommer verksamheten förändras över tid? Och hur kommer samhällsservicen (e.g. bussar, tåg, snöröjning) fungera för de som bor kvar? Man vet inte hur ersättningsbostaden kan bli.	I MKB:n med tillhörande underlagsrapporter beskrivs konsekvenserna av den planerade verksamheten.
En fullständig beskrivning av mätmetoder måste redovisas innan närboende kan fatta beslut om flytt eller inte.	I MKB:n med tillhörande underlagsrapporter redovisas samtliga utredningar som utförts. Ett kontrollprogram kommer att upprättas.
Servitutsavtalet måste omförhandlas och vara färdigt innan det kan beslutas om att bo kvar eller inte.	Boliden har redovisat utgångspunkten för en utökad ersättning.
För många kan livssituationen idag inte ersättas med något annat och de vill inte flytta in till stan.	Boliden försöker finna så bra lösningar som möjligt vid inlösen av fastigheter.
Förhandlingssituationen är väldigt ojämlik och orättvis eftersom Boliden kan hota med tvångsmetoder. Beskriv hur förhandlingssituationen ska bli mer seriös.	Bolidens utgångspunkt är att träffa en överenskommelse med alla berörda. Svar på upprepade frågor om olika typer av inlösenförfarande ska inte uppfattas som ett hot.
Vi önskar att Boliden berättade för utomstående att de bybor som fortfarande bor kvar är mycket upprörda, besvikna och ledsna och att det inte finns tillräckligt bra lösningar för alla.	Bolidens utgångspunkt är att hitta bra lösningar för alla berörda. Alla inkomna synpunkter från möten och skriftliga yttranden biläggs ansökan.
Ska verkligen planera på en gruva med en livslängd på åtta år få tvinga bort oss, drygt hundra människor från våra hem, marker och livsstilsval?	De utredningar som Boliden genomfört liksom de synpunkter som inkommit har lett fram till en sammanvägd bedömning om lämplig boendemiljö.

Bilaga 1 – inkomna yttranden

Från: Eriksson Mikael <Mikael.Eriksson@msb.se>
Datum: 2017-10-11 14:45 (GMT+01:00)
Till: "Forsgren, Anders" <Anders.Forsgren@boliden.com>
Rubrik: MSB:s svar i samråd om nytt dagbrott i Liikavaara i Gällivare kommun

Hej Anders,
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har mottagit er inbjudan till samråd och samrådsunderlag angående nytt dagbrott i Liikavaara i Gällivare kommun (MSB dnr. 2017-9179).

MSB kommer inte att delta på plats på samrådsmötet imorgon den 12 oktober men lämnar följande generella synpunkter i samrådet.

Det framgår av underlaget att verksamheten kommer att omfattas av den s.k. Sevesolagstiftningen. Ansökan behöver därmed innehålla det handlingsprogram och den säkerhetsrapport som krävs enligt Sevesolagstiftningen (miljöbalken 22 kap. 1 § punkt 6).

I 64 § förordningen (2013:319) om utvinningsavfall finns bestämmelser om information som ska lämnas till tillståndsmyndigheten vid ansökan om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken.

Kommande ansökan/miljökonsekvensbeskrivning bör beskriva de övriga risker för olyckor som kan finnas i verksamheten, vilka konsekvenser som skulle kunna uppstå samt vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått enligt 2 kap. 3 § miljöbalken som planeras med koppling till dessa olycksrisker.

Av samrådsunderlaget framgår ju också att ovan berörda frågeställningar om Seveso och övriga risker kommer att utredas ytterligare till ansökningshandlingarna. När det gäller säkerhetsrapporten kanske ni planerar att lägga det som ett tillägg/komplement till säkerhetsrapporten för Aitikgruvan? Då det bör betraktas som en och samma verksamhet med samma verksamhetsutövare är nog det den smidigaste lösningen.

Hör av dig om det är något du behöver diskutera i övrigt.

Med vänlig hälsning!

Mikael Eriksson

Mikael Eriksson
Handläggare
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Avdelningen för utveckling av samhällsskydd
Enheten för säker hantering av farliga ämnen
651 81 Karlstad
Växel: 0771-240 240
Telefon: 010-240 50 27
E-post: mikael.eriksson@msb.se
www.msb.se

2018-02-27

From: samhallsplanering.bd.ostra@trafikverket.se
[<mailto:samhallsplanering.bd.ostra@trafikverket.se>]
Sent: den 26 oktober 2017 15:54
To: Forsgren, Anders <Anders.Forsgren@boliden.com>
Cc: norrboten@lansstyrelsen.se; krister.palo@trafikverket.se; urban.vesterberg@trafikverket.se
Subject: TRV Remissvar - "Samråd enligt miljöbalken gällande nytt dagbrott i Liikavaara, Gällivare kommun".

Remissvar angående samråd enligt miljöbalken gällande nytt dagbrott i Liikavaara, Gällivare kommun

Ärendet

Boliden Mineral AB planerar att öppna ett nytt dagbrott ca 3 km nordost om Aitik. Bolaget har i dagsläget bearbetningskoncession för del av det tänkta dagbrottet men planerar att söka ytterligare bearbetningskoncession för att kunna utvidga brytningen till att omfatta hela fyndigheten. Miljötillstånd kommer att sökas för hela verksamheten inom båda koncessionerna. Rubricerat samråd avser att inhämta synpunkter inför kommande ansökan och miljökonsekvensbeskrivning.

Gällivare flygplats, som är av riksintresse, ligger ca 5 km väster om Liikavaara och influensområdet för flyghinder sträcker sig över det planerade verksamhetsområdet.

E10, som är av riksintresse, ligger inom den norra delen av det planerade verksamhetsområdet, och måste flyttas till följd av gruvbrytningen.

Synpunkter

Trafikverket har tagit del av handlingarna och noterar att Bolaget är uppmärksamma på riksintressena i området.

Bolaget har kontaktat Trafikverket för tidig dialog i frågan om påverkan av E10 förbi området. Flera möten har ägt rum i syfte att diskutera förutsättningar, krav och behov när det gäller vägen och trafiken i kombination med planerna för gruvan. Avsikten är att gemensamt hitta en lösning för E10 förbi aktuellt område.

Bolaget uppger att de, i samråd med Gällivare flygplats, närmare kommer att utreda om verksamheten kommer att påverka influensområdet för flyghinder.

Trafikverket har inget att erinra mot nytt dagbrott i Liikavaara under förutsättning att riksintressena fortsatt kan tillgodoses.

For Trafikverket

Annika Nordqvist
Samhällsplanerare

annika.nordqvist@trafikverket.se

Direkt: 010-123 75 26

Mobil: 070-627 37 16

Trafikverket
Planering Region Nord
Samhällsplanering
Sundsbacken 2-4
Box 809
971 25 Luleå
Telefon: 0771-921 921
www.trafikverket.se

2018-02-27

Åsikter och frågor, efter samrådsmöte 12 okt 2017, från skogsägare angående Boliden Mineral ABs planer på att ansöka om bearbetningskoncession samt miljötillstånd, för att på så sätt kunna öppna ett nytt dagbrott i Liikavaara.

Om Boliden Mineral AB (Boliden) får tillstånd till att öppna och bedriva gruvverksamhet i ett nytt dagbrott, beläget strax söder om nuvarande by Liikavaara, kommer vår livssituation påverkas negativt på ett påtagligt sätt, dessutom mot vår vilja. Vi som äger skogsfastigheter som direkt eller indirekt påverkas av den planerade verksamheten vill därför framföra våra åsikter, frågor och stora oro för hur framtiden kommer att bli när Boliden vill starta ett dagbrott på eller i den absoluta närheten till våra marker.

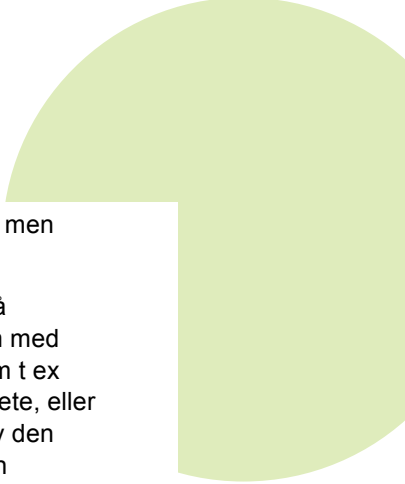

Alltsedan Boliden år 2016 berättade om sin kommande planering och inlösen av byarna, har frågorna som rör skogsfastigheter bara skjutits på framtiden. Alla våra frågor har besvarats med att det kommer de att ta upp detta längre fram. Även på samrådsmötet 12 oktober 2017 fick vi samma svar, vilket vi finner oacceptabelt. Nedan följer en beskrivning av hur vår situation ser ut idag och sedan funderingar och frågor som vi vill att Boliden snarast ger ett offentligt svar på till alla skogsägare som kommer att drabbas av deras verksamhet. Boliden har hela tiden påstått att de har varit ute i god tid, men det håller inte vi med om. För oss känns allting "i sista minuten" och att finna godtagbara lösningar som gör att alla drabbade skogsfastighetsägare går skadelösa ur denna situation ser svårt ut från vårt perspektiv. Det bästa för oss vore om inget bearbetningstillstånd eller miljötillstånd ges.

Hur ser vår situation ut idag?

Det är ett tiotal privata skogsfastigheter som är belägna i och omkring byn Liikavaara. Fastigheterna ingår i Liikavaara bysamfällighet, där det finns arealer som är samfälld mark i närheten till byavägar mm. Byamarkerna runt byn ingår i Liikavaara Viltvårdsområde, där medlemmarna i jaktlaget är folk med stark anknytning till byn. Vi är också delägare i Gällivare Allmänningsskog. En del av oss bor i byn på fastigheterna eller på avstyckade tomter som är belägna på de ursprungliga fastigheterna i byn. Några bor inne i tätorten eller i närliggande by.

Fördelarna med denna närhet till sina marker är att allt är enkelt. Ska vi ut och göra några åtgärder som t ex röja, gallra, ta ved, jaga älg eller fågel, hugga timmer för att såga själv, plocka bär eller bara grilla korv behövs inga transporter på släp av t ex fyrhjulingar, skoter mm för att ta sig ut i markerna. Vi är redan där när vi kliver ner från bron på huset och vi har all utrustning på gården. De av oss som bor inne i tätorten har det också enkelt eftersom man har förvaringsmöjligheter i byn, och kan därför klara sig med lägenhet eller hus med mindre tomter inne i stan och ändå ha kvar byalivsstilen.

Många av skogsägarna har sina rötter i byn och har färdats på markerna sedan de var barn och byggde kojor, åkte skridskor på småsjöarna och fiskade i älven. Under livet har de samlat på sig en gedigen kunskap om byamarkerna och kan dessutom berätta historier om otaliga platser där antingen de eller deras äldre nu döda släktingar har varit med om händelser värda att minnas. Jaktlaget har en timmerkoja vid Lina älv på samfälld mark, som medlemmarna i samfälligheten har byggt tillsammans för trettio år sedan. Dit kan vi med lätthet ta oss med skoter eller skidor på vintern. På höstarna är det en skön känsla att kunna gå på sina välkända marker och plocka bär på ställen man "ärvt" av sina äldre anhöriga. Vi brukar dra egna skidspår genom byamarkerna på vintrarna, för att lätt kunna motionera, utan att behöva ta bilen in till samhället.

Ovan nämnda är "mjuka värden" som är omöjligt att sätta ett ekonomiskt värde på, men närheten ger också värden som är lättare att omvandla till ekonomiska termer.

Alla är vi delägare i Gällivare Allmänningsskog, som gör att vi kan jaga och fiska på allmänningens marker till ett fördelaktigt pris. De har dessutom ett generöst system med bidrag och premier som delägare kan få för utförda t ex skogsvårdsåtgärder (såsom t ex röjning, gallring, plantering mm) eller bidrag vid inköp av skyddskläder till skogsarbete, eller för utbildning vad gäller röj- och motorsågskort. Alla medlemmar får också ta del av den mantalsstyrda årliga utdelningen som bestäms på årsstämman och styrs av vinsten allmänningen gjort. Det är ett välkommet tillskott till den enskildes ekonomi som kan användas till att finansiera skogsåtgärder.

Att vi har ett Viltvårdsområde på byns marker är också en ekonomisk faktor att ta hänsyn till. Att idag ha sina jaktmarker som börjar där gräsmattan tar slut är en oerhörd lyx. Vi behöver inte betala kostsamma arrenden, utan vi ser till att vår ekonomi går runt samtidigt som vi tar ansvar för markerna och sköter viltvärden för att kunna ha bra jaktmarker. Vi behöver inte heller ha kostnader för långa resor till och från jaktområden, eller ta ledigt från jobbet för att kunna utöva en av våra stora fritidssysselsättningar och att ha möjlighet att äta närproducerat ekologiskt kött.

Man måste också beakta markernas belägenhet och egenskaper. De marker som direkt hotas av Bolidens gruvplaner är de som ligger närmast farbara vägar, är ofta tillgängliga för skogsmaskiner året runt och har bra tillväxt och omloppstid. Allt detta spelar stor roll när vi skall göra skogliga insatser och är en viktig faktor att ta hänsyn till, när eventuella affärer med virkesköpare har och skall förhandlas fram.

Frågor och funderingar som vi anser bör besvaras snarast

- 1) Först och främst vill vi att Boliden presenterar en tydlig offentlig tidplan och modell för hur de tänker när det gäller inlösen av skogsfastighetsfrågorna. Vårt förslag är att antingen kalla till ett möte där ni faktiskt ger svar på frågorna samt att ni lägger ut informationen på er hemsida. Att bara få allt hänvisat till framtida enskilda samtal med respektive fastighetsägare skapar en stor osäkerhet och misstro till huruvida jag som enskild får samma erbjudande/lösning som mina grannar. Vi vill att det skall vara tydligt och öppet vad Boliden erbjuder för lösning vad gäller för hur skogen och markerna värderas och av vem, hur de ersätter ekonomiskt vid eventuell försäljning och dessutom hur de tänker angående ersättningsmarker och var de finns. Vi anser att man vid ersättningsmarklösning skall få minst 25 % mer mark än vad man förlorar eftersom det också är ett påtvingat byte som bör kompenseras. Vi anser att man vid värdering bör ta extra hänsyn till att försäljning är påtvingad. För oss som ofta ärvt skogsfastigheten av föregångare i släkten och har tanken att förvalta det tills nästa generation kan ta över känns det som en orimlig lösning att få ett erbjudande om en klumpsumma här och nu. Det är inte alls tanken med vårt skogsägande och är svårt att acceptera, men kan trots detta bli lösningen om inte godtagbara ersättningsmarker kan hittas. Boliden har hittills i samtal med enskilda sagt, att de kommer att följa gällande praxis vad gäller ekonomisk ersättning när man som enskild tvingas sälja sin skogsfastighet. Vi anser dock att Boliden skulle kunna vara ett föredöme och satsa på att verkligen se till att vi skogsägare får en rejäl ekonomisk kompensation om vi väljer/inte ser någon annan utväg än att sälja till dem. Att få veta tidplanen och exakt

- vilka av ens marker som drabbas är oerhört viktigt i dagsläget, eftersom det påverkar de beslut vi tar i nuläget, när vi ännu lever och har ett aktivt skogsbruk på markerna.
- 2) Vi vill ha exakta svar på vilka arealer och fastigheter som Boliden vill förvärva och påverka. T ex känns det väldigt osäkert var väg E10 kommer att placeras, var kommer stängslet att stå mm I dagsläget vet vi inte hur mycket av våra fastigheter som påverkas och det är oerhört påfrestande.
 - 3) Vi vill se en analys om vad närheten till ett dagbrott gör för skogsfastigheters kommande värde i framtiden. T ex hur kommer marker som ligger öster om gruvan påverkas i framtiden av allt damm som blåser åt det hållet. Sänker det virkesprisernas kommande värde (vi vet att det finns områden där skogsbolagen inte tagit sig an huggning på grund av allt damm i virket)? Om man vill sälja sin fastighet senare, är det ens möjligt om den ligger i gruvans närhet? Kommer Boliden att kompensera för det i nuläget?
 - 4) Hur kommer de skogsbilvägar som enligt Bolidens planer hamnar innanför gruvstängslet att ersättas? Hur tar vi oss till de områden som ligger nära Lina älv? Kommer vi att tvingas passera grindar för att passera gruvområdet, och hur kan då säkerheten säkerställas? Detsamma gäller grusvägen Sakajokivägen. Hur kommer man att kunna ta sig till Ätnarovaområdet?
 - 5) Vilken lösning har Boliden för att kompensera Liikavaara Viltvårdsområde? Vi vill veta vilka marker de har som förslag till ersättningsmarker, eller hur de annars skall kompensera för det förlorade området så att vi går skadelösa?

Som vi skrev ovan, vi skogsfastighetsägare i Liikavaara känner stor oro för hur framtiden kommer att bli i och med att allt är så ovisst på grund av Bolidens planer om ett dagbrott i Liikavaara. Vi anser att dagbrottet inte skall få något bearbetningstillstånd eller miljötillstånd, för det är enda sättet att den här situationen skall lösas till fördel för oss. Vi vill inte betala priset för Bolidens framtida miljardvinster.

Skogsfastighetsägare i Liikavaara:

Sven Lundgren, Ingemar Lundgren, Ingegerd Lundgren, Elisabeth Lundström, Göran Karlsson, Ros Marie Karlsson, Britt Inger Simonsson, Holger Johansson, Ingemar Holma, Gunnel Andersson, Ann Holma, Eva Beckman, Thomas Högman, Katarina Sundelin, Magnus Hansen, Erling Eriksson

Kontaktperson

Katarina Sundelin Telefon 070-2778151

Sakajärvi 33 E-post: kaktusibyn@hotmail.com

98292 Gällivare

2018-02-27

2017-10-24

Synpunkter från Samverkansgruppen för Sakajärvi, Liikavaara och Laurajärvi med anledning av samrådsmöte inför miljökonsekvensbeskrivning av planerad gruva vid Liikavaara.

Vår absoluta ståndpunkt i denna fråga är att vi närboende inte vill att Boliden Mineral AB (Boliden) beviljas varken bearbetningskoncession av Bergsstaten eller miljötillstånd i Mark- och Miljödomstolen i frågan om att öppna ett nytt dagbrott i Liikavaara. Skulle detta ske är det vi som ofrivilligt får betala priset för ett privat storbolags kommande vinster. Vi förlorar våra hem, marker och livsstil för all framtid, och det finns många frågor som vi anser att Boliden bör utreda mer i sin miljökonsekvensbeskrivning

Vilket område kommer att påverkas?

Under samrådsmötet och tidigare möten har Boliden visat preliminära bilder med mycket vaga kartor över hur dagbrottet och gruvområdet kommer att se ut. Vi anser att de bör visa exakt hur stort dagbrottet kommer att bli, var stängslet kommer att placeras, var väg E10 kommer hamna vid omdragning, var gråbergstippar och avskärningsdiken hamnar mm. Utan detta är det svårt att veta hur omgivningen blir påverkad. Både det som hamnar direkt där gruvverksamhet pågår, samt de områden som är beläget i dess närhet.

Hur påverkas människors, dvs vår, hälsa av Bolidens planer och agerande?

Vi närboende finner det mycket upprörande över den bristande och svävande information som Boliden hittills har kommit med gällande hur vår situation skall ordnas när deras planer om ett nytt dagbrott framskrider. Frågan är en långdragen process som sakta själsligt bryter ned oss som tvingats in i detta. I april 2016 fick vi veta att två byar skall lösas in (Sakajärvi år 2019 och Liikavaara år 2023). Nu har det gått ett och ett halvt år sedan dess, och vi upplever att vi sedan dess har fått ytterst lite information. Vi har inte fått besked om var eventuella ersättningsfastigheter skall kunna placeras eller se ut, om när vi kommer att tvingas flytta, hur våra biytor kommer att ersättas mm. På mötet i april 2016 påstod Boliden att de var ute i god tid, vilket vi såklart ifrågasatte starkt. Som det nu har blivit kan vi konstatera att vi har fått rätt. Allt blir mer och mer bråttom från Bolidens sida, och någon tillfredsställande lösning för flertalet av oss finns inte. Den psykiska pressen på att inte veta, är stor och oerhört jobbig att leva med. I Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna (*"Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna Rom, 4.XI.1950"*) som 1993 antogs som svensk lag står det följande:

2018-02-27

”ARTIKEL 8 Rätt till skydd för privat- och familjeliv.

1. Var och en har rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. 2. Offentlig myndighet får inte ingripa i denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till den nationella säkerheten, den allmänna säkerheten eller landets ekonomiska välbefinnande, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter”

Vi kräver att Boliden i sin miljökonsekvensbeskrivning skall redovisa, på ett vetenskapligt vedertaget sätt, hur det påverkar människor att under flera år leva under den enorma påfrestningen det innebär att inte känna en trygghet över att veta hur framtiden blir när hemmet är hotat. Är det förenligt med svensk lag vad gäller de mänskliga rättigheterna som beskrivits ovan? Och om det finns minsta risk att vår hälsa (både psykiskt och fysiskt) kan påverkas av den stora stressen, då vill vi att Boliden redovisar hur de tänker hantera detta? Vi anser att det tydligt skall redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen, för att den skall bli komplett.

Beskriv hur ni planerar att genomföra inlösen av olika typer av fastigheter?

Vi närboende vill att det i en kommande miljökonsekvensbeskrivning tydligt skall framgå hur ni tänker angående inlösen av våra fastigheter. Redogör för hur er modell skall se ut för att vi skall gå skadelösa ur denna situation. Vi anser att det inte är det minsta rättvist om vi skall betala priset för Bolidens framtida vinster. Att bara skriva att man skall följa LKAB:s modell räcker inte. I byarna har vi betydligt mer biutor (förråd, ladugårdar, garage, stall, maskinhallar, friggebodar, vedbodar mm) och större tomter och marker än vad som oftast varit fallet i Malmberget. Vi vill att det skall framgå hur ni tänker principiellt i dessa frågor. Hur kommer Boliden att fördela de ersättningsfastigheterna som blir aktuella? Att bara hänvisa till kommande förhandlingar med varje enskild fastighetsägare, genererar bara oro och osäkerhet med avseende på om allt går rättvist till.

Hur blir det med de som äger fastighet i Laurajärvi?

Hittills har Laurajärvi legat längre ifrån Bolidens verksamhet i Aitik än vad Sakajärvi och Liikavaara gjort. Men om ett dagbrott i Liikavaara blir verklighet kommer de att få gruvverksamhet alldeles ”inpå knuten”. På grund av de ofullständiga kartbilderna och utredningarna som Boliden presenterade på samrådet, är det svårt att med säkerhet säga hur boendemiljön i Laurajärvi kommer att bli. Vi anser att Boliden måste utreda mer om:

-Hur grundvattnet och Laurajärvi sjö (som är en kalkkällssjö) kommer att påverkas av er verksamhet i och omkring Liikavaaradagbrottet. Och hur skall man kunna säkerställa att ingen miljöpåverkan sker till Laurajärvi efter att er verksamhet är avslutad?

-Kommer Boliden att kunna garantera att det är riskfritt för människor att bo så nära deras verksamhet vad gäller nivåer för damm, buller, vibrationer och stenkast? Särskilt dammfrågan oroar oss närboende, eftersom vi vet att den förhärskande vindriktningen kommer att blåsa över dagbrottet och upplag rakt mot Laurajärvi.

-Visa exakt på kartor hur stängsel, vägar och moränupplag kommer att se ut från Laurajärvis vy? Vi tror att Laurajärvi egentligen hamnar innanför säkerhetszonen för stenkast om Liikavaaradagbrottet öppnas.

-Boliden informerade om att sprängningar i det planerade dagbrottet kommer att ske vid tider med lite trafik på väg E10. Hur kommer detta att påverka livskvaliteten de som bor i Laurajärvi, när de dessutom kommer mycket närmare själva området där sprängning sker?

-Hur kommer framtida marknadspriser bli i Laurajärvi om dagbrottet i Liikavaara öppnas? Vi anser att det finns en överhängande risk att de som äger fastigheter i Laurajärvi blir "tagna som gisslan" av Bolidens verksamhet. Vem kommer att vilja köpa en fritidsfastighet eller hus där i framtiden, med ett dagbrott, moränupplag, stängsel och gråbergstippar som närmsta granne?

-Redogöra för hur det egentligen ligger till med Laurajärvi vad gäller detaljplanerat område.

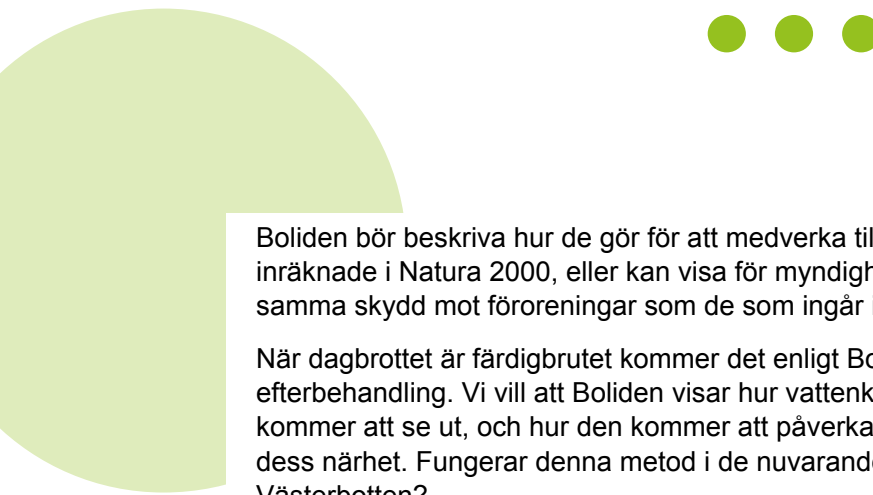
Att inte behandla alla närboende lika i frågan om inlösen är oacceptabelt. Med tanke på ovan nämnda frågor tror vi att det kommer att vara svårt att bo kvar i Laurajärvi. Vi anser därför att Boliden skall ge de som äger fastighet i Laurajärvi exakt samma erbjudande om "inlösen" som de som bor i Sakajärvi och Liikavaara får.

Riskerna för sjöar, älvar och vattendrag.

I Bolidens samrådsunderlag framkom att de anser att det inte finns några risker för att närliggande vattendrag, av olika slag, skall påverkas vid öppnande av dagbrottet i Liikavaara. Vi är däremot skeptiska, och anser att de skall redovisa tydligare hur avskärningsdiken och vattenledningar mm skall placeras och utformas för att garantera att inte någon miljöpåverkan kommer att ske. Lina älv håller på att återställas efter flottningen, för att åter bli ett bra fiskevatten. Hur skall Boliden kunna garantera att inga föroreningar hamnar i älven? Detta är en viktig fråga för hela kommunen och länet, eftersom fisket är en bra grund för turism och fritidsaktiviteter för alla i kommunen.

Vi finner det dessutom mycket konstigt att Myllyjoki, Sakajärvi sjö, Sakalombolo och bäcken därifrån ner i Lina älv inte ingår i Natura 2000? Alla vattendrag (ner till minsta dike) som på något sätt rinner ned i Kalix älv är med i Natura 2000, utom ovan nämnda. Hur är det möjligt?

Myllyjoki kommer, om det planerade dagbrottet blir av, att rinna genom två gruvområden (Salmijärvi och Liikavaara) och ytgrundvattnet rinner enligt Bolidens bilder från det nya planerade gruvområdet området ner mot Sakajärvi sjö. Stora risker för föroreningar av Nationalälven Kalix älv föreligger således. Vi anser att

Boliden bör beskriva hur de gör för att medverka till att ovan nämnda vattendrag blir inräknade i Natura 2000, eller kan visa för myndigheterna att dessa vattendrag får samma skydd mot föroreningar som de som ingår i Natura 2000- området redan har.

När dagbrottet är färdigbrutet kommer det enligt Boliden att vattenfyllas som efterbehandling. Vi vill att Boliden visar hur vattenkvalitén i denna konstgjorda sjö kommer att se ut, och hur den kommer att påverka omgivningarna och vattendragen i dess närhet. Fungerar denna metod i de nuvarande dagbrotten som vattenfyllets i t ex Västerbotten?

Inventering av natur- och kulturvärden i det påverkade området?

I det samrådsunderlag som presenterades på mötet var det mycket som var ofullständigt vad gäller inventering och påverkan på natur och omgivning. Vi anser att de inventeringar som görs, bör göras under olika tillfällen under året och inte bara under ett tillfälle. Vi vill se en mer fullständig redogörelse av arter i flora, fauna och funga samt kulturminnen som berörs. En del kulturminnen som vi närboende ser varje dag är hittills inte upptagna i Bolidens förteckning, vilket vi finner förvånande. Vi vill också att de redogör för hur påverkan kommer att bli på de kultur- och odlingslandskap som finns i och runt byarna Liikavaara och Sakajärvi när inga människor längre bor på markerna och brukar dem. Att värna om de öppna markerna är något som det ofta talas om nationellt, och vi håller fullständigt med. Speciellt här uppe i norr, där den brukade marken minskar dramatiskt.

Boliden nämner att Sakajärvi i framtiden kommer att beröras av Boliden verksamhet, varför vi anser att de bör inventera och redovisa dessa områden på samma sätt som i Liikavaara.

Mätningar av nedfallande stoff, samt PM 10 och PM2,5.

Vi närboende har under många år på de årliga närboendemötena förgäves frågat Boliden vad det nedfallande stoffet samt dammet i PM10 och PM 2,5 innehåller. Vi anser därför att de i denna miljökonsekvensbeskrivning tydligt skall redovisa vad ovan nämnda stoff och damm innehåller. Dessutom hur dessa ämnen kan påverka människors hälsa vid både små och stora mängder.

Till sist

Vi tycker att det är konstigt att man i sådan här miljökonsekvensbeskrivningar undersöker och redovisar allt från hur vägar till små mossor och insekter påverkas, men inte med ett ord nämner hur vi människor som bor i närområdet påverkas psykiskt och fysiskt, mer än med några få ord om att vi "behöver flyttas på".

Ni säger att er målsättning verkligen är att lösa detta på bästa sätt, och att göra alla nöjda. Så länge ni fortsätter er plan för att öppna Liikavaaradagbrottet är det i våra ögon bara Bolidens bästa ni har som mål. Att strunta i att starta ett nytt dagbrott i

Liikavaara och låta oss bo kvar är det bästa som kan hända sett ur vår synvinkel. Vi hoppas därför att ni förstår vikten av att lyssna på vår oro och våra åsikter om hur detta borde hanteras, och att faktiskt agera utifrån det. Vi känner oss som väldigt små och värnlösa i denna situation, när våra hem, marker och livssituationer kommer att tas ifrån oss under tvång. Att Boliden har stor förståelse för vår situation har vi nu hört i snart två års tid. Ge oss då den information vi efterfrågar och se till att vi kompenseras/ersätts så att vi "på riktigt" går skadelösa ur denna tvist. Vi vill inte vara de som tvingas betala Bolidens för framtida miljardvinster.

Samverkansgruppen för Sakajärvi*, Liikavaara och Laurajärvi

**(Medverkande fastighetsägare från Sakajärvi är Katarina Sundelin och Lars Åke Omma, Bertil Sundelin, Evert och Elvy Sundkvist, Susanne Hansson, Lena Persson, Carina Egmalin, Arne och Mikael Åström, Anna Karin Nordvall och Mårten Lantto, Rickard Laukkanen och Maria Wallgren, Liisa Laukkanen, Kurt Hansson, Roger och Katarina Bergman, Erland Sundelin, Sten Sundelin, Tyra Gustavsson, Maj-Britt Sundelin och Mary Öhman)*

Vår miljökonsekvensanalys, från vårt perspektiv i Laurajärvi

Samrådsmötet den 12 oktober kl. 18.00 gav alltför bristfällig information för att kunna påvisa att vi i Laurajärvi inte berörs av Bolidens nya dagbrott.

Ingenstans i samrådet kunde Boliden bevisa att människors hälsa i Laurajärvi inte kommer att påverkas av att Bolidens nya dagbrott kommer att vara 1,0-1,5 km ifrån de permanenta bostäderna.

För oss är det en orimlighet att det skulle vara en bra boendemiljö att bo så nära en gruvindustri och ett dagbrott och vi önskar att inga människor, speciellt inte barn, skulle tvingas leva och växa upp under sådana förhållanden!

Ett stängsel är placerat inom detaljplanelagt område på en "schematisk skiss" som visade att 2,5 hus i Laurajärvi hamnar innanför stängslet samt att infarten till dessa hus var blockerade av samma stängsel. Att stängslet muntligt sägs placeras på annat sätt i framtiden är inte tillräcklig information för att vi ska kunna ta ställning till det nya beslut som eventuellt kommer att tas ang stängslets placering, som påverkar även vårt friluftsliv. Vi anser att det inte heller är tillräckligt att flytta stängslet längre bort, eftersom det är pga vår säkerhet stängslet är placerat där det är, även om det för närvarande är placerat där som en schematisk skiss. Antingen kan gruvan inte öppna på den platsen eller så måste Laurajärviborna ersättas med likvärdigt boende på annan plats.

Inte heller med avseende på buller kan Boliden visa att de säkert kommer att klara miljövillkoren i Laurajärvi. Den externa utredningen visar att Laurajärvi preliminärt kommer utsättas för ljudnivåer från det nya dagbrottet i form av ekvivalenta ljudnivåer på 40-50 dB, vilket är nuvarande gränsvärde för miljövillkoret. Vid västliga vindar kommer dessa ljudnivåer troligtvis överskridas. Ljudnivåerna finns redovisade i Bolidens tidigare presentation vid närboendemötet.
https://www.boliden.com/globalassets/operations/mines/aitik/fastighetsinlosen/presentation_narboendemote_170320v2.pdf

Även avstånden uppges vara olika på olika ställen i samrådshandlingarna. Husen uppges vara ca 1,5 km ifrån gruvområdet, medan en minnesmärkt suptall som uppenbart är längre ifrån flera hus uppges vara 1,2 km ifrån gruvområdet. Eftersom det är såpass korta avstånd det handlar om är det inte tillräcklig information att uppges ungefärliga avstånd, som inte heller verkar stämma.

Av rekommendationerna anges att det inte är lämpligt att bo närmare än 1,4 km ifrån gruvområdet på grund av markvibrationer och luftstötsvågor. Att bostadshus i Laurajärvi befinner sig närmare än 1,2 km, samtidigt som säkerhetsavståndet för stenkast är på 1 km är inte en optimal boendemiljö.

Det uppges i samrådshandlingarna att säkerhetsavståndet med tanke på gruvdamm är i avtal med berörda byar. Vi som närboende har varken sett eller skrivit under något sådant avtal, varvid vi förklarar det "avtalet" som ogiltigt!

Enligt barnkonventionen ska barnens bästa alltid komma i första rummet. I Laurajärvi bor flera barn vilkas behov och intressen Boliden inte har tagit hänsyn till i sin nuvarande miljökonsekvensanalys.

"Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet." Barnkonventionen

I barnkonventionen står även att alla barn har rätt till hälsa (och sjukvård)

"Konventionsstaterna skall sträva efter att till fullo förverkliga denna rätt och skall särskilt vidta lämpliga åtgärder för att tillhandahålla...rent dricksvatten, med beaktande av de faror och risker som miljöförstöring innebär"

- Buller, damm, markvibrationer och luftstötsvågor. Det finns studier som visar att risken att drabbas av hjärt- och kärlsjukdomar ökar vid en bullrig boendemiljö. Boliden avser bygga en bullervall i form av ett moränupplag för att skydda närboende i Laurajärvi från buller, vilket vi inte anser vara tillräckligt eftersom bullervallen inte kan ge oss ett tillfredsställande skydd mot damm, buller, luftstötsvågor och markvibrationer, bland annat kan bullervallen ge bristande skydd vid blåst, riklig nederbörd i form av snö etc. Vilka är väderförhållanden som ofta är i Laurajärvi.

Boliden klarar ej miljövillkoren i Laurajärvi, med tanke på luftstötsvågor, markvibrationer, damm och buller.

- Damm från en sulfidmalmgruva innehåller många ämnen som är hälsovådliga. Damm samt ämnen från moränupplaget riskerar att lakas ur och hamna även i vattnet Laurajärvi som även är vår vattentäkt. Det finns även ett inlopp i form av en undervattens källa till Laurajärvi.

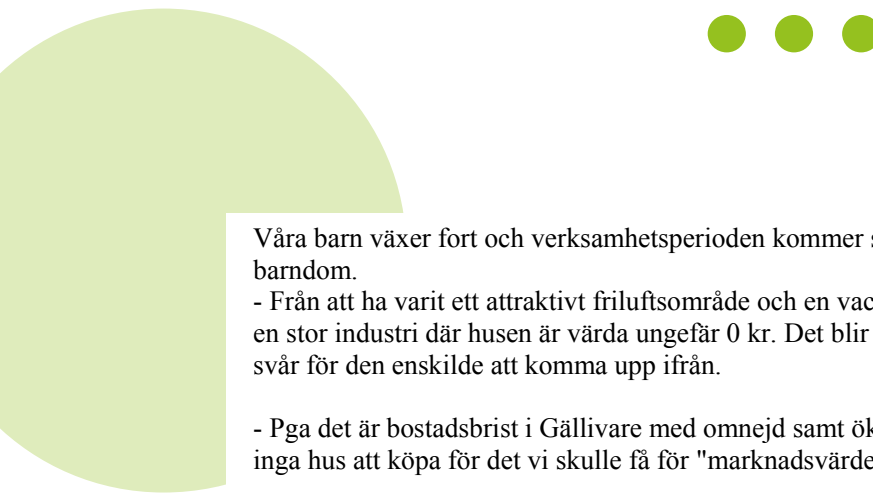
- Västliga vindar, vilket det ofta är, innebär att vindarna från gruvområdet oftast kommer blåsa rakt mot Laurajärvi. Vilket medför större mängd damm och buller. Boliden har inte kunnat bevisa att damm från deras sulfidmalmgruva inte kommer att få negativa hälsoeffekter för barn att andas in i större delen av sin uppväxt, både kort- och långsiktigt.

- Vi kommer kunna se gruvaområdet från köksfönstret. Finns forskning som visar att måltidsmiljön och vår visuella miljö har betydelse för vårt välbefinnande.

- E-10 stängs av vid sprängning. Vilket skapar en begränsning i framkomlighet. Eftersom det finns såpass få ambulanshelikoptrar i Norrbotten finns det även en risk att få försenad akut sjukvård om sjukdom inträffar under sprängning, då bilvägen till sjukhuset är stängd vid sprängning. Även om det finns kontakt med sos alarm före sprängning finns ändå risken att akut sjukvård försenas och förhindras med livshotande konsekvenser.

Även nu, under processen före miljökonsekvensanalysen ska lämnas in och före vi vet exakt när/om gruvan tänker öppna och vad som händer med oss är en väldigt påfrestande situation att leva i. Det tär på oss att leva under det hot gruvan utsätter oss för. Ett hot mot vår boendemiljö, vårt hem och vår ekonomi.

Även efter den aktiva verksamhetsperioden följer en ekonomisk förlust. Det finns inga garantier för att området någonsin kommer att bli ett attraktivt bostadsområde igen, vilket innebär att marknadsvärdet här kanske aldrig kommer upp i samma nivå där det varit igen.

Våra barn växer fort och verksamhetsperioden kommer sträcka sig genom hela deras barndom.

- Från att ha varit ett attraktivt friluftsområde och en vacker, idyllisk by, blir det en spökby vid en stor industri där husen är värda ungefär 0 kr. Det blir en stor ekonomisk förlust som blir svår för den enskilde att komma upp ifrån.

- Pga det är bostadsbrist i Gällivare med omnejd samt ökade bostadspriser finns det i nuläget inga hus att köpa för det vi skulle få för "marknadsvärde +25%-22% i skatt".

- Den sammanlagda bedömningen blir att om gruvan öppnar tvingas närboende i Laurajärvi bo kvar eftersom vi i nuläget inte får en ersättning som täcker en flytt, vi tvingas stå ut med de oangelägenheter och hälsorisker det innebär att bo nära en gruva både vad avser boendemiljön med buller, damm, markvibrationer och luftstöttsvågor, ett stängsel tätt inpå, samt en visuell försämrad miljö, begränsningar i friluftsliv, den psykosociala miljön och den stora ekonomiska förlusten när husets marknadsvärde sjunker drastiskt av närvaron av gruva och frånvaro av nya grannar och flertalet ödehus. Att några skiftarbetande aitikanställda tillfälligt hyr de uppköpta husen kompenserar inte förlusten av nya bofasta grannar som vill bo och satsa på huset och området.

- När husets värde sjunker, blir även en konsekvens att banken inte beviljar oss att ta mer lån på huset, vilket får stora konsekvenser för oss enskilda, bland annat uteblivet underhåll av huset. Samt ökad risk för personlig konkurs och därmed ökad risk för psykisk, psykosocial och fysisk ohälsa.

- Vi lever i symbios med byarna Liikavaara (även postadressen till oss i Laurajärvi är "Liikavaara") och Sakajärvi. Utan dem får vi, förutom ett förlorat socialt nätverk, även problem m snöröjningen och underhåll av vägen, trädfällning och avverkning av skog. Även upplysta vägar att promenera och cykla på samt ridskola och rörmokeri är tjänster som försvinner från vårt närområde, eftersom Boliden tvingar bort dem från deras hem och gårdar.

Vi förstår att vi som enskilda hushåll inte kan stoppa ett stort företag som Boliden att öppna ett nytt dagbrott, eftersom det ger miljardvinst, men vi önskar att vi få och små hushåll i Laurajärvi, åtminstone ekonomiskt skulle gå skadelösa ur denna process.

Boende i Laurajärvi

Liikavaara 310
Emma och Jens Persäter

Liikavaara 316
Sofi Svalbro
Magnus Sandwall

Gällivare kommun

Miljö-, bygg- och räddningsförvaltningen
Per Nieminen
0970-81 82 15
mobpost@gallivare.se

SKRIVELSE

Datum
2017-10-18

Referensnummer
Miljö-2017-741

Boliden Mineral
Box 85
982 Gällivare

Yttrande gällande samråd om nytt dagbrott vid Liikavaara i Gällivare kommun

Miljö-, bygg- och räddningsnämnden vill lämna följande synpunkter gällande det nya dagbrottet vid Liikavaara;

Boendesituationen för boende i Laurajärvi är bristfälligt redovisad. De berörs redan idag av påverkan från Aitik's dagbrott med bl.a. sprängningar under kvällstid 1-2 dagar i veckan. Vid samrådsmötet uppgavs det att sprängningarna vid det nya dagbrottet kommer att genomföras under kvällar och nätter, p.g.a. mindre trafik vid väg E10. Sprängningarna kommer ske betydligt närmare än Aitik's sprängningar, vilket tillsammans med sprängningarna i Aitik kommer påverka deras boendesituation mer.

Enligt myndighetens mätningar i kartsystemet i Geosecma, hamnar de närmast boende inom en radie av 1200 m (p.g.a. dåligt kartmaterial är det svårt att mäta exakt), d.v.s. inom Bolidens föreslagna säkerhetszon på 1200 meter (vilken diskuterades på samrådsmötet). Man har i texten skrivit att suptallen som berörs ligger 1200m från dagbrottet. Det innebär att bebyggelsen ligger närmare eftersom det finns bebyggelse närmare det planerade dagbrottet. Det framgår tydligt i naturvårdsverkets kartverktyg för skyddad natur.

De boende i närheten kommer att bli påverkade av buller, damning, vibrationer osv. Även om tillståndet gäller en begränsad tid, måste människor som bor i området kunna vistas i sitt hem utan att bli negativt påverkade av verksamheten. Myndigheten anser att Boliden behöver se över sitt beslut om att inte lösa in fastigheter kring Laurajärvi på samma villkor som byarna Liikavaara och Sakajärvi.

Vidare anser myndigheten att Boliden behöver utreda risken för det planerade dagbrottets påverkan av de enskilda vattentäkter som finns kring Laurajärvi. Det bedöms finnas en risk att brunnarna påverkas negativt genom gruvans förändring av grundvattnets strömning och djup.

Boliden behöver också se till att det inte kan följa med moränmassor från moränupplaget, ner i vattendraget som går till Laurajärvi oavsett regnmängd. Laurajärvi är Natura 2000 område och ska därför skyddas.

I samrådet framkom att det finns detaljplan i Laurajärvi som berörs av miljöprövningen. Det behöver utredas hur den påverkas.

Postadress	Telefon	Telefax	Bankgiro
Gällivare kommun 982 81 GÄLLIVARE	0970-81 80 00	0970-159 75	754-1576

2018-02-27

Myndigheten anser att man behöver titta på fler alternativa vägdragningar än den som redovisats i materialet. Det har tidigare diskuterats annan vägdragning med anledning av utvidgningen av Aitikgruvans område.

I samrådshandlingarna uppges det att vatten kommer att pumpas från det nya dagbrottet till Aitiks vattenhanteringssystem. Myndigheten anser att Boliden behöver säkerställa att Aitiks vattenhanteringssystem är anpassat och dimensionerat för den planerade utökade vattentillförseln.

Myndigheten vill bli kontaktade när man kommit överrens med innehavaren av täktillståndet för Liikavaara 1:2 eftersom myndigheten för närvarande är tillsynsmyndighet för takten.

Slutligen anser myndigheten att ett nytt samrådsmöte behöver genomföras när merparten av utredningarna är klara. Det är svårt att göra en korrekt bedömning med flertalet utredningar som fortfarande inte är klara, det ger inte myndigheten ett fullständigt underlag att ta ställning till.

Bakgrund

Samrådsmöte hölls den 12 oktober på Bolidens besökscenter. Deltagande från miljö-, bygg- och räddningsnämnden var Per Nieminen (miljöinspektör), Helena Olofsson (miljöchef), Staffan Abrahamsson (brandingenjör) samt Alexander Kult (förvaltningschef).

Boliden planerar att inom sitt nuvarande tillstånd anlägga nytt dagbrott. Det nya dagbrottet kommer vara tidsbegränsat och motsvarande produktion kommer minska inom Aitiks område. Det nya dagbrottet ligger precis bredvid en grus- och moräntäkt som fick förnyat tillstånd under 2016. Enligt uppgift pågår diskussion med täktinnehavaren om övertagande av takten.

GÄLLIVARE KOMMUN
Miljö-, bygg- och räddningsnämnden

Per Nieminen
Miljöinspektör

Helena Olofsson
Miljöchef

Alexander Kult
Förvaltningschef

Per Wahlström
Ordförande Miljö-, bygg- och
räddningsnämnden

2018-02-27

YTTRANDE

1 (6)

Datum
2017-11-13

Diarienummer
551-13880-17
2523-102

Boliden Mineral AB

anders.forsgren@boliden.com

Yttrande i samrådsärende avseende gruvverksamhet vid Östra Liikavaara, Gällivare kommun

Redogörelse för ärendet

Boliden Mineral AB, nedan bolaget, avser att hos mark- och miljödomstolen ansöka om ändringstillstånd för öppnandet av ett dagbrott vid Östra Liikavaara, Gällivare kommun. Bolaget avser också att ansöka om bearbetningskoncession för ytterligare ett område i anslutning till det nuvarande koncessionsområdet, Liikavaara K nr 1.

Ansökan kommer att omfatta brytning av mellan 5-15 Mton malm per år och ungefär lika mycket gråberg. Totalt bedöms det finnas cirka 50 Mton malm i området. Planerad brytning bedöms kunna pågå i cirka 6-7 år. Liikavaara-fyndigheten är lokaliserad cirka 3,5 kilometer nordost om Aitikgruvan. Fyndigheten sträcker sig från cirka 100 meter norr om väg E10 till cirka 700 meter söderut mot Aitikgruvan.

Länsstyrelsens yttrande

Med hänsyn till vad bolaget avser att söka tillstånd för (ändringstillstånd enligt Miljöbalken och bearbetningskoncession enligt Minerallagen) lämnar länsstyrelsen härmed synpunkter och information/upplysningar. Yttrandet är begränsat till det underlag som presenterats i ärendet.

Avgränsningen av ansökan

Länsstyrelsen har uppfattat att bolaget har för avsikt att ansöka om ett ändringstillstånd för gruvverksamhet i Östra Liikavaara med utgångspunkt i befintligt tillstånd för Aitikgruvan. Bolaget bör därför i ansökan redogöra för förutsättningarna att pröva verksamheten vid det nya dagbrottet som en ändringsansökan enligt 16 kap 2 § miljöbalken.

Transporter och damning

Länsstyrelsen anser att bolaget ska redovisa en sammanfattande bild över damningsproblematiken inkluderat konsekvenser från befintlig gruvverksamhet och vilka åtgärder som måste vidtas för att begränsa ytterligare damning från bland annat dagbrott och transporter, vilken kontroll som ska bedrivas samt uppföljning.

POSTADRESS 971 86 LULEÅ	BESÖKSADRESS Stationsgatan 5	TELEFON 010-225 50 00	TELEFAX 0920-22 84 11	E-POST norrboten@lansstyrelsen.se	INTERNET www.lansstyrelsen.se/norrboten
----------------------------	---------------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------------------	--

2018-02-27

Boliden Mineral AB
anders.forsgren@boliden.com

Ang. inbjudan till samråd om nytt dagbrott i Liikavaara, Gällivare kommun

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 15 september 2017 erhållit rubricerat ärende för yttrande. Med anledning härav vill SGU framföra följande.

Avfall

SGU noterar att avfallskaraktiseringen och avfallshanteringen inte lyfts fram i samrådsunderlaget och att alternativ som särhållning av inert utvinningsavfall inte är beaktade. SGU påpekar vikten av att provtagningsprogram och karakteriseringsmetoder utförs så att variationer i mineralogi och avfallskaraktisistik representeras väl och motsvarar den variation som finns i mineralisering och gråberg. SGU ser fram emot att ta del av det arbete som är utfört eller planeras för den avfallskaraktisering som nämns i samrådsunderlaget. Underlaget innehåller inte information om hur omfattande provtagningar och försök är, vad som gjorts fram till idag och vad som ligger till grund för den översiktliga planen för avfallskaraktisering och avfallshantering som är beskriven.

SGU vill lyfta fram möjligheten att tydligt visa hur exempelvis sulfidhalter varierar i gråberg och malm, både i plankartor och sektionskartor. Sådan information underlättar en bedömning av hur ett provtagningsprogram har utformats och hur prover representerar bergartstyper, både deras tonnage och läge i framtida brytningsplaner. Sådan översiktlig information kommer att underlätta en värdering av avfallskaraktiseringen.

I samrådsunderlaget finns avskärande diken nämnda som en del i utformningen av gruvområdet. SGU understryker vikten av att uppsamlade och avskärande diken planeras för alla relevanta installationer och att de kompletteras med möjligheten att mäta deras effektivitet. Det kan vara i form av observationsrör för grundvatten i mark och berg.

Organisationer 202100-2628

Huvudkontor / Head office:
Box 670
S-161 28 Uppsala, Sweden
Besök / Visit: Vägar 18
Tel: 018 17 90 00 / +46 18 17 90 00
Fax: 018 17 90 101 / +46 18 17 90 10
E-mail: sgu@sgu.se

Filial / Regional Office:
Gullbergsgränd 5A
SE-413 81 Göteborg, Sweden
Tel: 031 708 26 00 / +46 31 708 26 00
Fax: 031 708 26 75 / +46 31 708 26 75
E-mail: sgu@sgu.se

Filial / Regional office:
Köningsgatan 10
SE-223 60 Lund, Sweden
Tel: 040 21 17 70 / +46 40 21 17 70
Fax: 040 21 17 99 / +46 40 21 17 99
E-mail: lund@sgu.se

Filial / Regional Office:
Mineralinformationscentrum
Sivögränd 11
SE-830 79 Malmö, Sweden
Tel: 0403 348 00 / +46 403 348 00
Fax: 0403 210 00 / +46 403 210 00
E-mail: malm@sgu.se

Filial / Regional Office:
Box 505
SE-121 38 Stockholm, Sweden
Besök / Visit: Ekeblomsgården 3E, 1999 P
Tel: 018 17 90 00 / +46 18 17 90 00
Fax: 08 24 89 16 / +46 8 24 88 14
E-mail: stockholm@sgu.se

SGU noterar att moränen i området beskrivs som sandig siltig morän och vill lyfta fram vikten av att tillgång till morän av god kvalitet är avgörande för hur utvinningsavfall kan täckas under en efterbehandling eller under kontinuerlig täckning av utvinningsavfall. Moränens kvalitet och volym bestämmer mycket av effektiviteten och kostnaderna för en täckning. SGU ser fram emot att ta del av ett väl utformat undersökningsarbete för att visa att tillgången till material av god kvalitet för täckning är beaktat i framtida undersökningar.

Grundvatten

SGU noterar att den planerade verksamheten kommer att utformas som storskalig dagbrottsbrytning i relativ närhet till den pågående driften i Aitik. Samrådshandlingen tar på ett tydligt sätt upp de vattenrelaterade frågeställningarna och beskriver förutsättningarna för att kunna beräkna vattenbalanser och göra bedömningar av grundvattenpåverkan. SGU är positiva till att en hydrogeologisk utredning redan är påbörjad. Samrådshandlingen har redan identifierat skyddsobjekt som skulle kunna påverkas av den förutsedda förändrade avrinningen. SGU uppskattar särskilt att samrådshandlingen anger att planering redan sker inför grundvattenrelaterad kontroll och eventuella skyddsåtgärder och vi vill lyfta fram vikten av att grundvattenkontrollen påbörjas så tidigt som möjligt för att kunna erhålla referensvärden.

SGU saknar i viss mån ett resonemang i samrådshandlingen att all ytterligare grundvattenrelaterad påverkan måste ställas i relation till den redan pågående avsänkning/påverkan som sker ifrån dagbrottet och verksamheten i Aitik. Vi skulle gärna se att den hydrogeologiska utredningen för ett resonemang om det finns områden där t.ex. grundvattenavsänkning skulle kunna förvärras av att påverkan sker från två håll.

SGU noterar att samrådshandlingen utgår från att grundvattenavsänkning i området kommer att ske för att inläckande yt- och grundvatten, som det står, kommer att pumpas från dagbrottets botten. SGU noterar att samrådshandlingen anger att påverkans omfattning bl.a. styrs av hur eventuell dikning utförs. Vi vill framföra att det möjligen kan finnas en stor potential till resurshushållning i detta sammanhang. Välplanerade avskärande diken och uppsamlingsystem på ytliga nivåer skulle troligen kunna minska energimängden som annars skulle gå åt att lyfta allt inläckande vatten från stora djup.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Kaj Lax.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även statsgeologerna Björn Holgersson, Anders Hallberg, Mattias Fackel och Pontus Westrin, den senare föredragande, deltagit.

Kaj Lax

Pontus Westrin

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

Annica Cornelius
Tel: 010-698 15 19
annica.cornelius
@naturvardsverket.se

YTTRANDE
2017-11-17 Ärenden:
NV-06306-17

Boliden Mineral AB
Anders Forsgren
E-post: anders.forsgren@boliden.se

1(7)

Samrådsyttrande inför Boliden AB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för gruvbrytning (dagbrott) i Liikavaara, Gällivare kommun

Naturvårdsverkets syfte med att lämna ett samrådsyttrande i detta ärende är att ge Boliden Mineral AB (Bolaget) tidig kunskap om kända och befarade omständigheter som kan utgöra hinder för tillstånd, klargöra problemställningar och visa på frågor som närmare behöver utredas och redovisas.

De sakfrågor som rör allmänna intressen och som behöver utredas och belysas noga i kommande ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen rör bl.a. dels hanteringen av utvinningsavfall, påverkan på Natura 2000-område och miljö kvalitetsnormer för vatten dels ett antal juridiska frågeställningar om ändringstillstånd och utökning av driftperiod.

1. Naturvårdsverkets synpunkter

1.1. Hantering av utvinningsavfall

Naturvårdsverket kan konstatera att brytningsverksamheten i Liikavaara kommer generera avfall vilket uppkommer som en direkt följd av utvinningen. Enligt utvinningsavfallsförordningen (UtvavF) innebär det att en avfallshanteringsplan behöver upprättas. I avfallshanteringsplanen behöver samtliga utvinningsavfall som uppstår i verksamheten karaktäriseras och hanteringen beskrivas. Innehållet i en avfallshanteringsplan anges i 24-26 §§ UtvavF.

För en gruvverksamhet ska hänsyn tas till avfallshanteringen redan vid utformningen av verksamheten utan att andra viktiga miljöaspekter åtsidosätts,

BESÖK: STOCKHOLM – VALHALLAVÄGEN 195
ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 010-698 10 00
FAX: 010-698 16 00
E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDsverket.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDsverket.SE

2018-02-27

se särskilt 24 § p. 2-3 UtvavF. Detta ska beskrivas i avfallshanteringsplanen. Där ska även beskrivas val av metoder för att förebygga avfallets mängd och skadlighet.

1.1.1. Särhållning av avfall

Ur resurshushållningssynpunkt är det bra att särskilt syrabildande respektive icke syrabildande gråberg. En särhållning utifrån tillräckligt låga metallhalter är dessutom en förutsättning för att återanvändning av gråberget som exempelvis konstruktionsmaterial ska vara möjlig. Naturvårdsverket anser att det är väsentligt att även utgå från kriterierna för vad som är inert avfall vid särhållningen för att möjliggöra användningen av det särhållna gråberget.

Erfarenheter från andra gruvverksamheter har visat på att vittring av sulfider sker i dagbrottsväggar. Det är verksamhetsutövarens skyldighet att känna till och beskriva utvinningsavfallsanläggningen, i detta fall gråbergsupplagets lakvatten och dess kvalitet över tid och beskriva detta i avfallshanteringsplanen.

1.1.2. Karakteriseringen

I 32 § UtvavF efterfrågas bergets geologiska förhållanden för den fyndighet som ska utvinnas, innan berget brutits ut. Här bör Bolaget fundera över områdets geologi och vad som hamnar inom dagbrottets gränser, malm respektive gråberg osv. Bolaget bör beskriva den geologiska variabiliteten och identifiera likartade geologiska enheter utifrån förekommande ursprungliga bergarter och dess eventuella omvandling. Geologiska enheter presenteras lämpligtvis i geologiska tvärsektioner (profiler) där geologi i planerat dagbrott framgår. Ju större den geologiska variabiliteten är desto noggrannare behöver detta göras. En del i efterfrågad dokumentation i 32 § UtvavF är även omgivande bergs kemiska, mineralogiska och andra egenskaper.

Angående insamlingen av information för karakteriseringen (37-43 §§ UtvavF) så ska det göras en utvärdering kring om informationen är representativ. För att detta ska kunna göras behöver Bolaget visa att de har kunskap om den geologiska variabiliteten (enligt ovan) och att de prover som används för karakteriseringen avspeglar den geologiska variabiliteten. Ju större den geologiska variabiliteten är och ju fler geologiska enheter som identifieras, desto fler prover behöver tas för att ge en representativ bild över en fyndighet och omgivande bergs egenskaper. För att kunna bedöma om den geologiska variabiliteten har fångats upp behöver prover för karakteriseringen markeras ut i geologiska sektioner.

Naturvårdsverket anser att det ska tas fram information om den kemiska sammansättningen över tiden i lakvatten som bildas från ett vittrande gråberg. Lakteter, som bl.a. SS-EN 12457-3 som Bolaget kommer att använda, är inte lämpliga att använda i detta syfte¹. Anledningen till det är att lakteterna endast ger en bild av lakvattensammansättningen från avfallet som det såg ut när det

¹ Det gäller exempelvis: Teknisk specifikation SIS-CEN/TS 14405:2004, Svensk standard SS-EN 12457-3, Teknisk specifikation SIS-CEN/TS 14429:2005 samt Teknisk specifikation SIS-CEN/TS 14997:2007

testades och speglar de vittringsförlopp och den förändring som ett vittrande utvinningsavfall genomgår. I samrådsunderlaget framgår att fukt-kammarförsök kommer att utföras. Här vill Naturvårdsverket påminna om att en begränsning med fukt-kammarförsök är att upplösning och utfällning av sekundära vittringsprodukter, vilka ofta bestämmer lakvattenkemin under fältförhållanden, inte fångas upp då vittringsprodukter sköljs bort i testet med jämna mellanrum. Dessa försök kan därför inte användas för att ta fram information om den framtida lakvattensammansättningen.

1.1.3. Gråbergets egenskaper

Delar av gråberget i området är potentiellt syrabildande och kan ge upphov till surt och metallhaltigt lakvatten. Inom gråberget kan det finnas olika huvudbergsklasser. Om det finns olika huvudbergsklasser behöver det utvecklas i avfallshanteringsplanen.

Erfarenheten från bl.a. driften i Aitik har visat att vittring av sulfider i dagbrottsväggar kan förekomma. I miljökonsekvensbeskrivningen bör Bolaget beskriva hur eventuell vittring av osprängt berg kommer att påverka länshållningsvattnets kvalitet under gruvans drift men även efter avslutad verksamhet. Dagbrottet är inte en utvinningsavfallsanläggning men bör givetvis ändå beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen.

1.1.4. Gråbergsupplagens utformning

På grund av det potentiellt syrabildande gråberget ställs höga krav på utformningen av gråbergsupplaget med avseende på täthet och läckage av lakvatten. Allt lakvatten behöver samlas upp och eventuellt behandlas. Funktionen hos avskärande eller avledande diken kommer att vara mycket viktig. Vidare bör Bolaget enligt Naturvårdsverkets mening utföra successiv täckning på ett sätt som förhindrar att surt och metallhaltigt lakvatten bildas.

Gråbergsupplagen inom Liikavaara kommer att ta ny jungfrulig mark i anspråk. Naturvårdsverket önskar därför en lokaliseringstudie där alternativen för lokaliseringen utreds samt även eventuella möjligheter att samlokalisera gråbergsupplagen till redan befintliga upplag inom Aitik's verksamhetsområde.

1.2. Påverkan på Natura 2000, MKN vatten och fåglar

1.2.1. Natura 2000-område

Den planerade verksamheten kan enligt Naturvårdsverkets mening komma att påverka Torne och Kalix älvsystem inklusive biflöden. Verksamheten är lokaliserad inom Laurajärvis avrinningsområde.

Åtgärder som kan skada naturmiljön inom ett Natura 2000-område på ett betydande sätt är tillståndspliktiga även om verksamheten sker utanför det skyddade området. Naturvårdsverket vill påminna om att det är

verksamhetsutövaren som har bevisbördan både för att visa att åtgärden inte kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt och att det finns förutsättningar att meddela tillstånd. Försiktighetsprincipen gäller vid osäkerhet.

Information rörande Natura 2000-områden efterfrågas ofta vid kompletteringsrundor i tillståndsprocesser rörande fullskalig gruvverksamhet. Naturvårdsverket vill även erinra om att Natura 2000-tillstånd bör sökas i samband med bearbetningskoncessionen om inte tillstånd enligt minerallagen och miljötillstånd söks vid samma tidpunkt. Det kan därför vara lämpligt att Bolaget funderar över och i miljökonsekvensbeskrivningen beskriver.

- Påverkan på bevarandesyftet för Natura 2000-området
- Hur verksamheten påverkar Natura 2000-området som helhet
- Hur gråbergsdeponier kan komma att påverka Natura 2000-området under drift och efter stängning
- Hur det vattenfyllda dagbrottet kan komma att påverka Natura 2000-området
- Natura 2000-områdets ekologiska struktur, funktion och dess motståndskraft
- Kumulativa effekter
- Förslag på skyddsåtgärder

1.2.2. Miljökvalitetsnormer för vatten

Frågor rörande miljökvalitetsnormer är ofta föremål för kompletteringar i tillståndsansökningar för gruvverksamhet. Bolaget bör undersöka hur verksamhetens utsläpp, fysiska ingrepp och eventuell annan planerad påverkan förhåller sig till den statusklassificering som vattenmyndigheten har gjort för aktuella vattenförekomster. Syftet är att klargöra om/hur verksamheten bidrar till påverkan och klargöra förutsättningarna för att någon försämring av status inte kommer att ske så att fastställda miljökvalitetsnormer kan följas.

Naturvårdsverket vill erinra om att begreppet miljökvalitetsnorm även återfinns i utvinningsavfallsförordningen. Det anges att den som driver en utvinningsavfallsanläggning ska skaffa sig kännedom om de föroreningar som lakvattnet kan innehålla och vid behov rena vattnet så att inte utsläpp strider mot miljökvalitetsnormerna för vatten. Se även under avsnitt 1.1.2 om karakterisering för att ta fram information om lakvattnets sammansättning.

Alla yt- och grundvatten som kan påverkas av en verksamhet omfattas av miljöbalkens regler oavsett om de utgör vattenförekomst eller inte. MKB behöver därför även innehålla en beskrivning av s.k. "övriga vatten" och hur de direkt eller indirekt kommer att påverkas av verksamheten. Vidare gäller Weser-domen (C-461/13) och dess verkningar.

Sammanfattningsvis bör Bolaget i denna del ha med följande i miljökonsekvensbeskrivningen

- Beskrivning av hur verksamhetens påverkan förhåller sig till vattenmyndighetens statusklassificering för aktuella vattenförekomster.
- Beskrivning av hur verksamheten påverkar yt- och grundvatten som inte utgör vattenförekomster.

- Eventuella skyddsåtgärder för att förhindra att utsläpp av lakvatten och annat vatten medför att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte kan följas eller att gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området inte kan bevaras eller uppnås.

1.2.3. Påverkan på fåglar

Bolaget har genomfört en fågelinventering i området. I Bolagets fågelinventering framkommer att det finns flera rödlistade fåglar i området vars status bedöms vara sårbar. Vidare har även brun glada påträffats, denna fågelart är starkt hotad.

Det som har störst betydelse är om det är en häckningslokal för arten som påverkas. I miljökonsekvensbeskrivningen är det viktigt med en utförlig inventering på de rödlistade fågelarterna för att identifiera boplatser, spelplatser och revir.

1.3. Transporter

Bolaget kommer att transportera malmen till anrikningsverket i Aitik som är beläget ca tre km från Liikavaara. För detta ändamål kommer två vägar byggas, en personbilsväg och en transportväg för tunga fordon. Bolaget bör fundera över och presentera i miljökonsekvensbeskrivningen hur/om boende kan komma att påverkas av buller, vibrationer, damning och andra olägenheter till följd av transporterna. Bolaget bör även presentera lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljö.

1.4. Ekonomisk säkerhet

Som ovan nämnts behöver avfallshanteringsplanen uppdateras. Naturvårdsverket vill även påminna om att Bolaget behöver uppdatera beräkningsgrunden för storleken på den ekonomiska säkerheten som en följd av deponeringen av det tillkommande utvinningsavfallet.

1.5. Utformning av kommande tillståndsansökan

1.5.1. Bearbetningskoncession och Bolagets nollalternativ

Bolagen har en bearbetningskoncession för ett område i Liikavaara, det framkom under samrådet att aktuell bearbetningskoncession inte omfattar all mark som behöver tas i anspråk. Bolaget kommer därför söka om bearbetningskoncession för ytterligare ett område.

Bolaget har gjort gällande att det i miljökonsekvensbeskrivningen som nollalternativ kommer att utgå från befintlig koncession. Den bindande verkan som prövningen enligt minerallagen får i ett koncessionsärende gäller endast den verksamhet som har prövats i ärendet, en viss angiven verksamhet förlagd till ett visst område och med en viss medgiven inverkan på eventuella motstående intressen. Om ytterligare mark- och vattenområden senare behöver tas i anspråk för verksamheten blir det fråga om en förnyad avvägning mellan tillämpningen av 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) för den tillkommande verksamheten. Bolaget har ännu inte ansökt om miljötillstånd för befintlig koncession. Eftersom det ännu inte finns någon tillståndsgiven verksamhet anser Naturvårdsverket att nollalternativet bör vara att ingen verksamhet bedrivs på plats. Naturvårdsverket anser därför att ett korrekt nollalternativ är att ingen verksamhet bedrivs inom Likavaaraområdet.

Vidare vill Naturvårdsverket erinra Bolaget om att ändring kommer att ske i minerallagen den 1 januari 2018 med anledning av införandet av ett förnyat 6 kap. MB. Ändringarna i minerallagen kommer att innebära ett krav på samråd även vid ansökan om bearbetningskoncession.

1.5.2. Ansökan om ändringstillstånd

Naturvårdsverket instämmer i Bolagets bedömning, utifrån vad som redovisats vid samrådet, att Liikavaara-gruvan utgör en del av Aitik-gruvan särskilt med beaktande av att hantering av processvatten ska ske inom Aitiks befintliga avloppssystem samt att anrikning av malmen kommer att ske i Aitik. Naturvårdsverket ställer sig positivt till att det sker en samlad prövning av verksamheten eftersom det föreligger geografiskt, tekniskt och miljömässigt samband mellan verksamheterna.

Bolaget har gjort gällande att det kommer ansöka om ändringstillstånd. Naturvårdsverket kan inte utifrån det material som verket har tagit del av, närmare bedöma om det är möjligt att söka utvidgning av Aitiks verksamhet i Liikavaara inom ramen för ett ändringstillstånd eller om hela det nuvarande tillståndet bör omprövas. Naturvårdsverket vill dock påpeka att i många fall kommer en verksamhet att ändras på ett så betydande sätt att det i praktiken ofta inte är möjligt eller lämpligt att avgränsa tillståndet till enbart den avsedda ändringen. Bolaget bör därför vidare utveckla frågan om brytning i Liikavaara utgör en begränsad och väl avgränsad ändring av verksamheten.

Vidare framkom under samrådet att brytning i Liikavaara ska pågå i sju år med start år 2023. Enligt det aktuella tillståndet för Aitik ska gruvan stängas år 2025. Bolaget bör i ansökningshandlingarna redogöra för vad gruvbrytningen i Liikavaara får för konsekvenser för Aitik. Och ifall ändringen av tiden innebär att brytning av malm även kommer att fortsätta i Aitik efter år 2025.

1.5.3. Överensstämmelse med BREF och UtvavF

Naturvårdsverket förutsätter att utvinningsavfallsförordningens bestämmelser efterföljs samt att Bolaget har kunskap och kommer att redovisa på vilket sätt bästa möjliga teknik kommer tillämpas. Naturvårdsverket vill påminna om att

BREF MTWR för gruvverksamhet samt BREF MWEI draft enbart är referensdokument vilket innebär att referensdokument och referensobjekt även kan behöva sökas på annat håll.

Naturvårdsverket vill även betona att Bolaget behöver redogöra i avfallshanteringsplanen för hur återvinningen av utvinningsavfall ska främjas.

1.5.4. Bästa möjliga teknik

Bolaget behöver beskriva de skyddsåtgärder som det avser att vidta och hur de förhåller sig till bästa möjliga teknik.

2. Avslutande synpunkter

Naturvårdsverket har i detta yttrande försökt att tillgodose de önskemål som ofta lyfts från verksamhetsutövare om att få del av problemställningar och möjliga hinder för tillstånd i ett tidigt skede av processen. Naturvårdsverket vill dock betona att synpunkterna är lämnade utifrån samrådsunderlaget och ett samrådsmöte. Naturvårdsverket kan således under processens gång både återkomma med andra synpunkter eller förändra sin inställning utifrån tillkommande underlagsmaterial och den information som senare kommer att inkomma till Naturvårdsverket.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Patrik Havermann.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit handläggaren Ann-Marie Fällman och miljöjuristen Annica Cornelius, den sistnämnde föredragande.

För Naturvårdsverket

Patrik Havermann

Annica Cornelius

Kopia till: Länsstyrelsen i Norrbottens län

Bilaga 2 – Minnesanteckningar

Tidigt samrådsmöte, Liikavaara koncessionsansökan och miljötillstånd

Länsstyrelsen i Norrbotten, 2017-06-14

Medverkande

Från Boliden: Cecilia Relfsson, David Granberg, Anders Forsgren, Urban Andersson, Seth Mueller och Sofia Lindmark-Burck (via skype).

Från Länsstyrelsen: Örjan Osterman, David Berggård och Mikael Larsson (del av mötet)

Från Enetjärn Natur: Johanna Ersborg (via skype) och Tove Hägglund (vid pennan)

Syftet med detta möte

Inledningsvis förtydligas att detta möte är ett tidigt samrådsmöte med särskilt syfte att säkerställa att Boliden gör rätt utredningar under barmarkssäsongen.

Ytterligare avdelningar från länsstyrelsen bör ge input på listan med genomförda och planerade utredningar inför denna barmarkssäsong. De ska återkomma skriftligt innan semestern om det finns synpunkter på underlagsutredningar, utifrån inlämnat samrådsunderlag och dagens presentation. Det gäller särskilt:

- naturvärden
- kulturvärden
- rennäringen

ÖO eller DB skickar vidare samrådsunderlaget internt inom Lst.

Planen är att genomföra ett mer formellt samråd till hösten, med fler parter från Lst närvarande. Ju tidigare Boliden kan återkomma med ett datum desto bättre, mer troligt att flera från Lst kan närvara. Det mötet blir troligen i oktober, när Boliden fått resultat från flera utredningar. AF återkommer med förslag på datum efter sommaren.

Efter det mer formella samrådet återkommer Lst med skriftliga synpunkter.

Efter en presentationsrunda går AF igenom dagordningen för mötet.

Presentation av projektet

Lokalisering, historik och mineraltillgång

AF beskriver områdets lokalisering, historik och geologi. Bearbetningskoncession finns för Liikavaara. Tidigare utmål, från 1930-talet.

I början av 2000-talet hade Boliden provbrytningstillstånd, men man genomförde inte någon provbrytning.

AF visar på en preliminär layout av verksamheten. Boliden jobbar ännu med optimering av dagbrottet. De kommer att söka koncession för brytning som korsar väg E10, men tar även fram möjliga layouter där vägen utgör en nordlig begränsning.

Planerad produktion i 6-7 år. Preliminär start år 2023.

Liikavaara är ett särskilt viktigt tillskott till Aitik's produktion under dessa år eftersom man då har sämre tillgång till malm och att den även har lägre halter.

Mineralreserv på 48,39 kt. Brytningstakt 5-15 kt/år.

ÖO: Behöver ni inte något provbrytningstillstånd?

AF: Vi har provborrat väl och känner till fyndigheten så pass bra att det inte behövs.

ÖO: Är fyndigheten avgränsad på djupet eller är den öppen nedåt?

AF: Enligt geologerna är det en avgränsad fyndighet. Men prospektering pågår hela tiden.

Fokusfrågor för projektet

Väg E10, rennäring och fastighetsfrågor.

Prövningarnas upplägg

DG berättar om vilka tillstånd som Boliden avser söka.

Bearbetningskoncession

Bearbetningskoncession för områdena intill befintlig koncession. Visar på vilka områden som den utökade koncessionsansökan ska innefatta.

DB: Har stött frågor kring hur man ska se på VU som söker bearbetningskoncession för små tårtbitar. Det är en risk för VU. Man behöver överblick, se helheten, för att kunna bedöma påverkan. Tycker att det ser bra ut här, viktigt att slippa fragmenteringen.

DG: Vi kommer att söka för allt som vi ser att vi kommer att vilja bryta. Vi kommer även att beskriva kringanläggningar. Men nollalternativet är att det finns en befintlig koncession.

DB: Bra ansats att ta helhetsgrepp.

Natura 2000-utredning

Boliden ska utreda frågan om det behövs Natura 2000-tillstånd eller inte. Boliden kommer att ha det underlag som behövs för att avgöra frågan om påverkan på Natura 2000.

DG: Vi har en fråga till länsstyrelsen om när frågan ska prövas och av vem (med tanke på att Boliden avser söka miljö tillstånd samtidigt som bearbetningskoncession)? Länsstyrelsen eller mark- och miljödomstolen?

ÖO: Kan ni tänka er att inleda miljö tillståndsansökan innan ni har bearbetningskoncession?

DG: Ja, men vill gärna ha bearbetningskoncession innan miljö tillståndet avgörs. Liikavaara kommer att vara en integrerad del i Aitik's verksamhet.

DB: Länsstyrelsen bör kunna bedöma frågan. Ser inte att Natura 2000 bör bli en stor fråga i detta projekt.

Miljö tillstånd

Boliden kommer att ta fram en fullständig ansökan och MKB för hela verksamheten, inklusive efterbehandlingen. Verksamheten kommer att ha en hel del infrastruktur gemensamt med Aitik, t.ex. vattenhanteringen.

DB: Tycker att Boliden generellt har haft bra ansatser. Lätt för Lst att se helheten och bedöma påverkan. Svårare för Lst om man ansöker om små tårtbitar en för en.

DG: Det lutar åt att Boliden söker detta som en del av Aitik, ändringstillstånd, dock inte ompröva Aitik's tillstånd eftersom detta nyligen omprövats i sin helhet.

DB: Det låter logiskt.

Väg E10

Förstudien rekommenderar en begränsad flytt av väg E10. AF berättar om detta. Boliden har genomfört flera samråd med Trafikverket, varav Länsstyrelsen har varit med vid ett. Boliden kommer med all sannolikhet att stå för kostnaderna i samband med flytt av vägen och avstängning vid sprängning.

DB: Vilket avstånd från dagbrottskant gäller för vägen?

AF: Upp till 100 meter från dagbrottskant om vägen flyttas. 40 meter om vägen utgör nordlig gräns.

DB: Vill flagga för att Lst har uppgift att bevaka RI väg och har inte alltid samma syn som TRV. Om Lst bedömer att det är oförenliga intressen måste en avvägning göras.

AF berättar om de rutiner och checklistor som tagits fram för att kunna förena intressena.

DB: Har ni någon alternativ plan? Alternativ vägsträckning? Ger exempel på Kiruna kommuns krav på väg förbi Mertainen.

ML: Även en säkerhetsfråga. Viktigt att samråda om påverkan på vägen även utifrån att verksamheten blir en Seveso-anläggning.

DB: Kika gärna på Boverkets skrift "Bättre plats för boende" från 1995. Något som Lst kikat på mer och mer. Bl.a. om säkerhetsavstånd. Utifrån praxis har skriften kommit att uppfattas som mer än bara ett allmänt råd.

AF: Boliden har kikat på hur det skulle vara att dra om hela vägen, men det alternativet bedöms inte vara lämpligt ur både miljömässiga och ekonomiska skäl.

AF berättar om arbetet med att ta fram ett varningssystem för ren, så att de inte tar sig in på vägen mellan stängslen.

DB: Har ni tagit en ansats för att undersöka vad denna verksamhet kan ge för synergieffekter för t.ex. Nautanen?

AF: Verksamheten är inte direkt kopplad till Nautanen. Det skulle vara något kring ingången till Aitik med kross i dagen.

Karaktärisering av gråberg och morän

SM berättar om arbetet med att karaktärisera gråberg och morän. Geokemisk och geoteknisk karaktärisering av morän för att veta vilka massor man har och vad de kan användas till (efterbehandling, industriplan).

DG: Vi har tagit en ambitiös ansats för att karaktärisera gråberg och morän, mer än man vanligtvis gör.

ÖO: Det är bra.

Hydrogeologi

SM berättar om hydrogeologin. Man beräknar nu framtida lakvatten, länshållningen och grundvattenavsänkning för att kunna bedöma förändrade flödesförhållanden och dess effekter på ytvattenkvalitet och påverkan på vattenförekomster. Berättar även om planerade skyddsåtgärder.

DB: Att återföra vatten till grundvatten är svårt. Utflödet är mycket snabbare än takten man kan återföra vatten till grundvattenakviferer. Det kräver bra utredningar.

Riksintressen

AF berättar om kringliggande riksintressen och flygplatsens influensområden. Bedömningen så här långt är att Liikavaara inte kommer att påverka influensområdet. Frågan kommer att utredas ytterligare. Troligen kommer gruvan att leda till någon begränsning i inflygningszonen under tiden för sprängning.

Utformning av verksamheten

AF berättar om verksamhetens utformning.

Rennäring

AF berättar om Gällivare skogssamebys verksamhet i området. Liikavaara skär av viktiga flyttleder.

DB: Hur kommer samebyn att kunna nyttja området efter avslutad drift?

AF: Det stängslade områden kommer att återföras till betesmark. Efterbehandlingen kommer att ha ett fokus på att återskapa renbete. Vi kommer även att genomföra kompensation med fokus på rennäring.

DB: Ger exempel på Viscariagruvan, där renbete skulle återetableras. Det har inte fungerat alls där.

AF berättar om ett samarbete med SLU som initierats nu för att utvärdera bl.a. lavetablering på ett systematiskt sätt.

Kulturmiljö

Området har inventerats av Norrbottens museum i två omgångar i fält och de har även gjort en totalrapport (i samband med Aitik 36). TH visar fynd som rapporterats till FMIS.

ÖO: Är rapporten kommunicerad med Lst?

AF: Ja. Utredningarna upphandlades av Lst.

Naturmiljö

TH: Beskriver planerad och genomförd naturvärdesinventering och att man tittat särskilt på lappranunkel, som finns på två lokaler utmed transportvägen till Aitik. Man skulle eventuellt kunna undvika dessa vid detaljprojektering av transportvägen.

Vattenmiljöer

TH berättar om de utredningar som görs i närliggande vattenförekomster, Natura 2000-område och referensområden.

ÖO: Vattnet som läns Humphålls, hur tänker man göra med det?

SM: Avskärmande diken och det vatten som inte förorenas slussas tillbaka.

Ekologisk kompensation

TH berättar om inriktning och utgångspunkt för kompensationen, att kompensera med fokus på rennäring och våtmarker.

DB: Vad blir påverkan på rennäringen? Är det enbart betesmarker eller t.ex. trivselland eller flyttled? Trivselland måste vara svårt att återskapa.

AF: Det är ett antal funktioner som påverkas och vi försöker hitta sätt att kompensera detta. Möjliga åtgärder är t.ex. bränna gödslade skogar och ta bort contortabestånd.

TH beskriver den valda beräkningsmodellen för kompensation, för att kunna värdera att kompensationen väger upp skadan.

Lst: Intressant!

AF: Detta är nytt, finns olika modeller att beräkna. I detta fall är tanken att testa en förenklad modell att räkna på detta.

TH: Utan att göra det till ett forskningsprojekt, beräkningsmodellen ska svara på de viktigaste frågorna.

Efterbehandling

SM berättar om arbetet med efterbehandlingsplanen. Ett särskilt fokus kommer att läggas på ekologisk efterbehandling.

Vad är ekologisk efterbehandling?

TH: Till skillnad från mer traditionell efterbehandling där man släntar av till plana ytor och planterar tall i raka rader eller sprutsår med industrigräs ser man vid ekologisk efterbehandling efterbehandlingen i ett landskapsperspektiv där området ligger och de värden som verksamheten lagt grund för och försöker stärka dessa värden.

Fastighetsfrågor

AF berättar om det arbete som gjorts för att bedöma avstånd för möjlig påverkan på bebyggelse utifrån vibrationer, luftstötsvågor och stenkast. 1400 meter gäller för vibrationer och luftstötsvågor. Man har även gjort en utredning kring bullerpåverkan. Sakajärvi påverkas av fortsatt drift i Aitik. Liikavaaragruvan ger påverkan vid Liikavaara by. Laurajärvi behöver inte lösas in. Här vill Boliden istället jobba med skadebegränsande åtgärder under drift.

DB berättar att Lst har fått en hel del frågor om inlösen från privatpersoner. Lst har försökt förklara sin roll för dem, att bevaka allmänna intressen. Lst får jobba mycket med miljöstörningar som fastighetsägare upplever. Även miljöskador på hus. Ser att det finns många olika lösningar för olika fastighetsägare. En svår fråga.

AF berättar om ersättningserbjudandet till fastighetsägare.

Minnesanteckningar samrådsmöte myndigheter den 12 oktober 2017, Liikavaara-gruvan

Närvarande från Boliden: Hans Jönsson, platschef Aitik, Anders Forsgren, projektledare, Urban Andersson, projektledare, David Granberg, bolagsjurist, Åsa Sjöblom, sektionschef yttre miljö, Sofia Lindmark-Burck, miljösamordnare Aitik, Anders Sandvärn, områdesplanering Aitik

Från Enetjärn Natur: Johanna Ersborg, miljöjurist, Tove Hägglund, naturgeograf.

Gällivare kommun: Alexander Kult, Helena Olofsson, Per Nieminen

Räddningstjänsten: Staffan Abrahamsson

Trafikverket: Urban Westerberg

Länsstyrelsen i Norrbottens län: David Berggård, Marja Suikki, Jimmie Bystedt

Naturvårdsverket (via länk): Annika Cornelius

Inledning

Hans Jönsson hälsar välkomna. Kort om historien kring Aitik. 1968 startade Aitik, planerar drift i kommande 25 år. Ca 700 anställda. 300 fasta entreprenörer och ytterligare 3-400 entreprenörer för tillfälliga satsningar. Största privata arbetsgivaren i kommunen.

Presentation av närvarande från Boliden.

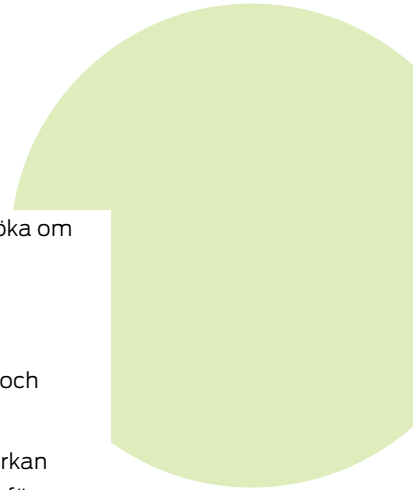
AF inleder och ger en kort historik till fyndigheten i Liikavaara och dess lokalisering. En bearbetningskoncession finns för Liikavaara. Redan på 1930-talet hittades fyndigheter i området. 2010 genomfördes en idéstudie med positivt resultat, 2016 en förstudie och nu från 2017-2018 ett förprojekt.

Visar preliminär utformning av dagbrottet. Bl.a. sårhållning av gråberg som är potentiellt syrabildande och s.k. miljögråberg. Malm körs via transportväg till Aitiks kross i dagen (KID). Kommer nyttja anrikningsverket och sandmagasinet i Aitik. Projektet innebär ingen ökning av produktionsnivån i Aitik. Man sänker produktionen i Aitik i motsvarande omfattning som produktionen i Liikvaara uppgår till. Uttaget kommer alltså rymmas inom Aitiks befintliga, tillåtna produktionsmängd.

Vatten som inte berörs av verksamheten samlas upp genom avskärmande diken och förs tillbaka till recipienten Myllyjoki. Vatten som kommer i kontakt med verksamheten samlas upp och pumpas till Aitiks vattenhantering.

Prövningens omfattning

David Granberg (DG) presenterar den befintliga bearbetningskoncession som finns för en del av Liikavaara-fyndigheten. Boliden ska nu söka om ytterligare

bearbetningskoncession för det intilliggande området. Man kommer även att ansöka om miljötillstånd för hela verksamheten. MKB-processen samordnas för de båda ansökningarna.

Nollalternativet för koncessionsansökan är befintlig koncession. Man kommer att beskriva brytningen som en helhet, inkl. kringanläggningar (jfr Norra Kärr-domen) och MKB kommer att ha fokus på 3-4 kap. i miljöbalken.

DG beskriver att Boliden utreder frågan om verksamheten kan ha betydande påverkan på Torne och Kalix älvsystem och om Natura 2000-tillstånd behövs. Detta utreds för Liikavaara-verksamheten som helhet. Det finns inget som idag tyder på att N2000 tillstånd kommer att behövas.

DG lyfter frågan om när Natura 2000-frågan ska prövas. Som Boliden ser det bör den prövas i mark- och miljödomstolen inom ramen för miljötillståndsansökan.

Miljötillstånd kommer att sökas för:

- Miljöfarlig verksamhet
- Vattenverksamhet
- Eventuella artskyddsdispenser
- Eventuellt Natura 2000-tillstånd

Det kommer att tas fram en fullständig ansökan och MKB. Nollalternativet för miljöansökan är fortsatt markanvändning som idag.

DG beskriver att man har resonerat kring om ansökan bör göras som ett separat tillstånd eller som en del av Aitik. Boliden landat i att det är så tätt sammankopplat med Aitik, att de kommer att behandla det som en del av Aitikverksamheten och kommer därför att söka ett ändringstillstånd. Aitikverksamheten är omprövad i mark- och miljödomstolen 2014. Tillståndet överprövades av Mark- och miljööverdomstolen som meddelade tillstånd genom dom så sent som 2016.

I förhållande till Aitik är Liikavaara är en ganska avgränsad verksamhet.

Väg E10

AF beskriver att det pågår fortsatta utredningar om hur vägen ska hanteras. Man planerar ett stängsel på ca 1 200 meter från verksamheten (skyddsavstånd för stenkast med säkerhetsmarginal) och även längs vägen. Förstudien rekommenderar en begränsad flytt av E10, vilket blir en process för Trafikverket. Idag visas en skiss för en tänkbar sträckning, detta är endast en schematisk bild. Har initierat en planprocess hos Trafikverket för att titta närmare på vad som krävs för att göra denna förändring.

Boliden har skissat på rutiner och checklistor för avstängning av väg i samband med sprängningar. Planerar en sprängning per vecka och kan förlägga denna till tider med minst trafik, t.ex. sena kvällar. Förslagsvis sätts trafikljus vid varje ände av stängslet. Kommer också ha informationstavlor med information om när sprängningar sker.

Har under framtagandet av dessa säkerhetsrutiner haft kontakt med bl.a. Trafikverket, kommunen, räddningstjänst och SOS-alarm. Kommit fram till att man ska ha kontakt med dessa instanser inför varje sprängning. Därefter kontakt igen efter sprängning och kontroll av vägen (sopar och ev. lagar vägen vid behov) innan man släpper på trafik igen. En sådan cykel bedöms ta ca 15-20 min.

Kommentar från David Berggård (Lst): Viktigt att beskriva möjligheter och begränsningar av andra alternativ för förbifart. Jmf Mertainen, där det kom synpunkter på alternativa förbifarter (nära eller långt bort). I det ärendet fanns begränsningar för andra alternativ. I detta fall vill vi gärna se ett resonemang för andra alternativ för förbifart.

AF, det tar vi med oss och får beskriva och motivera föreslagen lösning.

Man kommer även ha varningssystem och skrämssystem för att undvika att renar kommer in i vägkorridoren. Boliden kommer också ha folk på plats hela tiden och det är möjligt att åka in och fösa ut eventuella renar som kommer in i korridoren.

Karaktärisering av gråberg och morän

AF beskriver provtagning av borrhärdar för prospektering. En ambitiös karaktärisering med 129 prover, varav 50 går vidare för laktest och 8 för fukt-kammarförsök som rullar.

Boliden undersöker moränen kemiskt och geotekniskt. Gröna områden i kartbild kommer provtas i oktober. I blötare områden (grått på kartan) sker undersökningar när marken frusit.

Hydrogeologi

Henrik Hellman (HH), Bergab, beskriver pågående utredningar, uppdrag och upplägg för utredningarna.

Beskrivning av förutsättningar

HH visar en berggrundskarta för området. Mineraliseringen liknar den i Aitik, som hänger ihop med Nautanen deformationszon. Vulkaniska och sedimentära bergarter i en blandning. Viktig fråga för grundvatten i berg och vilken påverkan på detta som uppstår.

Jordarterna utgörs främst av morän och torv i våtmarksområdena. Väldigt lite hållmark. Flack terräng. Hydrogeologin styrs av samspelet mellan berggrund och jordarter.

Ytvatten

Skyddsobjekt som identifieras är vattenförekomsterna Myllijoki och Sakajärvi samt Laurajärvi, som inte är vattenförekomst men ingår i N2000 Torne och Kalix älvsystem.

I samband med att man lyfter vatten från ett område till ett annat är Bergabs fokus att utreda flödespåverkan av detta.

Fråga från David Berggård: Var ligger de olika regionalt värdefulla fyndigheterna i förhållande till ytvattenförekomsterna? Detta beskriver HH nedan.

Grundvatten

Grundvattnets rörelser styrs av bergets spricksystem. Visar på karta över prospekteringsborrhål. Borrhålen har karterats avseende både mineralogi och krosszoner. Figuren visar de större regionala sprickzonerna. En större sprickzon finns i N-S-riktning, troligen vattenförande. Mindre sprickzoner har upptäckts i samband med borring. Man har också tagit del av SGUs undersökningar. Grundvatten i berg förekommer i uppsprucket berg varför det är av intresse att veta hur berget och sprickzonerna ser ut. Bergab misstänker att sprickzoner inom området har kontakt med de större regionala sprickzonerna.

Skyddsobjekt är privata brunnar (här pågår diskussion om inlösen).

Grundvatten i jord förekommer som öppet magasin i jordlagren. I jordlagren ligger en vattendelare inom planerat verksamhetsområde: västra delen går mot Myllyjoki och Sakajärvi. Östra delen mot Laurajärvi.

Utredningens upplägg

Borring och tester i fält har skett under sommaren 2017 (utöver de borrhningar som görs i prospekteringen). I samband med detta har det även gjorts en kartering i fält, avseende bl.a. avrinningsområden. Bergab sätter också ut grundvattenrör och gör geologisk kartering.

I två punkter sker automatisk nivåmätning för flödesberäkning i Myllyjoki. Kopplar till vattenutredningarna i övrigt avseende bl.a. vattenkemi och biologiska faktorer. Kalibrerar mätningarna nu men de loggar sedan i somras. Om man inte mäter nivå/flöde kan vattenwebb från SMHI användas. Problemet med dessa är att de är kalibrerade för stora älvar i regionen, vilket gör att de inte är kalibrerade för mindre vattendrag. Genom de automatiska nivåmätningarna kan vi få en bättre bild av flödet och mätningarna kan införlivas i kommande kontrollprogram.

Bergab beräknar också framtida läckage till dagbrottet (grundvatten från jord och berg och även nederbörd) samt behov av länsumphållning. Genom utredningarna kan Bergab sedan bedöma vilka effekter det ger på omgivningen inom influensområdet för grundvattensäkning.

Bergab utreder även om det blir ändrade flödesförhållanden i Myllyjoki med anledning av länshållning och de planerade dikena. Det mynnar ut i en bedömning av påverkan på skyddsobjekt. Ser Bergab en potentiell påverkan så beskrivs behov av skyddsåtgärder för verksamheten.

Planförhållanden

Johanna Ersborg (JE), Enetjärn Natur, beskriver planförhållandena. I översiktsplanen anges Väg E10 och en fortsatt gruvdrift i området. En mindre del av truckvägen ligger inom detaljplanelagt område för Aitik.

Området är inte detaljplanelagt och här finns inga områdesbestämmelser. Verksamhetsområdet ska detaljplaneras för industriändamål, den processen har initierats hos kommunen.

Riksintressen

JE berättar att området är utpekad som riksintresse för mineraltillgång och Väg E10 är en riksintressant väg. Området överlappar delvis med ett riksintressant influensområde för flyg, som dock är begränsat i höjdd. Det finns inget i nuläget som tyder på att det kommer att bli sådana höjder i verksamhetsområdet att influensområdet kommer att påverkas.

Området ligger även delvis inom riksintresse för rennäring.

Rennäring

JE berättar om förhållandena för rennäringen. Området ligger även delvis inom riksintresse och kärnområde för rennäring. JE visar på hur Liikavaara och stängslet ligger i förhållande till dessa områden.

Påverkan på rennäringen kommer främst att utgöras av betesförlust och försvårad flytt. Betesförlusten utgörs av en direkt förlust vid gruvområdet på ca 200 ha och en temporär förlust 660 ha inom stängslet.

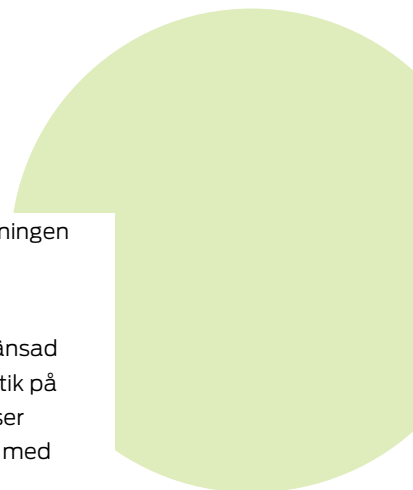
När det gäller påverkan för flytt kommer verksamheten kommer att skära av en viktig flyttled.

Boliden har hållit särskilda samrådsmöten med samebyn inom ramen för en rennäringensutredning.

David Berggård: Kommer ni att beskriva betesbortfallet närmare? Vår erfarenhet är att man ofta underskattar temporära förluster. För det första så varar gruvverksamheten ofta längre än man tror, för det andra har det visat sig svårt att återetablera betesmarker. Man sår ofta in med gräs och det är svårt att få tillbaka renlavsmarker. Det finns en diskrepans mellan teori och praktik.

Lst bevakar riksintresset för rennäring. Länsstyrelsens bedömning sammanfaller inte alltid med en lokal samebys syn. Det kan vara en vidare begränsning än för den enskilda samebyn.

JE: Vi ska vara tydliga med att det som är temporärt är det som hindras av stängslet, inte det som påverkar av direkt markanspråk för industriverksamheten.

Underlaget för bedömningen av påverkan på rennäringen är dels rennäringens utredning som tas fram i dialog med samebyn, men det ska också göras en påverkan på riksintresset som kan få ett annat utfall.

AF: När det gäller tiden och brytningsplanen menar geologerna att det är en avgränsad fyndighet och de har inte uppfattningen om att det ska växa. Det skiljer sig från Aitik på det sättet. När det gäller lavetablering har Boliden gjort försök sedan 2004, som ser lovande ut. Har nu plockat lav och ska lägga ut nya lavetableringsförsök i samråd med SLU som ska utvärdera framgången av det.

David Berggård: Kommer det alls att vara möjligt att ha kvar någon form av boendemiljöer eller ska samtliga lösas in? Kan man nå acceptabla boendemiljöer?

AF: Det blir en sammanvägd bedömning av faktorerna vibrationer, luftstötståg, stenkast och buller. Liikavaara by påverkas och behöver lösas in. För Laurajärvi undersöker Boliden hur verksamheten kan utformas för att minimera påverkan.

Gällivare kommun: Laurajärvi omfattas av byggnadsplan från 1975. En del av detaljplaneområdet kommer att behöva stängslas in, hur ser ni på den påverkan?

AF: Stängslet är schematiskt inlagt på kartan, det ska anpassas efter boendemiljöerna.

Kulturmiljö

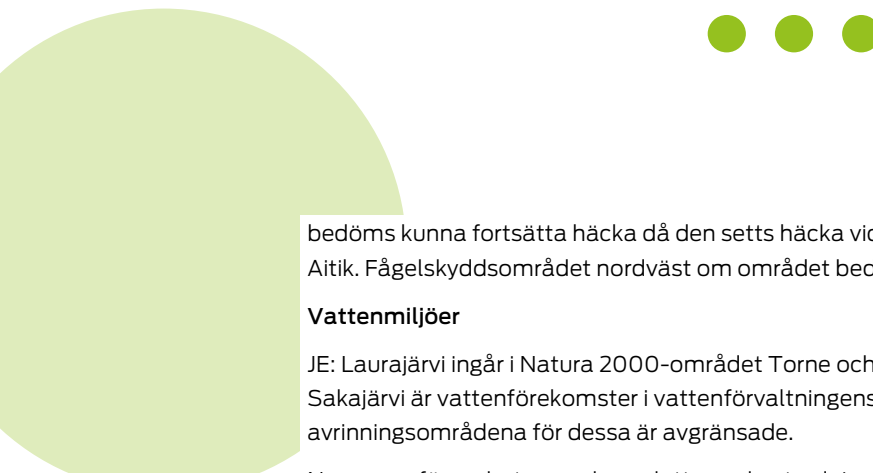
Tove Hägglund (TH), Enetjärn Natur, berättar att området är inventerat av Norrbottens museum i några omgångar. Visar på kartan var man rapporterat in fornlämningar. Inom verksamhetsområdet finns två fornlämningar som utgörs av boplatser och en fornlämning i form av ett vägmärke vid Väg E10. Där transportvägen planeras korsa Myllyjoki finns en övrig kulturhistorisk lämning som utgörs av en barktäkt.

Naturvärden

TH berättar att området har naturvärdesinventerats av Enetjärn Natur i omgångar, merparten under 2016 och området norr om väg E10 under 2017. Området är flackt och till stor del påverkat av skogsbruk. Områden med högt/påtagligt naturvärde är framförallt våtmarksområden och mindre sumpskogsområden, några öppna kärr i våtmarksområden, samt Myllyjoki. Vi har hittat lappranunkel utmed Myllyjoki som på två lokaler sammanfaller med truckvägen. Höstlåsbräken har hittats i Liikavaara, men oklar påverkan beroende på hur vägen kommer anläggas.

Fågelinventering

TH beskriver att området inventerats vid två tillfällen i våras (maj/juni). Man påträffade häckningar av videsparv och sävsparv inom det planerade verksamhetsområdet och häckningar av dvärgsparv, lappmes och brun glada utanför området. Det finns ingen brist på häckningsmiljöer i området för dessa arter. Genom att anpassa arbetet och inleda det innan häckning så bedömer vi att fåglarna inte kommer störas. Brun glada

bedöms kunna fortsätta häcka då den setts häcka vid soptippar och nu i närheten av Aitik. Fågelskyddsområdet nordväst om området bedöms inte påverkas.

Vattenmiljöer

JE: Laurajärvi ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Myllyjoki och Sakajärvi är vattenförekomster i vattenförvaltningens mening. JE visar på karta där avrinningsområdena för dessa är avgränsade.

Nu genomförs arbete som kompletterar de utredningar som redan görs i området i syfte att beskriva vattenförekomsterna och bedöma dess ekologiska och kemiska status. Sedan bedöma eventuell påverkan av den planerade gruvverksamheten.

Utöver att beskriva nuläge kommer studierna att kunna ligga till grund för vilka skyddsåtgärder som kan vidtas. Målet är att verksamheten inte ska bidra till någon försämring eller försvåra uppnåendet av miljökvalitetsnormer. En grundlig baselineundersökning är också bra för uppföljning och kontroll av verksamheten.

Provtagningar sker i Myllykoji, Sakajärvi och Sakajoki. Som referenssjö används Sikträsket medan Yli-leipijoki provtas som referensvattendrag.

Man undersöker biologiska och kemiska kvalitetsfaktorer för dessa ytvattenförekomster.

- växtplankton
- bottenfauna
- makrofyter
- vattenkemi
- sediment

Tar även kiselalger i Sakajärvi, det ingår inte i bedömning för statusklassning, men ger bra underlag till påverkan på vattenförekomsten. Baselinestudien ska visa hur livsmiljön ser ut nu. Bedömningen av nuvarande statusklass i VISS baseras inte på något underlag utöver metaller och vissa förorenande ämnen, vilket är input från Bolidens eget kontrollprogram. Därför kan det bli viss diskrepans mellan VISS och den klassificering som vi nu gör genom denna fullödiga baselineundersökning. Samtliga bedömningar av status kommer göras på samma sätt som Vattenmyndigheten, dvs. utifrån HVMFS 2013:19.

Baselinestudien kompletteras med flödesmätningar, som gör att vi kan kika på hydromorfologiska kvalitetsfaktorer för att ha säkrare data än SMHIs data.

Kan sedan välja ut vilka faktorer som verksamheten kan påverka och i slutändan bedöma om verksamheten riskerar att försämra vattenförekomsternas status eller äventyra uppnåendet av respektive miljökvalitetsnorm.

Ekologisk efterbehandling

TH: Ekologisk efterbehandling innebär att man efter avslutad drift strävar efter att området ska tillföra så många värden som möjligt för (i detta fall) rennärning, naturvärden och allmänhet. I fokus för rennärning är betesmarker och flytt. För naturvärden är det att utgå från de förutsättningar som verksamheten skapar, de brister som finns i landskapet och att försöka stärka de strukturer som behöver stärkas. Erfarenhetsmässigt innebär detta att inte slänta av alla sluttningar, för brantmiljöer är ofta en bristvara och intressant ur naturvärdesperspektiv. Det innebär oftast också att inte skapa näringsrika miljöer, som traditionellt brukar anläggas.

Under samråd ikväll med allmänheten hoppas vi de kan komma med värdefull input för hur de vill se området efter avslutad drift.

Ekologisk kompensation

TH beskriver skadelindringshierarkin. I detta fall ser vi att det är rimligt med kompensation utifrån påverkan på rennärning (betesbortfall och flyttled) och påverkan på naturvärden. Dominerande naturtyp med naturvärden som påverkas är myrmarker av klass 2.

Utifrån denna information pågår en kompensationsutredning som fokuserar på att skapa värden för rennärning och restaurering av våtmarksområden.

Tittar på möjliga kompensationsområden inom Gällivare samebys marker. Det är viktigt att kompensationen bidrar till additionalitet, alltså innebär att värden tillförs/skyddas som inte hade tillförts/skyddats i annat fall.

För att beräkna förlust och kompensationsbehov utgår vi från en beräkningsmodell som beaktar påverkansområdets areal, kvalitet och påverkansgrad. I kompensationsområdet gör vi motsvarande beräkningar av hur man genom skötsel kan höja naturvärdet. Vi noterar även andra kvalitetsvariabler som öppen myrkmark, mängd död ved m.m. som kan används i uppföljningen.

Har tittat på 23 områden vid flygbildstolkning och i fält besökt 10 våtmarksområden. Även områden som är möjliga bränningsområden för att förbättra möjligheterna för renbete.

Efterbehandling

AF beskriver att Boliden tar fram en avfallshanteringsplan och en efterbehandlingsplan, i vilken ekologisk efterbehandling ingår.

Dagbrottet kommer vattenfyllas. Industriområdet kommer avbanas och växtetablas. Miljögråberg täcks med morän och växtetablas. Syrabildande gråberg kommer täckas genom kvalificerad täckning.

Fastighetsfrågor

AF redogör för utredningar om vibrationer, luftstötstågor och stenkast som Nitrokonsult gjort. Resultatet visar att det krävs ett skyddsavstånd till bebyggelse om 1 400 meter för vibrationer och luftstötstågor och 1 000 meter för stenkast (kommer dock behålla 1200 meters skyddsavstånd för stenkast, samma som för Aitik). Knappt 1 000 meter för teknisk påverkan på byggnader.

Bullerutredningen visar att Aitik och Liikavaaras verksamheter medför ett förhöjt värde i Sakajärvi och Liikavaara (lila och röda områden på karta), varför det är svårt att uppfylla befintliga bullervillkor i dessa områden. Gränsfall mot Laurajärvi.

Vid en sammanvägning av samtliga faktorer har Boliden kommit fram till att Liikavaara by behöver lösas in då den ligger inom riskområdet för stenkast och även risk för påverkan på byggnader. För Laurajärvi bedömer Boliden att det är möjligt att genom utformning av verksamheten nå en acceptabel boendemiljö. Finns dock erbjudande att de boende som så önskar kan få sitt hus köpt, värdering som på plats med marknadsmässigt pris plus 25 %.

AF presenterar ersättningsmodellen, som är densamma som LKAB använder. Antingen ersättningshus eller köp för permanentfastigheter. Fritidsfastigheter värderas på plats och erbjuds köp med tilläggsprocent.

Boliden har haft dialog med närboende genom t.ex. informationsmöten och enskilda dialoger. Ikväll första formella samrådsmötet med närboende och allmänhet.

Samrådsprocess

David Granberg redogör för ansökningar om tillstånd/koncession, vilka planeras lämnas in under nästa år. Nya regler om MKB (6 kap. miljöbalken) träder troligen ikraft vid årsskiftet. Boliden bedömer att nuvarande samrådsförfarande är tillräckligt även för nytt 6 kap. miljöbalken.

Synpunkter på detta samråd önskas skriftligen **senast den 27 oktober 2017**.

Frågor

Gällivare kommun: Har ni haft kontakt med företag som bedriver nuvarande täkt i området? Täktinnehavaren fick tillstånd 2016, som gäller i 15 år. Det finns villkor för täkten bl.a. angående efterbehandling. Det är viktigt att ev. överenskommelser med dem kommuniceras med kommunen eftersom vi är tillsynsmyndighet för täkten. AF: Vi har haft kontakt med dem och tror att vi kan hitta lösningar på det.

Gällivare kommun: Hur blir påverkan på grundvatten och brunnar i Laurajärvi? AF: Detta kommer Bergab att titta på.

Länsstyrelsen: Vad är orsaken att Boliden väljer en så nära sträckning av E10? För att komma bort från behov av avstängning, behöver man komma utanför

stängselområdena? AF: Vi har tittat på olika utformning på dagbrottet och olika alternativ till vägsträckning. Vi kommer att redovisa och motivera den föreslagna lösningen. I förstudien har vi utslutit en lösning med väg betydligt längre bort, eftersom det leder till för stora konsekvenser.

Gällivare kommun: Kommer nytt samråd ske när alla utredningar är klara? AF: Nej inte vad vi planerat, men det är möjligt att lämna synpunkter senare i processen.

Gällivare kommun: Boende i Laurajärvi ligger på gränsen till 1 400 meter. Hur tänker Boliden? AF: Vårt mål är att utforma projektet så att det blir en acceptabel boendemiljö i Laurajärvi. De kommer på samma sätt som idag känna och höra sprängningar.

Gällivare kommun: Kommer stängslet dras inom Laurajärvis detaljplan (byggnadsplan från 1975)? Kommunen vill se var stängslet kommer gå så man kan bedöma påverkan på befintlig plan. AF: Vi har idag en schematisk bild, inte exakt lokalisering av var den ska gå men vi kommer ta hänsyn till befintliga planer.

Kommunen: Hur kommer vattenhanteringen att påverka Aitik? AF: Det utreds nu.

Gällivare kommun: Finns risk för urlakning i samband med lokala skyfall? AF: Kommer dimensionera vattenhanteringen efter alla eventualiteter.

Gällivare kommun: Hur ser det ut med utvecklingen av el- och batteridrift för truckar? HJ: Ingen batteridrift kan bli aktuell, men det planeras nästa år byggas en testbana med elektrifierade transporter via ledning. Boliden har en ambition om elektrifiering och utredningsaktiviteter pågår, sträckan mellan Liikavaara och Aitik vore en lämplig sträcka att testa detta.

Övrig fråga om varningssystem för allmänheten vid händelse av dammbrott

Åsa Sjöblom beskriver Aitiks villkor om varningssystem för allmänheten vid händelse av dammbrott. Funktionsdugligt i början av nästa år. Den 7 november 2017 kommer Boliden att funktionstesta detta system. Vill man själv se och uppleva systemet när det testas så kan man höra av sig till Åsa för deltagande.

Minnesanteckningar samråd med närboende och allmänhet om Liikavaara-gruvan, den 12 oktober 2017

Hans Jönsson hälsar välkommen till alla och ger en kort beskrivning av historien bakom Aitik. I de kommande 25 årens planer för Aitik ingår Liikavaara som en viktig punkt. Aitik är idag en arbetsplats för ca 1 000 personer en normal dag, Gällivares största privata arbetsgivare. Ett ytterligare 100-tal personer arbetar för olika temporära projekt.

Anders Forsgren (AF) berättar kort om de två tillståndsprövningar som Boliden planerar att lämna in. Även kort om vad samrådet syftar till.

Bakgrund och historik

AF beskriver bearbetningskoncessioner för Aitik och befintlig koncession i Liikavaara. Går igenom historiken kring mineralfyndigheten, från 1930-talets intensiva prospekteringar, till 1968 då verksamhet i Aitik startade, till dagens planer på att söka tillstånd för fyndigheten i Liikavaara. 2010 inleddes Bolidens projektmodell för att utreda projektens förutsättningar, kallat förstudie. I dag arbetar Boliden med förprojektering för att ta fram underlag till de två kommande tillståndsprövningarna.

AF beskriver en preliminär layout för verksamheten.

Vatten som inte påverkas av verksamheten kommer ledas tillbaka till Myllyjoki via avskärmade diken. Annat vatten samlas i en bassäng och pumpas sedan till Aitik's vattenhanteringssystem.

Malm kommer att köras via transportväg till kross i dagen (KID) i Aitik. Vid sidan av truckvägen anläggs en separat personbilväg. Liikavaara innebär ingen ökning av produktionen i Aitik som helhet, utan medan mellan 5-15 miljoner ton per år under 6-7 år bryts i Liikavaara, minskar produktionen med motsvarande mängd i Aitik. Man kommer alltså hålla sig inom tillståndsgiven nivå om 45 miljoner ton/år.

Mineralreserven är den vi vet mest om, som undersökts mest. Mineraltillgången är inte lika undersökt. Mineralreserven i Liikavaara utgörs av ca 50 miljoner ton ca 0,26 % koppar och 0,06 ppm guld.

Fokusfrågor som identifierats för Liikavaara-projektet är bl.a. E10, rennäringsfrågor och fastighetsfrågor.

AF beskriver de olika projektstegen som Boliden jobbar utifrån. Man tar inte beslut om att det blir gruva förrän alla stegen gått igenom. Boliden planerar att ansöka om ytterligare en bearbetningskoncession, som tillsammans med den befintliga inkluderar hela fyndigheten i Liikavaara. Den nya koncessionsansökan fokuserar på tillkommande området. Det dominerande tonnaget som ska brytas ligger inom den befintliga koncessionen. Boliden ska även söka ett miljötillstånd som omfattar alla verksamheter

vid Liikavaara. Det söks hos Mark-och miljödomstolen. Man kommer att utreda bedömning av eventuell påverkan på Natura 2000-området Torne-Kalix älvsystem.

Verksamheten i Liikavaara kommer att sökas som ett ändringstillstånd inom Aitik's befintliga miljöstillstånd eftersom verksamheten har en stark koppling till Aitik med anrikning, sandmagasin och vattenhantering gemensamt.

Fråga: Vad är Natura 2000-tillstånd? När prövas det och av vem? AF: Kan prövas antingen av länsstyrelsen eller mark- och miljödomstolen.

E10

AF beskriver hur förstudien rekommenderade att E10 flyttas precis norr om fyndigheten. Det är dock Trafikverket som utreder och fattar beslut om eventuell flytt och ny sträckning. Boliden har initierat ett sådant planarbete hos Trafikverket.

Fråga: Kommer räddningsfordon behöva stanna för sprängningar? AF beskriver hur Boliden arbetat fram en checklista i samråd med bl.a. Trafikverket, Gällivare kommun, räddningstjänst och SOS-Alarm. Trafikljus ska sättas upp utanför en skyddszon i båda köriktningar. Innan avstängning för sprängning sker kontakt med SOS-Alarm och räddningstjänst för att ta reda på om det är utryckningsfordon på väg. Därefter sker sprängning och städning varefter återkoppling sker till SOS-Alarm och räddningstjänst att allt är klart. En sådan cykel varar ca 15-20 minuter. Planerar för sprängning likt Aitik, dvs. en gång i veckan och sent på kvällen då det är låg trafikintensitet. Har tittat på rutiner från LKAB:s gruva Mertainen där man fått tillstånd för liknande lösning. Kan jämföras med en bro- eller slussöppning som Trafikverket är van att hantera.

Fråga: Hur säkerställs att det inte finns fordon på vägen, mellan avspärrningarna? AF: Detta kommer att besiktigas innan sprängning.

Detektorer och varningssignaler eller manuell kontroll kommer ske avseende ren, så man minimerar risken för påkörning.

Karaktärisering av gråberg och morän

AF redogör för provtagning av berg som görs för att veta hur berget ser ut. Har gjorts 129 prover under flertalet år.

Fråga: Hur kommer man förhindra urlakning från gråberg till Sakajärvi? AF: Det kommer finnas avskärmande diken runt verksamhetsområdet, så det inte kommer in vatten från omgivningarna till verksamheten. Detta leds sen till Myllijoki. Det vatten som blir påverkat av verksamheten, såsom regn- och smältvatten och länshållningsvatten, kommer att samlas upp och pumpas till Aitik. Följdfråga: Är det fråga om klarningsdamm? AF: Mer en damm för uppsamling av vattnet även om viss klarning kan ske.

AF visar provtagningsprogram för morän, som kommer att ske i höst och vinter.

Hydrogeologi

AF beskriver de hydrogeologiska utredningarna, som Bergab genomför. Det handlar om ytvatten och grundvatten. Följande har identifierats som skyddsobjekt: vattenförekomsterna inom vattenförvaltningen (Sakajärvi och Myllyjoki) och Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem som Laurajärvi ingår i. Dessutom betraktas privata brunnar som skyddsobjekt.

Bergarb undersöker också geologi och jordarter som de beaktar vid bedömning av påverkan på yt- och grundvatten.

Grundvatten i jord har avrinning ner mot Myllyjoki och Sakajärvi. Man har även identifierat grundvattenstömningar i sprickzoner i berg. Dessa går i annan riktning; söder-, norr- och österut. Denna underlagsinformation kommer användas för att beskriva gruvans påverkan på vattendrag och sjöar. Bergab utreder också hur mycket länsupphållning av dagbrottet kommer påverka omgivningarna.

Bergab kommer även att utreda behov av och förslå skyddsåtgärder utifrån de hydrogeologiska utredningarna.

Vattenmiljöer

Johanna Ersborg (JE), Enetjärn Natur beskriver utredningar av livsmiljön i Myllyjoki och Sakajärvi. Dessa kommer ligga till grund för bedömning om det blir någon påverkan på vattenförekomsterna utifrån vattenförvaltningens perspektiv, dvs. påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten.

För Laurajärvi ska vattenutredningarna ligga till grund för bedömning av påverkan på Natura 2000-området.

Planförhållanden

JE redogör för kommunens översiktsplan (ÖP) och andra planer. I ÖP är området utpekade för gruvbrytning och väg. I Laurajärvi finns en byggnadsplan från 1975, som gäller som detaljplan enligt plan- och bygglagen (PBL).

Boliden har initierat ett planarbete hos kommunen där området vid Liikavaara ska planläggas för industriverksamhet.

Fråga: Byggnadsplanen är väl inte gammal? Den gäller väl? JE: Byggnadsplanen är från 70-talet men fungerar som en detaljplan enligt PBL. Kommunen var tidigare idag lite tveksam till om den är gällande, det ska undersökas.

Riksintresseområden infrastruktur och mineral

JE visar på karta var det finns riksintresseområden för värdefulla ämnen och mineral och väg E10. I området finns också influensområde för flyg. Detta är dock begränsat i höjdlid och ligger inte nere på marken utan är en bit upp i luften. Inget i dagsläget tyder på att så

höga objekt kommer förekomma inom verksamheten att Boliden kommer påverka influensområdet för flyg.

Fråga: Vad är det för höjder på dammar och djup på dagbrottet? AF: Det planeras inga dammar inom området, men gråbergssupplag. Det är inte helt klart idag hur högt det blir. Djupet på dagbrottet har ingen exakt siffra, det finns olika utformningar. Det blir dock mindre än Salmijärvi.

Riksintresse för rennäring

JE visar på karta hur den planerade verksamheten i Liikavaara och stängslet ligger i förhållanden till rennäringens riksintresseområde och flyttled. Ca 200 ha betesmark kommer att gå förlorat. Ytterligare område på ca 660 ha som temporärt blir otillgängligt inom stängslet, som dock tas bort efter avslutad verksamhetstid.

AF beskriver den pågående diskussionen med samebyn, inom ramen för en separat rennäringensutredning. Har haft 5-6 möten och fler ska det bli.

Kulturmiljö

Tove Hägglund (TH), Enetjärn Natur redogör för kulturmiljöinventeringar som gjorts av Norrbottens museum. Inom verksamhetsområdet har det återfunnits tre fornlämningar (daterats till innan 1850); två boplatser och ett vägmärke vid E10. En övrig kulturhistorisk lämning (yngre, dvs. från efter 1850) har också påträffats, en barktäkt invid Myllyjoki.

Naturvärden

TH beskriver Enetjärn Naturs inventeringar av naturvärden under 2016 och i år. Skogsmarkerna är ganska påverkade av skogsbruket. Några mindre objekt med högre naturvärden. De naturvärden som finns är kopplade framförallt till våtmarksområden och Myllyjoki. Enetjärn Natur har även hittat lappranunkel och höstlåsbräken, som båda är artskyddade.

Fågelinventering

TH redogör för Enetjärn Naturs inventeringar under 2017, som genomförts vid två tillfällen. Dvärgsparv, Sävspurv*, Lappmes och Videsparv* bedöms kunna häcka inom det inventerade området. *är påträffade med revir inom det planerade verksamhetsområdet. Även häckning av brun glada har identifierats i närheten, men markeras inte på kartor då det är en sekretesskyddad art.

Det råder ingen brist på lämpliga häckningsmiljöer i detta område. Arterna minskar för att de jagas vid vinterlokaler eller vid flytt, alternativt har svårt att hitta lämpliga boplatser under vinter. Genom att påbörja verksamheten innan fåglarna har börjat häcka så kan de välja andra lokaler för häckning, varigenom de kan fortleva i närområdet.

Från närboende: Det finns mycket fladdermöss i Liikavaara. Flera som sett, även i Laurajärvi. TH: Tack för info. Vi misstänkte att det skulle kunna finnas i byn. Måste vara nordisk fladdermus.

Efterbehandling

AF beskriver hur Boliden tar fram en avfallshanteringsplan och efterbehandlingsplan. Dagbrottet kommer vattenfyllas. Industriområden och övriga områden kommer att växtetableras. Miljögråberg kan få en enklare täckning. Potentiellt syrabildande gråberg kommer få en kvalificerad täckning. Enetjärn Natur har fått särskilt uppdrag att ta fram en plan för ekologisk efterbehandling.

TH beskriver skadelindringshierarkin som Boliden kommer jobba utifrån; att i första hand undvika skada, andra hand minimera skada, tredje hand mildra skada och som sista steg kompensera för kvarstående skada. Ekologisk efterbehandling är ett sätt att mildra skadan. Har identifierat tre fokus för ekologisk efterbehandling: värden för rennärning, natur och allmänhet (hur ska området nyttjas efter gruvdrift?).

Fråga: Hur långt efter EBH har man tillsyn på området? AF: runt 30 år men Boliden kommer vara kvar i området och innan man släpper kontroll på området säkerställs att man har bra vattenkvalité. Hans: ta 30 år med nypa salt. Boliden har ännu inte kunnat släppa något f.d. gruvområde.

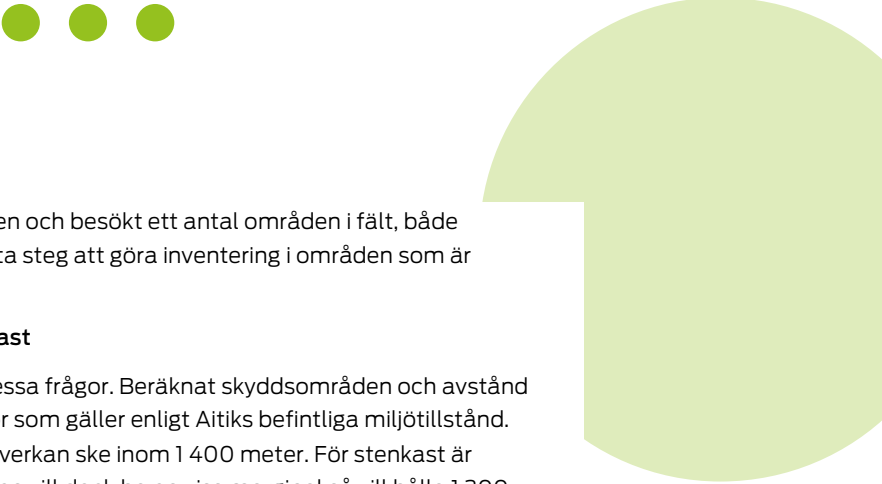
Fråga: Varifrån tas vatten för att fylla dagbrottet? AF: När man slutar pumpa kommer grundvattnet läcka in och fylla dagbrottet. Bergab kommer utreda hur lång tid det tar innan det är fyllt.

Ekologisk kompensation

TH redogör för detta sista steg i skadelindringshierarkin. I detta fall bedömer Boliden och Enetjärn Natur att det är rimligt med kompensation, framförallt avseende påverkan på rennärning och naturvärden. Framförallt myrmarker av naturvärdesklass 2 som påverkas och en del skog. I kompensationsutredningen arbetar vi med att hitta myrmarker vars kvalité Boliden kan höja.

AF beskriver kompensationen vid Aitik: I samband med avverkning av skog vid Aitik (ca 167 ha med höga eller mycket höga naturvärden) görs flertalet aktiva åtgärder för att öka naturvärdena två andra områden som också skyddas långsiktigt. T.ex. flyttar man träd till dessa andra områden för att höja naturvärdena där. Stort arbete som läggs ner på att aktivt höja naturvärdena i dessa områden.

Fråga: Inte bara skog och myr som försvinner. Även betesmarker, öppna marker försvinner! Kommer det tas hänsyn till? TH detta kommer beaktas i kompensationsutredningen. Har börjat kompensationsutredningen men inte kommit i mål. Kommer ta hänsyn till även indirekt påverkan, som t.ex. att marker växer igen.

Hittills flygbildstolkat flertalet områden och besökt ett antal områden i fält, både våtmarker och skog för bränning. Nästa steg att göra inventering i områden som är lämpliga för kompensation.

Vibrationer, luftstödvågor och stenkast

AF beskriver hur Nitrokonsult utrett dessa frågor. Beräknat skyddsområden och avstånd som gör att Boliden uppfyller de villkor som gäller enligt Aitik's befintliga miljötillstånd. För vibration och luftstötvågor kan påverkan ske inom 1 400 meter. För stenkast är skyddsavståndet 1 000 meter – Boliden vill dock ha en viss marginal så vill hålla 1 200 meter som säkerhetsavstånd.

Motsvarande utredning har gjorts för buller. I de lila och röda områdena som visas på karta klarar Boliden inte av att uppfylla de villkor som gäller idag för Aitik.

Boliden kommer göra en sammanvägd bedömning av samtliga faktorer som påverkar boendemiljön. Utifrån detta är den nuvarande bedömningen att i Liikavaara blir det inte en bra boendemiljö. I princip alla hus ligger så nära dagbrottet att man kan få fysiska skador på byggnaderna. Därför löses dessa in. I Laurajärvi bedömer Boliden i nuläget att det är möjligt att utforma verksamheten så det blir en acceptabel påverkan på boendemiljön. Sakajärvi påverkas redan av Aitik's verksamhet, varför de på motsvarande sätt som Liikavaara bedöms behöva lösas in.

Frågor för detta avsnitt:

Kommer det nya underlag som är mer än preliminära? Kommer vi att få se resultatet innan ni skickar in ansökan? Laurajärviborna är mycket intresserade av att se mer detaljerade studier om påverkan på Laurajärvi. Vi vill se en mer samlad bedömning av påverkan. Kan inte ge synpunkter på något som är preliminärt. AF: Syftet med samrådet är att berätta hur långt vi kommit hittills och säkerställa att vi gör rätt saker. det är möjligt att lämna skriftliga yttranden på detta underlag och om vilka utredningar ni anser att Boliden ska göra till den 27 oktober. Dessa kommer att bifogas ansökan. Även i ansökan möjlighet att lämna yttranden, ända fram till förhandling. HJ: Vi kan kalla till nytt möte när vi har färdiga utredningar.

Har inte fått se så mkt om vilka begränsningar av verksamheten som kan bli aktuell och hur det kommer leda till en acceptabel boendemiljö vad denna begränsning som kommer bli aktuellt. Kommer vi få veta vilka åtgärder som kommer vidtas? AF: inte planerat in fler samråd men positiv till möten med närboende. Tar inspel idag från er och återkommer och presenterar förslag på lösningar.

Kommer moränupplagen urlakas mot Laurajärvi? AF: Detta kommer att undersökas.

Vad menas med avtal om dammning? Saknar beskrivningar om hur människors hälsa påverkas. Detta måste tas upp! Finns nya modelleringar för dammning för Liikavaara? HJ: Det finns pågående utredningar om dammning. Men dammbedömning för Laurajärvi tar vi med oss inför kommande utredningar. AF: Avtalet är olika i olika byar. Vi har ännu

inte tagit fram ny modellering, men får titta på vilken som behövs för denna nya verksamhet. Boliden måste visa att vi klarar av dammvillkoren för hela verksamheten, både utifrån Aitik och tillkommande verksamhet och villkoret måste uppnås vid alla boendemiljöer.

Åsa Sjöblom redogör för miljö kvalitetsnormer för partiklar. Mäter PM10 i Sakajärvi och Liikavaara och i dessa punkter klaras miljö kvalitetsnormen.

Ytterligare frågor:

Luftstöt vågor och vibrationer kräver skyddsavstånd om 1 400 meter men Laurajärvi ligger inom detta. AF: detta är en första studie. Jobbar nu med att minska påverkan från verksamheten för att begränsa skyddsavståndet och inverkan i Laurajärvi.

Alla hus ligger ju inom buller-avståndet. AF: Moränupplagen kan utformas som en bullervall, vilket kan begränsa bullerutredningen.

Är det taget hänsyn till vilket slags terräng det är? Blir det skillnad på skog och vatten? AF: Det är taget hänsyn till detta, vilket görs vid bullerberäkningar.

Kommer man att få bo hur nära staketet som helst? Inte roligt att bo 100 meter från staketet. LKAB har riktlinjer för detta. AF: Tittar gärna på hur LKAB har gjort i denna fråga, hur nära ett staket det är tillåtet att bo.

Tidplan för miljöansökan? AF: Ansökan för miljö tillstånd planeras att lämnas in första halvåret 2018. Koncessionsansökan helst före det. För att produktion ska vara igång 2023 bör det finnas tillstånd 2020.

Sagt att ni kommer sätta upp bullermätare. Men om man inte vill ha bullermätare på sin gård? Att man sätter upp bullermätare tyder på att man inte har koll på vilken påverkan det kan bli. AF: Sådan kommer bara sättas upp där det är ok för bostadsägaren. HJ: Vi som verksamhetsutövare måste visa myndigheterna genom egenkontroll att vi följer villkoren, även om vi har god marginal. En bullermätare betyder alltså inte att bullernivån är hög i den punkten.

Fastighetsinlösen

AF presenterar ersättningsmodell för Sakajärvi och Liikavaara. Det är likt det som LKAB arbetar med. I Laurajärvi försöker Boliden minimera inverkan, men det finns erbjudande om inlösen även här om man känner sig berörd.

Kommentar om reavinst. AF: ingen reavinst om vi ersätter fastighet mot fastighet, men utgår om man sen säljer ersättningshuset.

AF redogör för Bolidens arbete med ersättningstomter. Tecknar också ramavtal med tre husleverantörer, Älvsbyhus, Kero Bygg och TN Bygg. AF tar emot tips på andra leverantörer om så önskas, varefter Boliden kan undersöka leverantören.

Samrådsprocessen

AF beskriver samrådsprocessen. Idag haft samrådsmöte med myndigheter, bl.a. Naturvårdsverk, Trafikverk, Länsstyrelsen Norrbotten, Gällivare kommun, och räddningstjänst. De och andra myndigheter har även möjlighet att lämna synpunkter skriftliga. Träffar er närboende ikväll.

Fortsatt möjlighet att höra av sig till AF om man har några synpunkter.

Detaljplan för verksamhetsområdet och Laurajärvi

AF beskriver att Boliden endast initierat detaljplan för verksamhetsområdet, inget annat. Möjlighet att lämna synpunkter på framtagande av planen. Finns äldre byggnadsplan för Laurajärvi, vilket kommer beaktas i kommande processer.

Fråga: Gamla byggnadsplanen i Laurajärvi, kommer den att påverka processen? AF: Vi har inte hunnit utreda det. Ska kika på det nu. JE: Kommunen säger att den inte ser ut som de ritat 1975, utan det finns ett behov att uppdatera den.

Kommentar om att staketet är utritat rakt över ett hus. HJ: Det är en grov skiss som kommer att finjusteras.

Fråga: Detaljplanen för industriområdet, hur kommer den att se ut? Det finns ett väldigt stort intresse för oss närboende att vara med i den processen. AF: Det är kommunen som driver planprocessen. Planen ställs ut och även i den processen får man yttra sig.

Övrig fråga om test av varningssystem

Åsa Sjöblom redogör för villkor i Aitik's befintliga miljötillstånd om varningssystem för allmänheten i händelse av dammbrott. Detta håller på att tas fram, ska vara klart i början av nästa år. Den 7 november kommer det ske ett test av detta. Kommer ut mer skriftlig information till alla närboende. Testet syftar till att säkerställa att sirenerna hörs från alla punkter de ska höras från.

Kommer även genomföras en informationsinsats så att alla också vet vad man ska göra om man hör varningssirener.

Övriga frågor

Det finns ett viltvårdsområde med jaktlag i Liikavaara. Hade uppskattat om Boliden tog kontakt för en diskussion med jaktlaget om ev. ersättning för jaktområdesbortfall. AF: Det är inte bortglömt. Vi kommer att kontakta ordföranden.

Varför har ni behandlat stormarkägare och småmarkägare olika. Träffat Gällivare allmänningsskog, SCA och Sveaskog men inte kallat markägare till samråd. När kommer ni att ta upp frågan om ersättning till markägare? AF: Vi har inte hunnit ta kontakt med alla markägare än då vi prioriterat frågor om fastighetsinlösen. Vi tar med oss den synpunkten.

Åsa Sjöblom beskriver att vattenprover på respektive fastighet har blivit försenade men kommer att genomföras.

Boliden bör utreda psykosocial påverkan av att bo nära en sådan här gruva. AF: kommer ha med ett avsnitt i miljökonsekvensbeskrivningen om social påverkan av verksamheten.

Vad har myndigheterna lyft vid detta samråd? Hans: De har lyft det de vill att vi gör mer av. Först vid färdig ansökan anger de var de inte tycker är rätt eller riktigt, de ger inga förhandsvinklar.

Avrundning

Hans Jönsson beskriver att Boliden är fullt medvetna om att en gruva i Liikavaara kommer påverka miljö, samhälle och boende. Boliden har höga ambitioner och myndigheterna ställer skarpa, och fullt berättigade, krav på dem som verksamhetsutövare. Kan Boliden inte visa att de i slutändan kan presentera ett projekt som ligger inom lagens ramar så blir det inget tillstånd. Vi förstår att det påverkar människor. Detta är motstående intressen som ska hanteras och Boliden får göra det bästa från sin sida. Det finns heller ingen anledning att snåla på information! Vi kommer att höra av oss när vi har mer information.

För att kunna lämna synpunkter vill vi se mer än schematiska skisser. Vill också se en tidsplan för kommande möten och när olika utredningar, ritningar m.m. kan vara klara.

Hans: I nuläget måste vi lämna schematiska skisser för att kunna få in synpunkter från myndigheter och er närboende. Vi kan ha fler informationsmöten om detta. Inga problem!

Frågor/information som framkom under fikastunden

En närboende har hittat ytterligare en milsten utmed väg E10, som inte finns inrapporterad till FMIS. Den ligger utmed gamla vägen, strax norr om vägen som löper söderut mot grustakten. Länsstyrelsen har fått koordinater för detta fynd. Milstenen ligger inte inom verksamhetsområdet men kan komma att påverkas av den nya vägsträckningen.

Boende i både Sakajärvi och Laurajärvi har noterat fågelförekomster under flera år. De har bl.a. sett brun glada flera gånger. De ska skicka information om artförekomster som yttrande inom samrådet.

Påverkan på Natura 2000-området görs väl för hela verksamhetens påverkan på vattenmiljöer och inte enbart för den del som rör Laurajärvi? Även Sakajärvi rinner ut i det älvsystemet.

Bilaga 3 – Inkomna yttranden kompletterande samråd

To: Andersson, Urban <Urban.Andersson@boliden.com>

Subject: Kompletterande samråd Liikavaara

Hej,

SGU har inget ytterligare att framföra med anledning av det kompletterande samrådet utan hänvisar till tidigare yttrande (2017-10-27, SGU dnr 33-1993/2017) i ärendet.

Vänliga hälsningar
Peter Åkerhammar

Peter Åkerhammar
Sveriges geologiska undersökning (SGU)
Geological Survey of Sweden
Box 670
SE-751 28 Uppsala
Phone: +46 18 17 92 96
Mobile: +46 767 61 79 68
E-mail: peter.akerhammar@sgu.se
Website: <http://www.sgu.se>

From: Ingegerd Lundgren [<mailto:lundgreningegerd@hotmail.com>]

Sent: den 8 februari 2018 12:49

To: Andersson, Urban <Urban.Andersson@boliden.com>

Subject: Synpunkter/åsikter

Efter erat möte 7/2-17 så måste jag påstå att ni har dålig framförhållning ang våra byar. Framförallt dålig information från starten bara ta oss bybor på sängen.

Hotar att det blir tvångsinlösen om vi inte går med på era bud.

Lyssnar inte på människor som mår dåligt av allt detta att lämna o utrota byar som man är uppvuxen i och våra förfäder brukat jord och mark och tagit hand om våra skogar allt för eran vinnings skull.

Vi har ju alla valt att bo så här finns inte på kartan att någonsin finna något liknande. Nära till samhället, läget, stora tomter och ensligt inga grannar ta skotern direkt från huset, fiske, ja helt enkelt livskvalitet som ni tar bort från oss. Har ni verkligen inte känslor tänk om det drabbar er själva och era familjer och vänner. Att sätta in sig i andra människors liv borde alla få gå en "utbildning" för men tyvärr

Skickades från [E-post](#) för Windows 10

2018-02-27

Gällivare kommun

Miljö-, bygg- och räddningsförvaltningen
Per Nieminen
0970-81 80 00
mobpost@gallivare.se

SKRIVELSE

Datum
2018-02-15

Referensnummer
Miljö-2017-741

Boliden Mineral
Box 85
982 Gällivare

Yttrande gällande kompletterande samråd om nytt dagbrott vid Liikavaara i Gällivare kommun

Miljö-, bygg- och räddningsnämnden vill lämna följande synpunkter gällande det nya dagbrottet i Liikavaara;

Nämnden anser att Boliden behöver klargöra i vilken grad den planerade verksamheten påverkar Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Av samrådshandlingarna framgår det att detta är under utredning och att det kommer beskrivas i en bilaga till ansökans MKB.

Vidare anser nämnden att Boliden behöver förtydliga den planerade verksamhetens påverkan på utryckningsfordon. Detta på grund av den planerade omdragningen av väg E10 och en eventuell avstängning av vägen i samband med sprängning. Detta bör klargöras ur ett kortsiktigt respektive långsiktigt perspektiv. Boliden bör, vilket nämnden även framförde vid det förra yttrandet, utreda fler alternativa vägdragningar än den som redovisats i materialet.

I materialet saknas tydliga beskrivningar, och mätningar, över den planerade verksamhetens upphov till exempelvis markvibrationer, luftstötsvågor, damm och andra olägenheter som kan påverka närboende negativt. Nämnden förutsätter att Boliden i sin MKB, till den kommande ansökan, tydliggör den planerade verksamhetens påverkan på människors hälsa.

Boliden har enligt kartmaterial vid samrådsmötet genomfört bullerberäkningar där det framgår den ekvivalenta ljudnivån från den planerade verksamheten. Av detta material framgick inte hur beräkningarna utförts och inte heller den maximala ljudnivån. Vid tidigare samråd uppgavs det att sprängningar kommer att genomföras under kvällar och nätter, vilket troligtvis leder till en mer negativ inverkan på boendemiljön i närliggande samhällen. Nämnden förutsätter att Boliden, i sin MKB till ansökan, redovisar mer ingående bullerberäkningar/utredningar där både ekvivalenta och maximala ljudnivåer framgår samt dess påverkan på människors hälsa.

Nämnden vill även upplysa Boliden om att det vid Laurajärvi (samt vid andra närliggande samhällen) i dagsläget finns enskilda

Postadress	Telefon	Telefax	Bankgiro
Gällivare kommun 982 81 GÄLLIVARE	0970-81 80 00	0970-159 75	754-1576

2018-02-27

vattentäkter samt att sjön Laurajärvi nyttjas som enskild vattentäkt. Den planerade verksamhetens eventuella påverkan på dessa bör tydliggöras i den MKB:n.

Vid det kompletterande samrådet angavs att Boliden avser att söka ett tillstånd som gäller tillsvidare. Boliden bör med anledning av detta tydliggöra den planerade verksamhetens påverkan ur ett kortsiktigt respektive långsiktigt perspektiv.

Bakgrund

Boliden planerar för ny gruvverksamhet vid Liikavaara i Gällivare kommun. Det nya dagbrottet planeras vara tidsbegränsat och motsvarande produktion kommer minska inom Aitik's område.

Den 12 oktober 2017 hölls ett samrådsmöte på Bolidens besökscenter gällande ett nytt dagbrott vid Liikavaara i Gällivare kommun. Deltagande vid samrådsmötet från miljö-, bygg- och räddningsförvaltningen var Alexander Kult (förvaltningschef), Helena Olofsson (miljöchef), Per Nieminen (miljöinspektör) samt Staffan Abrahamsson (brandingenjör).

7 februari 2018 hölls ett kompletterande samråd på Bolidens besökscenter gällande det planerade dagbrottet vid Liikavaara. Deltagande vid samrådsmötet från miljö-, bygg- och räddningsförvaltningen var Helena Olofsson (miljöchef) och Per Nieminen (miljöinspektör).

GÄLLIVARE KOMMUN
Miljö-, bygg- och räddningsnämnden

Per Nieminen
Miljöinspektör

Alexander Kult
Förvaltningschef

Helena Olofsson
Miljöchef

Per Wahlström
Ordförande Miljö-, bygg- och
räddningsnämnden

Postadress	Telefon	Telefax	Bankgiro
Gällivare kommun 982 81 GÄLLIVARE	0970-81 80 00	0970-159 75	754-1576

2018-02-27

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

1(2)

Annica Cornelius
Tel: 010-698 15 19
annica.cornelius
@naturvardsverket.se

YTTRANDE
2018-02-15 Ärendenr:
NV-06306-17

Boliden Mineral AB
Stab gruvor miljö
Att. Urban Andersson
936 81 Boliden

och/eller med e-post
urban.andersson@boliden.se

Ang. Kompletterande samråd avseende nytt dagbrott Liikavaara

Boliden Mineral AB har begärt att Naturvårdsverket senast den 16 februari 2018 ska inkomma med skriftliga synpunkter över det kompletterande samråd som genomfördes den 7 februari 2018 och dess underlag.

Naturvårdsverket kvarstår vid de synpunkter som vi framförde i vårt yttrande daterat den 17 november 2017. Vi vill dock särskilt lyfta fram att det är viktigt att bolaget i den fortsatta processen beskriver vad som utgör ett tillfredsställande skick efter stängning och efterbehandling. Vi förutsätter, som tidigare angivits, att utvinningsavfallsförordningen följs.

Vi vill vidare uppmärksamma bolaget att i vårt tidigare yttrande har ordet, "inte", fallit bort, i den mening som börjar längst ner på s.2. Meningen ska lyda: *"Anledningen till det är att laktesterna endast ger en bild av lakvattensammansättningen från avfallet som det såg ut när det testades och speglar inte de vittringsförlopp och den förändring som ett vittrande utvinningsavfall genomgår."*

Naturvårdsverket vill också betona att vi under processens gång både kan återkomma med andra synpunkter eller förändra vår inställning utifrån tillkommande underlagsmaterial och den information som senare kommer att inkomma till oss.

BESÖK: STOCKHOLM – VALHALLAVÄGEN 195
ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 010-698 10 00
FAX: 010-698 16 00
E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDsverket.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDsverket.SE

2018-02-27

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Frida Rudsander.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit miljöjuristen Annica Cornelius, föredragande, och handläggaren Ann-Marie Fällman.

För Naturvårdsverket

Frida Rudsander

Annica Cornelius

Datum 2018-02-12
Vår referens Christian Marklund
Direkttelefon 060-193285
E-post christian.marklund@sca.com

Boliden Mineral AB
Stab gruvor miljö
936 81 Boliden

Samråd rörande nytt dagbrott i Liikavaara

SCA har som ägare av Sakajärvi 2:1 beretts möjlighet att inkomma med synpunkter angående det planerade dagbrottet i Liikavaara.

SCA ser positivt på att näringsverksamheten utvecklas inom kommunen och har inget att erinra kring det tilltänka planeran.

Vid en exploatering av området är det dock viktigt att SCA's pågående verksamhet runt om det tilltänka gruvområdet inte försvåras eller hindras. Förutom ev. miljöpåverkan, som behandlas i kommande tillståndprocesser, innebär det även att åtkomsten av vägar ska säkerställas. Detta gäller såväl utanför som innanför staketet i det fallet inte även sistnämnda mark ingår i ersättningen för markintränet.

Med vänlig hälsning

Christian Marklund

Käman i SCAs verksamhet är skogen, 2,6 miljoner hektar i norra Sverige. Kring denna unika resurs har vi byggt en välutvecklad värdekedja baserad på förnybar råvara från våra egna och andras skogar. Vi erbjuder papper för förpackningar och tryck, massa, trävaror, förnybar energi, tjänster för skogsägare och effektiva transportlösningar.

SCA
Markjuridik
852 34 Sundsvall
Besökare: Skepparplatsen 1
Tel: 060-19 30 00
www.sca.com

2018-02-27

Till: Urban Andersson,
Boliden Mineral AB

Sakajärvi 2018-02-16

Yttrande från närboende efter kompletterande samrådsmöte, i Aitik 7 feb 2018, angående miljökonsekvensbeskrivning inför ansökan av bearbetningskoncession samt miljötillståndsansökan för nytt dagbrott i Liikavaara.

Återigen är vår absoluta ståndpunkt i denna fråga att vi närboende inte vill att Boliden Mineral AB (Boliden) beviljas varken bearbetningskoncession av Bergsstaten eller miljötillstånd i Mark- och Miljödomstolen i frågan om att öppna ett nytt dagbrott i Liikavaara. Skulle detta ske är det vi som ofrivilligt får betala priset för ett privat storbolags kommande vinster. Vi förlorar våra hem, marker och livsstil för all framtid. Bara för att Boliden skall bryta malm under endast 8 korta år. Detta är inte rimligt.

En bra sak som framkom på mötet var att Boliden har ändrat sin ståndpunkt om hur de skall behandla fastighetsägare i Laurajärvi. För som vi påpekade i förra yttrandet, är det självklart att det kommer att bli en ohållbar boendemiljö i Laurajärvi om ett dagbrott i Liikavaara med tillhörande gråbergstippar och industriområde blir verklighet. Att de nu får samma erbjudande som fastighetsägare i Sakajärvi och Liikavaara är det enda rätta.

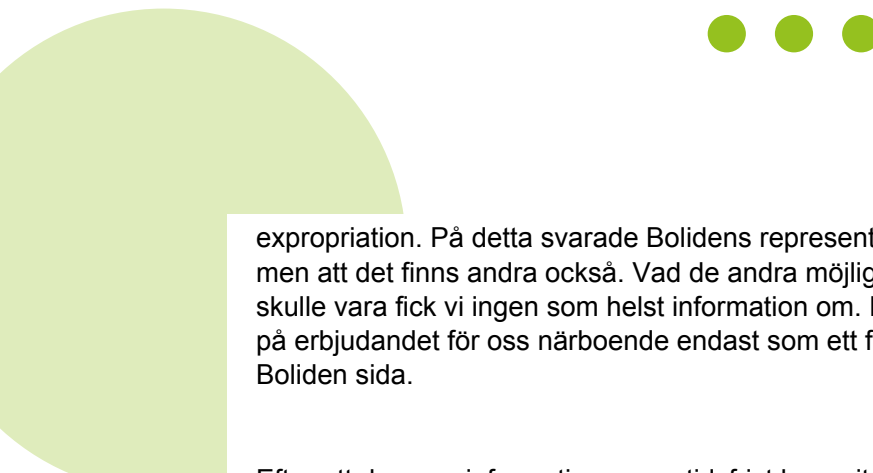
På mötet framkom dock ingen ny information om hur de skall redovisa/undersöka hur det påverkar människors psykiska och fysiska hälsa att tvingas in i en process där man riskerar att förlora sitt hem, sina marker och sitt tätortsnära byaliv. Vi finner detta anmärkningsvärt, då vi redan efter förra samrådsmötet påtalade denna brist.

Tidsfrist och återigen nya förutsättningar för hur vi närboende påverkas.

Istället för att redovisa ovan efterfrågade, och på så sätt verkligen visa att Boliden tagit vår åsikt i denna fråga på allvar kom de istället med nya utspel, som än en gång ökat på vår redan stora oro, rädsla, ilska, frustration och känsla av att inte veta vad som gäller. Återigen fick vi information som ger helt nya förutsättningar för hur vår närtid och framtid kommer att se ut. På mötet informerade de att deras nuvarande erbjudande om hur ersättning vid "inlösen" kommer att ske, plötsligt är tidsbegränsat.

Erbjudandet kommer endast att gälla fram till dess att förhandlingarna i Mark- och Miljödomstolen inleds. Med andra ord vet vi inte hur länge det gäller, för något datum för förhandlingarna är ju inte beslutat, eftersom ansökan inte är inlämnad. På direkt fråga från närboende vad som händer om man som fastighetsägare och Boliden inte har kommit överens, fick vi endast svaret att den information de har i nuläget är att erbjudandet gäller fram till förhandlingarna påbörjats. Närboende påstod då att då är det väl troligast att det går till tvångsmetoder såsom markanvisning eller

2018-02-27

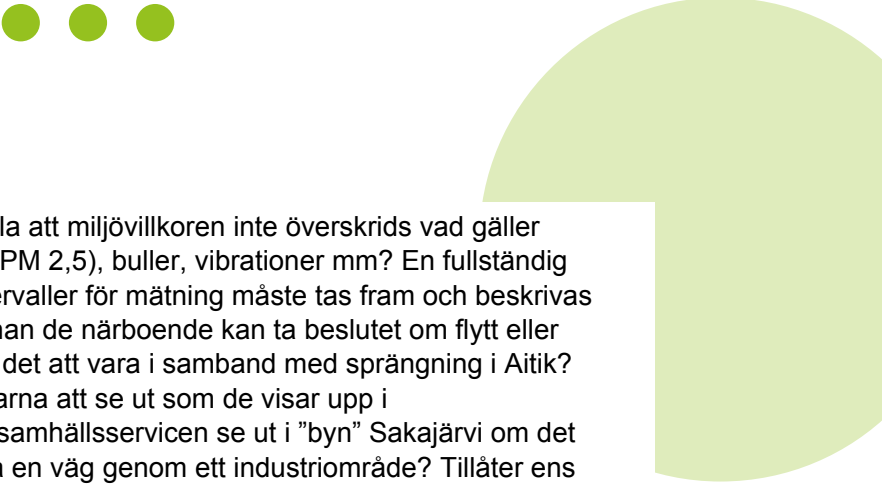
expropriation. På detta svarade Bolidens representant att det är en möjlig utveckling, men att det finns andra också. Vad de andra möjliga utvecklingarna förutom tvång skulle vara fick vi ingen som helst information om. Med andra ord framstår tidsfristen på erbjudandet för oss närboende endast som ett förtäckt men tydligt hot från Boliden sida.

Efter att den nya informationen om tidsfrist kommit, är känslan av stressen över att befinna sig i en situation där vi inte kan påverka utgången än mer påtaglig.

Att Boliden dessutom säger att deras erbjudande om ersättning endast gäller fram tills förhandlingarna anser vi är oacceptabelt. När förhandlingarna börjar är det ju inte ens beslutat om Boliden får sitt tillstånd till att öppna ett dagbrott i Liikavaara (som enligt dem bara skall vara i bruk i åtta år). Ponera att de får avslag i domstolen på sin ansökan. Då har drygt hundra människor "tvingats" bort från sina hem, marker och tätortsnära byaliv i onödan! Det är inte rimligt att vi skall känna oss tvingade att flytta innan förhandlingarna i domstolen har avslutats. Vi är dock inte mer blåögda än att vi förstår att Boliden har ett enormt stort egenintresse av att tömma byarna innan förhandlingarna. På så sätt kommer de att ha mycket lättare att få tillståndet beviljat, och dessutom slippa beskriva hur deras verksamhet tvingar bort människor från deras hem. För om byarna är tömda, kommer inte vi närboende att protestera under förhandlingarna. Men frågan är om det verkligen skall få gå till så i dagens Sverige? Vill Boliden vara ett företag där det är ok att "hota" med tidsfrister och "tvinga" bort människor innan alla remissinstanser och domstolen har sagt sitt? I alla samtal grannar emellan diskuteras nu att "tumskrubarna dras åt" och vi tvingas gå med på Bolidens erbjudande, för annars kommer det att gå till tvångsinlösen och på så sätt kommer vi att bli ännu större förlorare än vad vi redan känner oss som. Vi finner det oerhört orättvist och anmärkningsvärt att man som den styrande parten i en "förhandling" använder sig av detta maktutspel.

Förutom tidsfristen framkom det att det finns några fastigheter i Sakajärvi, där fastighetsägarna plötsligt kan välja att bo kvar trots utvidgning av Aitikdagbrottet och öppnande av dagbrottet i Liikavaara. Nya slutsatser från beräkningsmodellerna vad gäller damm, buller, markvibrationer och säkerhetszon för stenkast gör gällande att det går att bo kvar om man bor mer än 1400 m från vardera dagbrottskant.

Vid första anblicken kan detta verka som ett generöst erbjudande, som tyder på omsorg om oss närboende, från Bolidens sida. Vid närmare eftertanke känns det mer som om Boliden kastar tillbaka "en het potatis" i knät på dem som får valet. Ju mer man tänker på det blir det faktiskt lite skrattretande. De som skall välja mellan att bo kvar eller inte har ju ingen aning om vad de väljer mellan! Om de väljer att bo kvar, vad är det då de väljer? Ingen vet för det första hur länge Boliden kommer att säga att de får/kan bo kvar innan de ändrar premisserna igen. Vad händer om man bor kvar och miljövillkoren inte kan uppfyllas trots alla modellberäkningar som gjorts påstår detta (verkligheten har ju en förmåga att inte alltid bete sig som modellerna har visat)? Vilka erbjudande finns då om inlösen-erbjudande, om vi plötsligt måste

flytta? Hur kommer Boliden säkerställa att miljövillkoren inte överskrids vad gäller damm (nedfallande stoff, PM 10 och PM 2,5), buller, vibrationer mm? En fullständig beskrivning för mätmetoder samt intervaller för mätning måste tas fram och beskrivas utförligt och finnas med i ansökan innan de närboende kan ta beslutet om flytt eller inte. Vilka förhållningsregler kommer det att vara i samband med sprängning i Aitik? Hur länge kommer stängseldragningarna att se ut som de visar upp i samrådshandlingarna? Hur kommer samhällsservicen se ut i "byn" Sakajärvi om det endast är tre fast boende längst in på en väg genom ett industriområde? Tillåter ens kommunen att de bor kvar om det blir ett industriområde, som Boliden har ansökt om och fått ett positivt förhandsbesked om från kommunstyrelsen i Gällivare? Om de bor kvar, kommer det att vara samma service vad gäller tidnings- och postutdelning? Hur blir det med snöröjning av byavägen? Kommer skolbussen att ta omvägen in till "byn" som blir kvar?

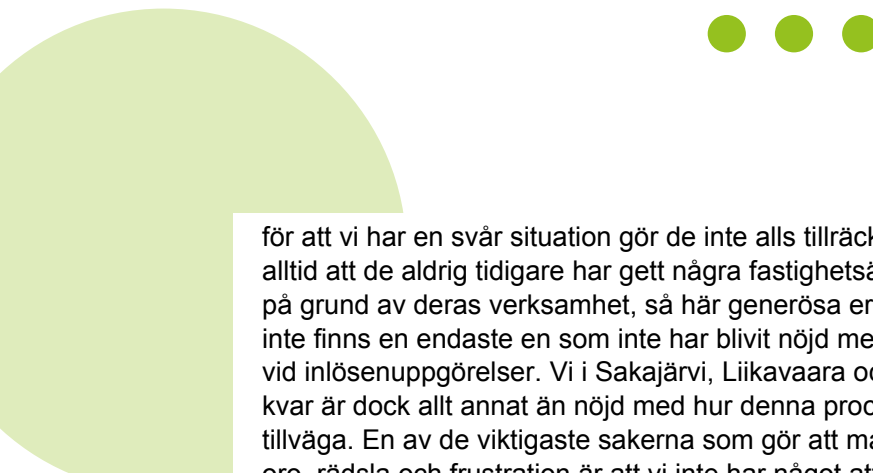
Om de istället skall ta beslutet om att inte bo kvar vet de inte heller vad det valet betyder i dagsläget. Ingen av de berörda fastighetsägarna har fått något förslag på möjlig plats och utformning av ersättningsbostad, om den skall vara jämförbar och ha samma funktion som de fastigheter de har idag. Förhandlingarna om hur mycket Boliden skall betala vid eventuell försäljning av fastigheten har just bara påbörjats, och vissa värderingar är inte ens gjorda, varför de berörda närboende inte heller vet vad detta val egentligen innebär. Dessutom uppkom ännu en osäker faktor för dem som eventuellt väljer att bo kvar. I dagsläget har Boliden och de närboende fastigheterna ett servitutsavtal, där Boliden betalar en skadeståndsansättning för att deras damm från Aitikgruvans område påverkar boendemiljön och ses som en störning. Vid mötet framkom att Boliden kommer att erbjuda de som väljer att bo kvar, att dubblera summan för skadeståndsansättning, men att den då skall gälla all form av störningar som gruvverksamheten kan komma att innebära för de närboende. Innan det är möjligt att ta ställning till om de skall bo kvar anser vi i samrådsgruppen att ett nytt avtal måste vara omförhandlat färdigt, för att de skall kunna veta vad de ger sig in på.

Även de fastigheter i Laurajärvi som hamnar utanför 1400-metersstrecket kommer att få välja om de vill bo kvar eller flytta. Även där gäller såklart ovan beskrivna frågeställningar.

Det här är inte första gången som Boliden under processen helt plötsligt (för oss närboende), förändrar viktig och avgörande information om vad som gäller för oss. Vi har därför svårt att tro på att det vi vet idag fortfarande kommer att gälla imorgon, och vi har ingen känsla av att kunna påverka eller styra faktorerna som så totalt kommer att förändra våra liv mot vår vilja.

Kort beskrivning av vår stresstyngda tillvaro under denna långa process, där vi tappat rätten till vårt egna hem och fastigheter.

Vi i samrådsgruppen har i tidigare yttrande efter första samrådsmötet redan påpekat den oerhört jobbiga situation vi befinner oss i. Trots detta vill vi återigen försöka beskriva hur det känns för oss, för trots att Boliden uttrycker att de har stor förståelse

för att vi har en svår situation gör de inte alls tillräckligt för att visa det. De påpekar alltid att de aldrig tidigare har gett några fastighetsägare, som blivit tvingade att flytta på grund av deras verksamhet, så här generösa erbjudande. Och dessutom att det inte finns en enda som inte har blivit nöjd med de avtal de gjort med Boliden vid inlösenuppgörelser. Vi i Sakajärvi, Liikavaara och Laurajärvi som fortfarande bor kvar är dock allt annat än nöjd med hur denna process har varit och fortfarande går tillväga. En av de viktigaste sakerna som gör att man som närboende känner så stor oro, rädsla och frustration är att vi inte har något att säga till om. Vi är hela tiden hänvisade till att invänta på Bolidens information om vad som råder för tillfället gällande förslag och erbjudande mm. En närboende har sedan 2003 varit på nästan alla informationsträffar som Boliden årligen haft för oss närboende. Upplevelsen är att de vid varje träff kommer med samma svar på nästan alla våra viktiga frågor. Det vill säga... "vi vet mer till våren, och vi återkommer med det..." Osäkerheten över framtiden har vi alltså levt med i många år innan beskedet kom 2016.

Våren 2016 kom de till slut med ett klart besked om att byarna i närområdet måste vara tömda på folk år 2020 samt år 2023 om Bolidens planer om utvidgning blev verklighet. Att få beskedet att man tvingas bort från sitt hem och sin marker är fruktansvärt! Redan på det mötet kände vi närboende att det var oerhört kort om tid. Hur skulle Boliden klara av att ordna nya hem och marker till oss? Boliden själva uttryckte dock att de ansåg att de var ute i god tid. I skrivandets stund anser vi närboende tråkigt nog att vi fått mer än rätt angående tidsaspekten. Tidsfristen de nu plötsligt beslutat om, är ett tydligt bevis på detta.

Från det första mötet våren 2016 har vi mest hela tiden "fått dansa efter Bolidens pipa som små marionetter". Nu har det snart gått två år, och många av oss vet fortfarande inte mer än vad vi gjorde 2016! Boliden har förvärvat ett antal tomter på Andra sidan samt på Tallbacken, men mer än så vet vi inte. Och många av oss vill inte in till "stan". Vi vill fortsätta ha ett tätortsnära byaliv, eftersom det är det bästa liv vi kan tänka oss. Boliden hänvisar hela tiden till att de har olika områden "på gång", men att som fastighetsägare tvingas vänta och vänta och vänta är otroligt stressande och frustrerande. Det sista som överger människan är ju hoppet, men de flesta av oss misströstar och denna känsla påverkar såklart hela livet. Många känner sig uppgivna och funderar på om det vore bäst att trots allt acceptera det bud de inte är nöjd med, bara för att de inte orkar leva med denna press och osäkerhet längre. En del av oss har fått marknadsmässiga värderingar på våra hus med tomter, som enligt Boliden inte är förhandlingsbara. Är detta en marknadsmässig försäljning kan man då fråga sig? Dessutom, hur kan det vid ett köp-och säljsituation vara köparen som hela tiden skall diktera villkoren för köpet. Behandlar Boliden andra som de skall göra affärer med på samma sätt? Om de skall köpa någonting som behövs i sin gruvverksamhet (t ex en jättetruck, en hjälm eller nya skrivbord till kontoret) tar de då kontakt med dem som har sådana till försäljning och talar om för dem som skall sälja att de får den och den summan för deras saker och det är inte förhandlingsbart? Tror inte det. Det är väl brukligt att förhandla om priset för "varan" som skall byta ägare? Och vid vanliga försäljningar utan tvång kan man som säljare vägra sälja om priset inte blir det som man anser att sin vara är värd. Det som gör vår situation än värre än att vi bara förvägras en förhandling, är att både Boliden och vi närboende som drabbas vet att Boliden sitter med helt säker trumf på hand. För alla vet att om vi inte

kommer överens "frivilligt" med Boliden kommer det att bli tvångsmetoden som gäller, och då är det marknadspriset plus tjugofem procent som gäller. Vilket blir ännu sämre än vad Boliden erbjudande är idag. Förhandlingssituationen som inte ens känns som om att den finns, är med andra ord så ojämnställd och orättvis som den kan bli. Att inte känna att man kan påverka sin situation är en mycket stor källa till negativ stress, vilket vi nu har levt med i flera års tid.

Vi är många, som alltsedan vi fick beskedet om att Boliden behöver våra fastigheters områden för att kunna fortsätta sin mycket vinstgivande gruvverksamhet, har väntat på att få frågan om vad vi anser att våra fastigheter är värda...

Vi anser att vi i detta fall har något som det just nu finns stor efterfrågan på. I klartext, mark som Boliden behöver, för att på så sätt kunna fortsätta tjäna pengar genom att bryta malm. Kanske ni tycker det är girigt att vi då vill ha en rimlig ersättning för allt vi kommer att förlora, men det anser inte vi som faktiskt drabbas och tvingas bort från allt som vi räknar som hemma.

En annan aspekt är att när vi närboende pratar med människor som har kontakt med Boliden, har många fått information om att processen med att tömma byarna går jättebra, att vi är såå nöjda och att det snart är klart med lösningar för oss alla. För oss som bor i Sakajärvi, Liikavaara och Laurajärvi framstår detta som ren propaganda för att det skall se ut som om Boliden har kontroll. Detta spär också på de felaktiga rykten som vi får bemöta dagligen i kontakt med de vi känner och obekanta. Att ständigt behöva informera omgivningen och svara på frågor som vi inte har svar på, är kanske inte så stor men dock påfrestande del i hur allt detta påverkar vår vardag. Vi skulle önska att Boliden berättade att de bybor som fortfarande bor kvar, är mycket upprörda, besvikna och ledsna och tillstår för utomstående att det inte är så lätt att finna en tillräckligt bra lösning för alla.

Fortfarande avsaknad av beskrivning/undersökning om hur människors hälsa, både psykiskt och fysiskt, påverkas av att under många år leva med hotet om att man tvingas bort från hemmet, fastigheter och livsstil.

Allt som vi beskrivit i detta yttrande är ingenting som vi tycker att Boliden kan förbise, utan det skall på något sätt vara med i deras miljökonsekvensbeskrivning. En risk- och konsekvensanalys om hur utvidningen av deras gruvverksamhet och processen i samband med det påverkar människor i närområdet kan inte förbises, anser vi. De måste beskriva hur de skall göra för att undvika att människors hälsa både psykiskt och fysiskt påverkas negativt av deras utvidningsplaner. Utredda om det redan har skett. Och om så redan är fallet, bör de ha en åtgärdsplan för hur de skall åtgärda detta framöver. Vi närboende kräver att Boliden i klartext skall presentera hur de tänker behandla oss människor som drabbas av deras utvidning av verksamheten i Aitik och det planerade dagbrottet i Liikavaara. Inte bara nämna att boende i byarna måste flytta. De måste, i ansökan beskriva, vad som gäller framöver så vi vet vad vi skall förhålla oss till. Text svar på ovan nämnda frågeställningar som finns gällande det val om att bo kvar utanför 1400-metersstreckets eller inte? Beskriva hur de tänker göra för att skapa en seriös förhandlingssituation, där vi som "säljare" har något att

säga till om? Omvärdera sitt beslut om tidsfrist. Om de trots detta yttrande inte anser våra frågor behöver en ordentlig utredning och tydliga svar i miljökonsekvensbeskrivningen, vill vi att de tydligt förklarar varför för oss. Om Boliden är ett seriöst företag som inte bara fokuserar på ekonomisk vinst och utdelning till aktieägare, måste de nu i elfte timmen verkligen visa i handling att de har stor förståelse för vår situation.

Vi närboende känner oss helt utelämnade till Bolidens maktutövande, och vi protesterar kraftigt mot att vi skall betala priset för detta multiinternationella storbolags framtida miljardvinster. Skall planer på en gruva med en livslängd på åtta år verkligen få tvinga bort oss, drygt hundra människor, från våra hem, marker och livsstilsval?

Med vänliga hälsningar från Samverkansgruppen för Sakajärvi*, Liikavaara och Laurajärvi genom

Katarina Sundelin

**Medverkande fastighetsägare från Sakajärvi är Katarina Sundelin och Lars Åke Omma, Bertil Sundelin, Evert och Elvy Sundkvist, Susanne Hansson, Lena Persson, Carina Egmalm, Arne och Mikael Åström, Anna Karin Nordvall och Mårten Lantto, Rickard Laukkanen och Maria Wallgren, Liisu Laukkanen, Kurt Hansson, Roger och Katarina Bergman, Erland Sundelin, Sten Sundelin, Tyra Gustavsson, Maj-Britt Sundelin och Mary Öhman)*

YTTRANDE

2018-02-23

Dnr 5.2.2-2017-1699, Dnr 5.2.2-2018-187

Boliden Mineral AB

Inbjudan till kompletterande samrådsmöte angående nytt dagbrott i Liikavaara - Aitikgruvan,

Sametinget i Sverige är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament. Sametingets syfte är att förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk att bevara och utveckla sin kultur. Sametinget har fått möjlighet att yttra sig under samrådet och lämnar följande synpunkter.

Boliden Mineral AB avser att öppna ett nytt dagbrott i Liikavaara-Aitikgruvan. Området ligger inom område av riksintresse för rennäringen i Gällivare skogssameby, bland annat flyttled med trång passage. Gällivare skogssameby är sakägare och Sametinget ser att Boliden Mineral AB för en dialog med samebyn i frågan.

Allmänt och enskilt intresse

Rennäringsintresset är både ett allmänt intresse enligt miljöbalken 3 kap 5 § st 1, områden av riksintresse regleras enligt 3 kap 5 § st 2 och ett enskilt intresse som medlemmarna i en sameby utövar enligt rennäringslagen (1971:437).

Det allmänna rennäringsintresset innebär att mark- och vattenområden som har betydelse för renskötseln ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. Det enskilda rennäringsintresset sammanfaller ofta med och utgör en förutsättning för det allmänna rennäringsintresset. Det vill säga att samebyarna genom det enskilda intresset upprätthåller brukandet av markerna och därmed den samiska kulturen vilket det allmänna intresset är en garant för. Enligt 2 kap 15 § regeringsformen, har de enskilda medlemmarna i samebyn skydd för sin egendom. För att renskötseln som det allmänna intresset ska kunna skyddas, för inte minst de kommande generationerna, är det viktigt att de enskilda samebymedlemmarna har tillgång till det fria betet för sina renar, renen är ett frigående djur som naturligt letar sin föda efter markerna. Det är viktigt för renens hälsa samt för upprätthållande av den samiska kulturen att renarna får den betesro de behöver. Renskötseln bedrivs utifrån renarnas förutsättningar och på renarnas villkor. Renägarna har enligt djurskyddslagen (1988:534) det yttersta ansvaret för renarnas hälsa och måste därför avgöra om, när och hur renarna ska flyttas och vart de ska beta.

Enligt 3 kap. 5 §, första stycket miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för bl.a. renskötseln så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. Staten ska därmed tillförsäkra att renskötseln ska kunna fortsätta existera och då är markerna av den största betydelse. Det är inte bara områden som ska skyddas utan det ska finnas funktionella samband som flyttleder och sammanhängande

Cujuhus/adress	Telefodna/telefon	Fákxa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA Besök: Adolf Hedinsvägen 58 e-post: kansli@sametinget.se Org.nr.: 202100-4573	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31 www.sametinget.se

2018-02-27

områden så att den fria strövningen inte hindras. Vinterbetesland betraktas som flaskhalsar för renskötelsen.

Funktionella samband

För att renskötelsen ska kunna bedrivas behövs olika årstidsbeten. Renen vandrar efter födan och olika betesområden används under olika årstider och förutsättningar. För att möjliggöra användandet krävs strategiska platser som flyttleder, uppsamlingsområden och rastbeten. Tillsammans skapar de strategiska platserna ett funktionellt samband. De funktionella sambanden skapar förutsättningar att bedriva renskötelse i en sammanhållen årscykel. Ett krav för skydd av funktionella samband kan vara att renskötelsen inom ett område inte ska tillåtas bli störd av exploateringar i sådan omfattning att den sammanlagda effekten av exploateringarna leder till att den sammanhållna årscykeln hotas.

De så kallade funktionella sambanden och markerna som inte är utpekade som riksintressen är också viktiga för renskötelsen. Varje sameby är unik och har olika förutsättningar. Samebyarnas förutsättningar att bedriva en naturbaserad och ekonomiskt bärkraftig renskötelse får inte äventyras. Vilket i sin tur förutsätter att renarna kan ta sig till och från olika områden. När och hur renarna lämpligast gör detta beror på en mängd yttre faktorer som väderleks- och snöförhållanden, rovdjurstryck, renarnas kondition, betestillgång, personal, störningar från andra verksamheter m.m. Renskötelsen bedrivs utifrån renarnas förutsättningar och på renarnas villkor. Renägarna har enligt djurskyddslagen (1988:534) det yttersta ansvaret för renarnas hälsa och måste därför avgöra om när och hur renarna ska flyttas och vart de ska beta.

Samernas rätt att bedriva renskötelse är grundlagsskyddad 2 kap 17 § i regeringsformen. I den samiska traditionen har man under lång tid och på ett speciellt sätt förhållit sig till landskapet. Kunnandet om landskapet ingår i den traditionella samiska kunskapen – *árbediehtu* – som beskriver kunskap både som information och som process och som förtydligar olika sätt att erhålla eller tillskansa sig kunskap. Det finns en grundläggande koppling mellan språk och traditionell kunskap i samband med biologisk mångfald. Förlust av biologisk mångfald och förstörelse av ekosystem innebär att relaterade språk och kunskaper försvinner. Språket är något av det mest centrala vid överföring och bevarande av *árbediehtu*. Därför är det viktigt även beakta det samiska språket. Staten och myndigheter har ansvar att enligt regeringsformens 1 kap 2 § st 6 främja samernas rätt att behålla och utveckla sin kultur- och samfundsliv.

Inflytande

Samebyarna har rätt till inflytande och ska ha möjlighet att påverka besluten när mark inom det samiska traditionella området berörs. Företag och andra exploatörer ska ha dialog direkt med berörda samer om planerade exploateringar. Sametinget anser att vissa normer ska följas för att det ska anses som att samerna deltagit effektivt:

- Den traditionella näringen får inte bli tillintetgjord:
- Samrådsförfarandet har varit omfattande och har resulterat i ett positivt stöd för åtgärden hos en majoritet av de rådfrågade.
- Samebyn ska få så mycket information om åtgärden att de kan fatta ett informerat beslut om projektet och om de så önskar lämna sitt "fritt och informerat samtycke".

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fáksa/teleafax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA Besök: Adolf Hedinsvägen 58 e-post: kansli@sametinget.se Org.nr.: 202100-4573	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31 www.sametinget.se

2018-02-27

- Samebyn ska ges möjlighet till ett effektivt deltagande och ett faktiskt inflytande. För att nå ett effektivt deltagande avses; tidsaspekten, ekonomiska resurser och att inga andra faktorer redan låst förutsättningarna.
- Den samiska kulturen och de samiska rättigheterna/folkrättsliga principer ska respekteras.

Konsekvensbeskrivning

En grundprincip är att traditionell kunskap ska värderas lika som annan kunskap. Det är viktigt att i miljökonsekvensbeskrivningen beskriva och bedöma den kumulativa påverkan för berörda samebyar. Sametinget menar att det ska göras en samlad bedömning av vilka konsekvenser som kan uppstå för renskötseln inom hela samebyn samt påverkan på samebyarnas funktionella samband ska vägas in. Forskningen lyfter fram att konkurrerande markanvändning är en av de faktorer som har störst betydelse för renskötseln och att det även kommer att ha stor betydelse för effekterna av ett förändrat klimat. Vilket innebär att tillgången till olika betesmarker och flexibilitet att nyttja dem vid olika årtider och väderförhållanden är mycket viktigt för renskötselns klimatanpassningsmöjligheter. Även långtgående konsekvenser ska beskrivas som bland annat ökad arbetsbelastning, psykisk och fysisk stress samt påverkar relationer mellan grannsamebyar men också hur kommande generationer påverkas. Det ska i kommande miljökonsekvensbeskrivning tydligt redovisas vad samebyarna har för ställningstagande och vilken lokalisering dem anser är mest lämplig.

Sametinget anser att Akwé: Kons riktlinjer ska tillämpas för att förebygga och mildra negativ påverkan på den samiska kulturen samt för att bidra till att uppnå respekt för traditionell kunskap och sedvanebruk som är fastställda i artikel 8j och 10c i Konventionen om biologisk mångfald. Riktlinjer är avsedda att ge vägledning för parter och regeringar i införlivandet av kulturella, miljömässiga och sociala hänsynstagande av urfolk i nya och befintliga processer för konsekvensbeskrivningar. Den samiska kulturen är beroende av de traditionella markerna. Boliden ska även beakta huruvida andra samiska intressen i området kan påverkas. Här är frågan om det föreligger samiska kulturlämningar och så vidare i området viktigt att besvara.

Sveriges mål

Den samiska kulturen och renskötseln bidrar till att Sverige lever upp till nationella och internationella mål och åtaganden. Det samiska samhället har ett helhetsperspektiv och de samiska kunskaperna är värdefulla för hur miljöbalken ska tillämpas för Sveriges hållbara utveckling samt säkra "Generationsmålet". Renskötseln är en nödvändighet för att bevara ett vidsträckt fjällandskap med stor artrikedom samt för att dämpa effekten av förbuskning. Den samiska kulturen och renskötseln är avgörande för att nå "Storslagen fjällmiljö" och bidrar till att nå "Levande skogar", "Myllrande våtmarker" och "Ett rikt växt- och djurliv". Samernas kunskaper och erfarenheter ska vägas in vid beslut om tillstånd för verksamheter och större vikt vid hur verksamheter påverkar miljö kvalitetsmålen så att inte verksamheter försvårar Sveriges mål. Miljömålssystem är styrande i Sveriges internationella arbete.

Cujuhus/adress	Telefvodna/telefon	Fåksa/teleafax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA Besök: Adolf Hedinsvägen 58 e-post: kansli@sametinget.se Org.nr.: 202100-4573	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31 www.sametinget.se

Helhetsyn

Naturen har ett skyddsvärde och människans rätt att förändra och bruka naturresurserna är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. Sammanhållen grön infrastruktur är förutsättningen för att renskötsel, natur och samisk kultur ska tillåtas fortleva. Grön infrastruktur har i alla år bundit samman människans och djurens färdvägar och är nödvändiga för en fungerande renskötsel. Renskötseln ger ett viktigt bidrag till svenskt miljö- och naturvårdsarbete bland annat genom att vara en indikator för det sammanhållna landskapets tillstånd.

I detta ärende har Sametingets näringslivschef Lars-Ove Sjajn beslutat. Föredragande har varit en av samhällsplanerarna.

Lars-Ove Sjajn
Näringslivschef

Laila Öberg Ben Ammar
Samhällsplanerare

Cujuhus/adress

Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA
Besök: Adolf Hedinsvägen 58
e-post: kansli@sametinget.se
Org.nr.: 202100-4573

Telefodna/telefon

0980 - 780 30 (växel)

Fåksa/telefax

0980 - 780 31

www.sametinget.se

2018-02-27

Bilaga 4 - Mötesanteckningar kompletterande samråd

Minnesanteckningar kompletterande samrådsmöte om Liikavaara med myndigheter 7 februari 2018

Närvarande

Boliden: Hans Jönsson, Anders Forsgren, Urban Andersson, Åsa Sjöblom, Seth Mueller, Staffan Svanberg

Enetjärn Natur: Kristina Johansson, Marie Lindh

Projektanställda (Genomförande ersättningsfastigheter Aitik): Mia Edin, Dan Johansson

Bergab (via länk): Johan Larsson

Gällivare kommun: Helena Olofsson, Per Nieminen

Länsstyrelsen i Norrbottens län (via länk): Örjan Osterman, David Berggård

Naturvårdsverket (via länk): Ann-Marie Fällman, Annica Cornelius

Inledning

HJ hälsar alla välkomna. AF informerar om att detta är ett kompletterande samråd. Vi försöker fokusera på det som har tillkommit sedan förra samrådet.

Liikavaara-projektet

AF informerar kort om vad projekt Liikavaara innebär:

- Dagbrott
- Malmen kommer att transporteras till Aitik.
- Ny transportväg från Liikavaara till Aitik.
- Anrikning kommer att ske i Aitiks anrikningsverk.
- Ingen ökning av produktionsnivå i Aitik.
- Deponering av sand i befintligt sandmagasin.
- Uppsamlade och avskärade diken kommer att samla allt lakvatten som pumpas till Aitiks vattenhanteringssystem.
- Brytningsplanen är 8 år med start av malmproduktion 2023, måste börja två år tidigare med förberedelser.

Fokusfrågor i projektet: väg E10, rennäringsfrågor och fastighetsfrågor.

Mineraltillgång

AF informerar om att mineralreserven för Liikavaara är 55,7 Mton, kopparhalten är högre än medelhalten i Aitik. Det är därför den är intressant.

Boliden söker ny koncession, Liikavaara K nr 2, som innefattar 5,6 Mton. Detta tonnage har lägre halt än K1. Det är ändå lönsamt att bryta.

Tillståndsfrågor

AF informerar om provningarnas upplägg.

Nuläge:

- Befintlig bearbetningskoncession Liikavaara K nr 1 omfattar huvuddelen av fyndigheten.
- Miljötillstånd finns inte för gruvverksamhet i Liikavaara.

Planeras:

- Ytterligare en bearbetningskoncession K nr 2 söks för att kunna utvidga brytningen norrut och österut mot väg E10.
- Miljötillstånd söks för hela verksamheten (inom båda koncessionerna).
- Miljötillståndet söka som ändringstillstånd (ändring av Aitiks tillstånd).
- Ansökan kommer att vara ett ändringstillstånd.
- Ev. Natura 2000-tillstånd. Betydande påverkan? Inget i nuläget som tyder på att tillstånd krävs. Har inte utrett långtidspåverkan fullt ut än. Särskild utredning kommer att finnas med i ansökan.

Väg E10

AF informerar om det senaste angående väg E10:

Trafikverket har fattat beslut om att projektera ny vägsträckning förbi Liikavaara. Kommer att gå i linje med Trafikverkets framtida planer om att E10 ska göras till 2+1-väg (breddas från 9 till 14 meter).

Avtal håller på att tas fram mellan Boliden och Trafikverket.

Eftersom stängsel vid E10 kommer se ut som två halvmånar är det risk för att renar och vilt tar sig in i korridorer. Undersöker tekniker för att skrämna ren och vilt eller/och att varna bilister. Fokus just nu ligger på teknik med infraröd kamera.

Karaktärisering av material

SM informerar om att Boliden har tagit ca 130 prover. Proverna stämmer överens med de geologiska undersökningar som har gjorts. Boliden kommer att sätta igång med ytterligare prover för att säkerställa att ett representativt antal prover har tagits. Boliden

vill säkerställa att det gör en bra bedömning av bergets geokemiska egenskaper, alltså hur berget kommer att vittra. Detta för att kunna förutse hur upplagen kommer bete sig över i ett långtidsperspektiv.

Boliden har karaktäriserat morän i området och har gjort flera olika provtagningar. Anledningen är att man vill veta vad som kommer läggas upp i moränupplaget och hur materialet kommer att bete sig i upplaget.

Hydrogeologi

JL informerar om att Bergab utför hydrologisk undersökning i området. Vid förra samrådet presenterades vad som gjorts, därför ligger nu fokus på nuläge och bedömning av konsekvenser.

Nuläge

Det finns privata brunnar inom området vilka kommer att lösas in av Boliden och ingår därför inte som skyddsobjekt.

Grundvatten i jord förekommer som ett öppet magasin. Avrinning sker i huvudsak åt väst/sydväst med utströmning i våtmarker mot Myllyjoki och Sakajärvi.

Grundvatten i berg styrs av bergets spricksystem. Det förekommer en större krosszon i dagbrottets östra sida.

Myllyjoki och Sakajärvi är ytvattenförekomster. Laurjärvi tillhör Natura 2000-området Torne och Kalix älv.

Sakajärvi är klassad som dricksvattenförekomst. Det är Boliden som har tillstånd till uttag. Har inte gjorts något uttag på flera år.

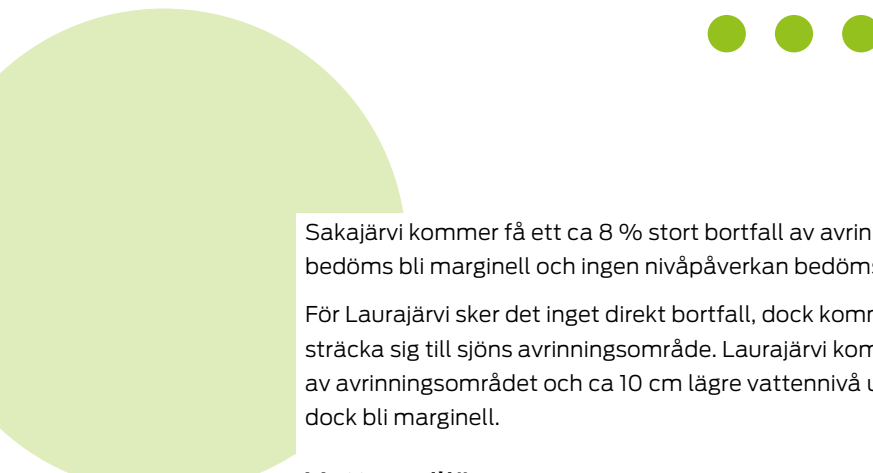
Påverkan

Inläckande grundvatten till dagbrottet behöver länshållas. Vatten kommer behövas pumpas bort från dagbrottets botten. Läckaget kommer att öka med djupet. Vattnet kommer att ledas till Aitik.

Influensområdet i berg är ca 1 km från dagbrottets mitt. Erfarenheten säger att de yttre områdena inte påverkas likas mycket. Influensområdet kommer inte vara cirkulärt utan det kommer få en annan form och röra sig längs med bergets spricksystem.

Generellt är det en högre grundvattenbildning i jordlagren. Jordlagren i området är ganska tunna och är relativt genomsläppliga. Bergab bedömer därför att influensområdet sträcker sig ca 200-300 meter utanför dagbrottets ytterkant. Vilket innebär att det sträcker sig nästan ända till Myllyjoki.

Myllyjoki kommer att få ett ca 4 % stort bortfall av avrinningsområdet. Påverkan bedöms bli marginell.

Sakajärvi kommer få ett ca 8 % stort bortfall av avrinningsområdet och påverkan bedöms bli marginell och ingen nivåpåverkan bedöms ske.

För Laurajärvi sker det inget direkt bortfall, dock kommer influensområdet i jord att sträcka sig till sjöns avrinningsområde. Laurajärvi kommer att få ett ca 10 % stort bortfall av avrinningsområdet och ca 10 cm lägre vattennivå under vintern. Påverkan bedöms dock bli marginell.

Vattenmiljöer

ML informerar om att Enetjärn Natur har genomfört undersökningar av växtplankton, kiselalger, bottenfauna, makrofyter, fisk i sjöar och vattendrag, metaller i fisk, vattenkemi och sediment i Myllyjoki, Sakajärvi, Sakajoki och Laurajärvi med in- och utlopp. Yli-Leipojoki och Sikträsket har ingått i utredningen som referensvatten.

Resultatet har använts till en bedömning av ekologisk status och kemisk ytvattenstatus. Bedömningen har resulterat generellt i en sämre status än vad som står i VISS. Anledningen kan vara detaljnivån. Det är bottenfauna, fisk, växtplankton, uran och koppar som styr statusen.

Bedömningen är att det troligtvis inte blir någon påverkan under drift då inget förorenat vatten ska nå recipienten och att det inte heller kommer att ske någon större förändring av flöden m.m. Bedömning av långtidspåverkan är dock ännu inte klar.

När det gäller Natura 2000 bedöms inte Laurajärvis in- och utlopp vara av naturtypen Mindre Vattendrag. Lina älv bedöms dock vara antingen Mindre vattendrag eller Större vattendrag.

Endast uter har observerats i området, övriga arter som ingår i Natura 2000-området bedöms inte finnas.

Bedömningen är att den planerade verksamheten inte riskerar att skada några utpekade naturtyper eller störa någon utpekad art på ett betydande sätt.

Rennäringsfrågor

Marie Lindh informerar om att det har pågått en rennäringsutredning sedan 2016. Sammanlagt 9 möten med Gällivare skogssameby har genomförts. Finns två riksintresseområden (kärnområde och strategiskt område) som kommer att påverkas direkt (verksamhetsområdet och vägar) och indirekt (stängselområde). Marken inom stängselområdet kommer vara opåverkad och kan betas direkt när stängslet tas bort. När verksamheten upphör tar det tid att återetablera renbete på ytorna, dagbrottet kommer bli sjö och därmed inte betesmark.

Vid driftstart av Liikavaara är förutsättningarna att flyttleden (riksintresse trång passage) redan är påverkan på grund av stängslet som säkerställer Aitiks riskzon.

Verksamheten vid Liikavaara kommer medföra en kumulativ påverkan på flyttleden. Samarbete sker med samebyn för att hitta en lösning som säkerställer passage. Det som diskuteras är en passage av transportvägen via en öppning i stängslet (grindar) där truckvägen kommer att vara avsläntad så att renarna kan ta sig över den.

Drifttiden planeras att vara 8 år. Bedömningen görs att det på kort sikt blir måttliga konsekvenser för rennäringen. I det långa perspektivet kommer konsekvenserna minska. I slutändan kommer endast dagbrottet att vara stängslet.

Efterbehandling

SM informerar om utvecklingen av efterbehandlingsplanen.

Efterbehandlingsplan: ta prover och förstå geologi och förstå och bedöma risken att lakvatten eller metallhaltigt vatten ska släppas ut.

Förhindra oxidation: Se hur detta kan hanteras om det sker. Hur hanterar vi påverkan på vatten.

Minskning av mängd: Minimera mängd metaller som kommer i kontakt med miljön och recipient.

Kontroll: Uppsamlingsystem för återvinning eller rening.

Behandling: Strategi för hantering av påverkat vatten under drift och efter stängning.

Stängning/efterbehandling: Slutliga mål, vilken typ av kontrollprogram som ska utföras.

Kommer att särskålla syrabildande och icke syrabildande gråberg. Kommer att ha samma kriterier som Aitik. Kravbilden är MKN och Natura 200.

Utveckling av efterbehandlingsplan: Gemensam klimatmodell i Aitik, gemensam recipientmodell, flödesmodeller och kemimodeller.

Kristina Johansson informerar om ekologisk efterbehandling och kompensation.

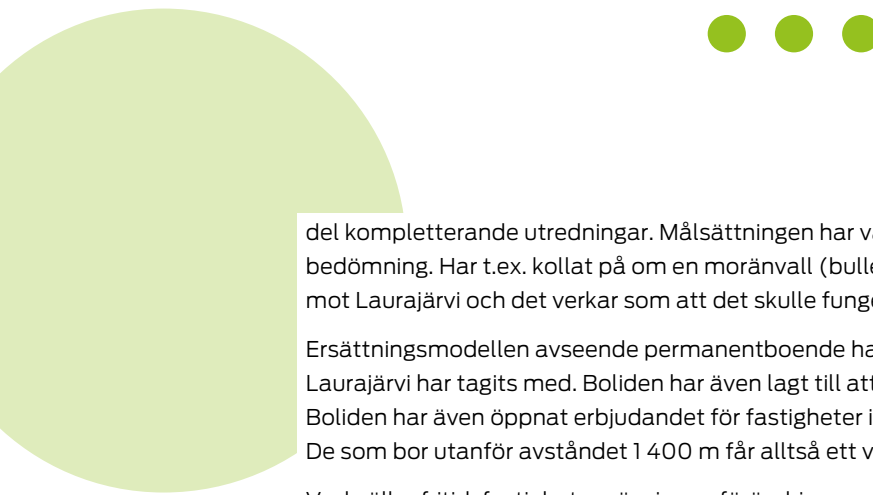
Ekologisk efterbehandling: Syftar till att uppväga naturvärden och renbete som tas i anspråk. Jobbar med målbilder. Viktigt att man i god tid planerar för att kunna använda massor och växter.

Ekologisk kompensation: Syftar till att väga upp förlusten av naturtyper och arter.

Jobbar med ekologiska målbilder. Jobbar just nu med två olika områden. Ett för naturvårdsbränning och ett för våtmarksrestaurering.

Fastighetsinlösen

AF informerar om att Boliden sedan tidigare har gjort utredningar av bl.a. markvibrationer, luftstötstågor, stenkast, buller, skada på byggnader och damning. Boliden har nu gjort en

del kompletterande utredningar. Målsättningen har varit en förnyad sammanvägd bedömning. Har t.ex. kollat på om en moränvall (bullerdämpande) kan minska buller mot Laurajärvi och det verkar som att det skulle fungera.

Ersättningsmodellen avseende permanentboende har förändrats på så sätt att även Laurajärvi har tagits med. Boliden har även lagt till att erbjudandet tidsbegränsas. Boliden har även öppnat erbjudandet för fastigheter i byarna som ligger utanför 1 400 m. De som bor utanför avståndet 1 400 m får alltså ett val att kunna bo kvar.

Vad gäller fritidsfastigheter görs ingen förändring.

Ersättningar för olägenheter. För de tre berörda byarna har servitutsavtal tecknats, Boliden betalar ut årlig summa för damning. Boliden erbjuder att teckna nya avtal. Avtalen kommer då att gälla från att verksamheten startar i Liikavaara till dess att den avslutas. Dubblerar ersättningsnivån under drifttid.

Stängslet har anpassats utefter byggnadsplanen vid Laurajärvi. Planområdet har beaktats. Säkerhetszonen på 1000 meter uppfylls ändå.

Boliden har startat upp ett nytt projekt: Ersättningsfastigheter Aitik. Dan Johansson har jobbat med samhällsomvandling länge. Han har jobbat inom Gällivare kommun och sedan åt LKAB med stadsomvandlingen i Gällivare. Mia Edin har jobbat med samhällskommunikation. AF kommer fortsatt att vara inblandad.

Boliden har köpt ett antal tomter. Två erbjudande har getts. Diskuterar även de första ersättningshusen. Boliden kommer att behöva lösa in en del skogsmark i byarna.

Har förvärvat två bolag som har färdiga detaljplaner i andra sidan i Gällivare. Kommer revidera utformningen för att få en tydligare "byakänsla".

Boliden har jobbat med den befintliga detaljplanen för industriområdet för att inkludera det som har skett och de förändringar som kommer att ske. Har fått ett positivt planbesked.

Tidplan

Eventuella skriftliga synpunkter lämnas till Boliden senast 16 februari. Skickas till Urban Andersson, helst via mail.

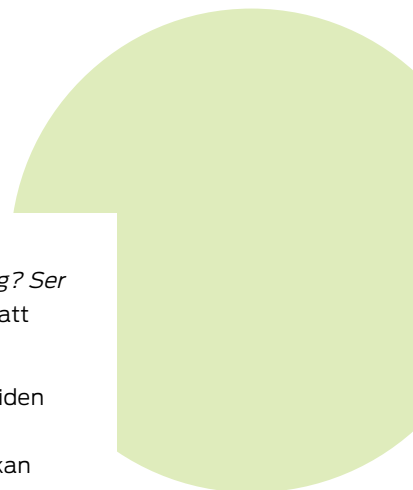
Frågor/synpunkter

Samtliga myndigheter kommer att se över det material som de redan skickat och skickar eventuellt ytterligare skriftliga synpunkter.

Naturvårdsverket

Frågor

Kan vi betrakta presentationen som allmän handling? På den frågan svarar AF ja.

Har Enetjärn Natur beaktat skillnaden mellan vattendrag och sjöar vid bedömning? Ser att exempelvis uran överskrids i Sakajoki men inte i Sakajärvi. På detta svarar ML att Havs- och Vattenmyndighetens föreskrifter har följts vid bedömning av status.

Har Boliden tittat på att förhindra oxidation i gråberg? På detta svarar SM att Boliden jobbar med det, både ur ett planeringsperspektiv (tittar på utformning) och ett efterbehandlingsperspektiv. Detta kommer dock inte nämnas i koncessionsansökan utan det kommer att behandlas i miljöprövningen.

Kommer ni även utreda lakvattnets innehåll och kemiska sammansättning över tid? På detta svarar SM att detta utreds för närvarande. Boliden undersöker även vilka ämnen som löses ut i olika faser av efterbehandlingen, detta för att kunna bedöma vilka ämnen som faller ut vid olika tidpunkter.

Länsstyrelsen

Frågor

Har Boliden för avsikt att söka tillstånd för åtta år eller tillsvidare? På detta svarar AF att Boliden inte kommer att söka ett tidsbegränsat tillstånd utan tillståndet är tillsvidare. Produktionen avser dock åtta år.

Har Boliden övervägt att ta tillbaka största delen av det syrabildade gråberget tillbaka ner i dagbrottet efter drift? På detta svarar AF att det redovisas i den alternativutredning som utförts.

När det gäller Natura 2000-området, menar Enetjärn Natur att deras bedömning är att Laurajärvi och dess in- och utlopp inte kan utgöra någon av de skyddade naturtyperna men att Lina älv bedöms vara Mindre och/eller Större Vattendrag? På denna fråga svarar ML ja.

Kommentarer

Länsstyrelsen kommer att titta på frågorna i ett längre tidsperspektiv då avsikten är att tillståndet söks tillsvidare. Ser därför instängsling, flytt av E10, rennärning, markanvändning, vattenanvändning, som tillsvidare.

En viktig fråga är också hur rörligheten för vilt och människor påverkas.

Efterbehandlingen av Liikavaara kommer att genomföras tidigare än i Aitik och Salmijärvi. Det är viktigt för länsstyrelsen att få en tydlig bild över hur efterbehandlingen förändras med tiden.

Länsstyrelsen kommer inte att ha synpunkter på enskilda intressen (ersättningsavtal). Är därför inte heller bundna av att ta hänsyn till detta i sin bedömning.

Viktigt att Boliden ser till att ha tillräcklig marginal vid byggnationer m.m. för att infrastruktur inte ska behöva flyttas i framtiden.

Det är bra att planera för ekologisk efterbehandling för att begränsa påverkan. Det är dock viktigt att säkerställa att det som etableras på gråbergupplagen inte kommer att påverka framtida vittring (t.ex. rötter). Bra utgångspunkt att ta tillvara lavar m.m. Det är bra att länsstyrelsen får detaljerad information om detta och får ett helhetsbegrepp i efterbehandlingsfrågan.

Länsstyrelsen ställer sig frågande till det uppskattade influensområdet i berg. Kan troligtvis ske en påverkan mycket längre bort om det finns hydrologisk kontakt.

Länsstyrelsen har få allt material angående ansökan om betydande miljöpåverkan. Det har kommit nya bestämmelser, därför dröjer beslutet något. Måste se över övergångsbestämmelserna.

Kommunen

Frågor

Vet ni vilken höjd miljögråbergen kommer att ha? På detta svarar UA cirka 65-70 m.

Kan vi få tillgång till bildspelet? På detta svarar AF ja.

Kommentarer

Kommunen har nyligen fått kännedom att några privatpersoner tar dricksvatten från Laurajärvi.

Minnesanteckningar kompletterande samrådsmöte om Liikavaara med närboende 7 februari 2018

Hans Jönsson hälsar välkommen och informerar om att detta är ett lagstadgat samråd. Boliden kommer att hålla fler informationsmöten framöver. Detta är ett kompletterande samråd och fokus ligger på det som är nytt.

Liikavaara-projektet

Anders Forsgren informerar kort om vad projekt Liikavaara innebär:

- Dagbrott
- Malmen kommer att transporteras till Aitik.
- Ny transportväg från Liikavaara till Aitik.
- Anrikning kommer att ske i Aitik's anrikningsverk.
- Ingen ökning av produktionsnivå i Aitik.
- Deponering av sand i befintligt sandmagasin.
- Uppsamlade och avskärade diken kommer att samla allt lakvatten som pumpas till Aitik's vattenhanteringssystem.
- Brytningsplanen är 8 år med start av malmproduktion 2023, måste börja två år tidigare med förberedelser.

Fokusfrågor i projektet: väg E10, rennäringsfrågor och fastighetsfrågor.

Fråga: Hur stort kommer verksamhetsområdet vara? Hans Jönsson svarar: Ca 1000 x 500 meter.

Mineraltillgång

Anders Forsgren informerar om att mineralreserven för Liikavaara är 55,7 Mton, kopparhalten är högre än medelhalten i Aitik. Det är därför den är intressant.

Boliden söker ny koncession, Liikavaara K nr 2, som innefattar 5,6 Mton. Detta tonnage har lägre halt än K1. Det är ändå lönsamt att bryta.

Tillståndsfrågor

Anders Forsgren informerar om provningarnas upplägg.

Nuläge:

- Befintlig bearbetningskoncession Liikavaara K nr 1 omfattar huvuddelen av fyndigheten.
- Miljötillstånd finns inte för gruvverksamhet i Liikavaara.

Planeras:

- Ytterligare en bearbetningskoncession K nr 2 söks för att kunna utvidga brytningen norrut och österut mot väg E10.
- Miljötillstånd söks för hela verksamheten (inom båda koncessionerna).
- Miljötillståndet söka som ändringstillstånd (ändring av Aitik tillstånd).
- Ansökan kommer att vara ett ändringstillstånd.
- Ev. Natura 2000-tillstånd. Betydande påverkan? Inget i nuläget som tyder på att tillstånd krävs. Har inte utrett långtidspåverkan fullt ut än. Särskild utredning kommer att finnas med i ansökan.

Fråga: När ni söker tillstånd söker ni för 8 år eller tillsvidare. Anders Forsgren svarar: Är en relevant fråga. Fick samma från myndigheterna. Ska ta med den. Boliden har god kännedom om fyndigheten. Det geologerna säger är att detta inte är något som kommer fortsätta så som Aitik gjort.

Väg E10

Anders Forsgren informerar om det senaste angående väg E10:

Trafikverket har fattat beslut om att projektera ny vägsträckning förbi Liikavaara. Kommer att gå i linje med Trafikverkets framtida planer om att E10 ska göras till 2+1-väg (breddas från 9 till 14 meter).

Avtal håller på att tas fram mellan Boliden och Trafikverket.

Eftersom stängsel vid E10 kommer se ut som två halvmånar är det risk för att renar och vilt tar sig in i korridorer. Undersöker tekniker för att skrämna ren och vilt eller/och att varna bilister. Fokus just nu ligger på teknik med infraröd kamera.

Karaktärisering av material

Seth Mueller informerar om att Boliden har tagit ca 130 prover. Proverna stämmer överens med de geologiska undersökningar som har gjorts. Boliden kommer att sätta igång med ytterligare prover för att säkerställa att ett representativt antal prover har tagits. Boliden vill säkerställa att det gör en bra bedömning av bergets geokemiska egenskaper, alltså hur berget kommer att vittra. Detta för att kunna förutse hur upplagen kommer bete sig över i ett långtidsperspektiv.

Boliden har karaktäriserat morän i området och har gjort flera olika provtagningar. Anledningen är att man vill veta vad som kommer läggas upp i moränupplaget och hur materialet kommer att bete sig i upplaget.

Hydrogeologi

Anders Forsgren informerar om att Bergab utför hydrologisk undersökning i området. Vid förra samrådet presenterades vad som gjorts, därför ligger nu fokus på nuläge och bedömning av konsekvenser.

Nuläge

Det finns privata brunnar inom området vilka kommer att lösas in av Boliden och ingår därför inte som skyddsobjekt.

Grundvatten i jord förekommer som ett öppet magasin. Avrinning sker i huvudsak åt väst/sydväst med utströmning i våtmarker mot Myllyjoki och Sakajärvi.

Grundvatten i berg styrs av bergets spricksystem. Det förekommer en större krosszon i dagbrottets östra sida.

Myllyjoki och Sakajärvi är ytvattenförekomster. Laurjärvi tillhör Natura 2000-området Torne och Kalix älv.

Sakajärvi är klassad som dricksvattenförekomst. Det är Boliden som har tillstånd till uttag. Har inte gjorts något uttag på flera år.

Påverkan

Inläckande grundvatten till dagbrottet behöver länshållas. Vatten kommer behövas pumpas bort från dagbrottets botten. Läckaget kommer att öka med djupet. Vattnet kommer att ledas till Aitik.

Influensområdet i berg är ca 1 km från dagbrottets mitt. Erfarenheten säger att de yttre områdena inte påverkas likas mycket. Influensområdet kommer inte vara cirkulärt utan det kommer få en annan form och röra sig längs med bergets spricksystem.

Generellt är det en högre grundvattenbildning i jordlagren. Jordlagren i området är ganska tunna och är relativt genomsläppliga. Bergab bedömer därför att influensområdet sträcker sig ca 200-300 meter utanför dagbrottets ytterkant. Vilket innebär att det sträcker sig nästan ända till Myllyjoki.

Myllyjoki kommer att få ett ca 4 % stort bortfall av avrinningsområdet. Påverkan bedöms bli marginell.

Sakajärvi kommer få ett ca 8 % stort bortfall av avrinningsområdet och påverkan bedöms bli marginell och ingen nivåpåverkan bedöms ske.

För Laurjärvi sker det inget direkt bortfall, dock kommer influensområdet i jord att sträcka sig till sjöns avrinningsområde. Laurjärvi kommer att få ett ca 10 % stort bortfall av avrinningsområdet och ca 10 cm lägre vattennivå under vintern. Påverkan bedöms dock bli marginell.

Vattenmiljöer

Marie Lindh informerar om att Enetjärn Natur har genomfört undersökningar av växtplankton, kiselalger, bottenfauna, makrofyter, fisk i sjöar och vattendrag, metaller i fisk, vattenkemi och sediment i Myllyjoki, Sakajärvi, Sakajoki och Laurajärvi med in- och utlopp. Yli-Leipojoki och Sikträsket har ingått i utredningen som referensvatten.

Resultatet har använts till en bedömning av ekologisk status och kemisk ytvattenstatus. Bedömningen har resulterat generellt i en sämre status än vad som står i VISS. Anledningen kan vara detaljnivån. Det är bottenfauna, fisk, växtplankton, uran och koppar som styr statusen.

Bedömningen är att det troligtvis inte blir någon påverkan under drift då inget förorenat vatten ska nå recipienten och att det inte heller kommer att ske någon större förändring av flöden m.m. Bedömning av långtidspåverkan är dock ännu inte klar.

När det gäller Natura 2000 bedöms inte Laurajärvis in- och utlopp vara av naturtypen Mindre Vattendrag. Lina älv bedöms dock vara antingen Mindre vattendrag eller Större vattendrag.

Endast utter har observerats i området, övriga arter som ingår i Natura 2000-området bedöms inte finnas.

Bedömningen är att den planerade verksamheten inte riskerar att skada några utpekade naturtyper eller störa någon utpekad art på ett betydande sätt.

Fråga: Vid en eventuell olycka, vad händer då? Att det kommer ut vatten? Marie Lindh svarar: Dessa faktorer vägs in i bedömningen, det som eventuellt kan ske är att diken kan brädda. Ska dock inte kunna hända. Finns gränsvärden för högsta nivåer vid punktutsläpp.

Information från närboende: Utter finns i Myllyjoki och Laurajärvi.

Rennäringsfrågor

Marie Lindh informerar om att det har pågått en rennäringsutredning sedan 2016. Sammanlagt 9 möten med Gällivare skogssameby har genomförts. Finns två riksintresseområden (kärnområde och strategiskt område) som kommer att påverkas direkt (verksamhetsområdet och vägar) och indirekt (stängselområde). Marken inom stängselområdet kommer vara opåverkad och kan betas direkt när stängslet tas bort. När verksamheten upphör tar det tid att återetablera renbete på ytorna, dagbrottet kommer bli sjö och därmed inte betesmark.

Vid driftstart av Liikavaara är förutsättningarna att flyttleden (riksintresse trång passage) redan är påverkad på grund av stängslet som säkerställer Aitiks riskzon. Verksamheten vid Liikavaara kommer medföra en kumulativ påverkan på flyttleden. Samarbete sker med samebyn för att hitta en lösning som säkerställer passage. Det

som diskuteras är en passage av transportvägen via en öppning i stängslet (grindar) där truckvägen kommer att vara avsläntad så att renarna kan ta sig över den.

Drifttiden planeras att vara 8 år. Bedömningen görs att det på kort sikt blir måttliga konsekvenser för rennäringen. I det långa perspektivet kommer konsekvenserna minska. I slutändan kommer endast dagbrottet att vara stängslat.

Efterbehandling

Hans Jönsson informerar om att det numera är ett krav att det ska finnas pengar avsatta för efterbehandlingen.

Seth Mueller informerar om utvecklingen av efterbehandlingsplanen.

Efterbehandlingsplan: ta prover och förstå geologi och förstå och bedöma risken att lakvatten eller metallhaltigt vatten ska släppas ut.

Förhindra oxidation: Se hur detta kan hanteras om det sker. Hur hanterar vi påverkan på vatten.

Minskning av mängd: Minimera mängd metaller som kommer i kontakt med miljön och recipient.

Kontroll: Uppsamlingsystem för återvinning eller rening.

Behandling: Strategi för hantering av påverkat vatten under drift och efter stängning.

Stängning/efterbehandling: Slutliga mål, vilken typ av kontrollprogram som ska utföras.

Kommer att särskilja syrabildande och icke syrabildande gråberg. Kommer att ha samma kriterier som Aitik. Kravbilden är MKN och Natura 200.

Utveckling av efterbehandlingsplan: Gemensam klimatmodell i Aitik, gemensam recipientmodell, flödesmodeller och kemimodeller.

Kristina Johansson informerar om ekologisk efterbehandling och kompensation.

Ekologisk efterbehandling: Syftar till att uppväga naturvärden och renbete som tas i anspråk. Jobbar med målbilder. Viktigt att man i god tid planerar för att kunna använda massor och växter.

Ekologisk kompensation: Syftar till att väga upp förlusten av naturtyper och arter.

Jobbar med ekologiska målbilder. Jobbar just nu med två olika områden. Ett för naturvårdsbränning och ett för våtmarksrestaurering.

Fastighetsinlösen

Anders Forsgren informerar om att Boliden sedan tidigare har gjort utredningar av bl.a. markvibrationer, luftstötstågor, stenkast, buller, skada på byggnader och damning.

Boliden har nu gjort en del kompletterande utredningar. Målsättningen har varit en förnyad sammanvägd bedömning. Har t.ex. kollat på om en moränvall (bullerdämpande) kan minska buller mot Laurajärvi och det verkar som att det skulle fungera.

Ersättningsmodellen avseende permanentboende har förändrats på så sätt att även Laurajärvi har tagits med. Boliden har även lagt till att erbjudandet tidsbegränsas. Boliden har även öppnat erbjudandet för fastigheter i byarna som ligger utanför 1 400 m. De som bor utanför avståndet 1 400 m får alltså ett val att kunna bo kvar.

Vad gäller fritidsfastigheter görs ingen förändring.

Ersättningar för olägenheter. För de tre berörda byarna har servitutsavtal tecknats, Boliden betalar ut årlig summa för damning. Boliden erbjuder att teckna nya avtal. Avtalen kommer då att gälla från att verksamheten startar i Liikavaara till dess att den avslutas. Dubblerar ersättningsnivån under drifttid.

Stängslet har anpassats utefter byggnadsplanen vid Laurajärvi. Planområdet har beaktats. Säkerhetszonen på 1000 meter uppfylls ändå.

Boliden har startat upp ett nytt projekt: Ersättningsfastigheter Aitik. Dan Johansson har jobbat med samhällsomvandling länge. Han har jobbat inom Gällivare kommun och sedan åt LKAB med stadsomvandlingen i Gällivare. Mia Edin har jobbat med samhällskommunikation. AF kommer fortsatt att vara inblandad.

Boliden har köpt ett antal tomter. Två erbjudande har getts. Diskuterar även de första ersättningshusen. Boliden kommer att behöva lösa in en del skogsmark i byarna.

Har förvärvat två bolag som har färdiga detaljplaner i andra sidan i Gällivare. Kommer revidera utformningen för att få en tydligare "byakänsla".

Boliden har jobbat med den befintliga detaljplanen för industriområdet för att inkludera det som har skett och de förändringar som kommer att ske. Har fått ett positivt planbesked.

Tidplan

Eventuella skriftliga synpunkter lämnas till Boliden senast 16 februari. Skickas till Urban Andersson, helst via mail.

Frågor/synpunkter

Angående bullerutredning etc, är det bara i teorin? AF: Ja, allt är modelleringar.

Hur hög blir moränlimpan? AF: Cirka 20 till 25 meter.

Hur höga blir gråbergupplagen? UA: Cirka 60-70 meter.

Det som boende stör sig av mycket är när truckarna går upp och ner för upplagen, bullermoränlimpan kommer inte skydda för detta buller.

Vad innebär tidsbegränsningen? AF: Boliden har inte tagit något beslut om hur det kommer att se ut efter förhandlingen.

Angående kartan med sträck som AF visade. Vill Boliden lösa in alla som bor innanför cirkeln? AF: Ja.

När kommer förhandlingen i Mark- och miljödomstolen att ske? AF: Svårt att veta. Först ska domstolen se att ansökan och MKB är ok. Efter det ska den ut på remiss. Beroende på hur mycket yttranden som inkommer och vilka kompletteringar som krävs kan det ta lång tid innan förhandlingarna kommer igång.

Vad händer om boende och Boliden inte kommit överens tills förhandlingarna börjar? AF: Boliden har inte tagit ställning till det. Förhoppningen är att Boliden ska ha kommit överens med alla. Sedan får Boliden meddela domstol och jobba med tvångsinlösen.

Det som presenteras för de berörda är inte särskilt många alternativ.

Hur kan det vara så att bara den ena parten kan bestämma att alla skador kan ersättas? AF: Avtalet förutsätter att alla är överens.

Knepig formulering med alla former av skada. HJ håller med om detta, det finns t.ex. andra regleringar som innefattar skador på husen. Boliden bör vara tydligare med att det som presenteras är ett erbjudande.

Vad gör ni om vi inte vill flytta? AF: Vår förhoppning är att Boliden ska kunna erbjuda så pass bra lösningar att alla blir nöjda.

Känslan är att tomterna är för små. Vi kommer att ha grannar precis in på knuten.

Vad händer med hästfastigheterna? Känns som att de står stilla. AF: Det står inte stilla men det är också den svåraste utmaningen. Finns inte mycket odlingsmark kring Gällivare.

Vad är syftet med samrådet? AF: Stor möjligheter att få in information från myndigheter och sakägare. Försöker få in synpunkter så att Boliden kan anpassa projektet.

I en MKB bör det beskrivas en psykosocial utredning av hur de närboende påverkas redan idag. Saknar information om detta idag. AF: Det kommer att finnas ett avsnitt om detta i MKB. Men ingen direkt utredning kommer att ske.

Boliden säger inget om hur de boendes miljö påverkas fram tills att beslut har tagits. Tycker detta är dåligt och att det ska tas med.

Jämför med påverkan på vatten så beskrivs inte människornas hälsa och situation långt ifrån lika ingående.

Det är jobbigt när barnen frågar dagligen om vart vi ska bo. Barnen påverkas av denna situation, denna livsstilsförändring kommer bli påtagligast för barnen.

Dagens möte känns bara som information. Boliden har utrett naturmiljön länge men inte utrett den sociala situationen. Många har levt länge med denna stress och mår dåligt.

Denna process med en social konsekvensbeskrivning borde ha varit med från början. Svårt att förstå hur det känns om man inte är berörd. Vet inte om det hjälper med en massa konsekvensbeskrivningar. Önskan är att pinan blir kort.

Om alla skickar in yttrande om psykosocial utredning måste väl Boliden ta hänsyn till det? AF: Vi får ta med oss detta och fundera på vad som kan göras. Det Boliden har gjort tidigare är en social konsekvensbeskrivning, t.ex. med enkäter intervjuer.

Varför har inte boende i Keskijärvi bjudits in till samråd och diskussion? Syftar även på informationsmöten. AF: Inbjudan har funnits i tidningen.

Kan närboende få ta del av mötesprotokoll? AF: Blir offentliga handling i och med ansökan.

2018-02-27

enetjärn
natur

På uppdrag av

WMZ **BOLIDEN**

2018-02-27